

Agrárgazdasági Információk

A FONTOSABB TERMÉKPÁLYÁK PIACI FOLYAMATAI 2017

20 ÉVES A
PAIR 1998 2018
PIACI ÁRINFORMÁCIÓS RENDSZER

Agrárgazdasági Kutató Intézet

**A FONTOSABB TERMÉKPÁLYÁK
PIACI FOLYAMATAI
2017**

Szerkesztette: Stummer Ildikó

Szerzők: Ecsediné Wanek Zsuzsanna
Egri Edit
Isépy Anett
Mándi-Nagy Dániel
Molnár Zsuzsa
Stummer Ildikó
Vadkerti-Tóth Nikolett

Közreműködők: Pásztor Zsuzsanna

Opponensek: Boldog Valéria
Szili Viktor

Felelős kiadó: Kemény Gábor

Szerkesztőbizottság: Biró Szabolcs
Dublecz Károly
Felföldi János
Fertő Imre
Herdon Miklós
Illés B. Csaba
Kapronczai István
Káposzta József
Kemény Gábor
Kertész Róbert
Keszthelyi Szilárd
Lámfalusi Ibolya
Pető Károly
Potori Norbert
Rieger László
Stummer Ildikó
Szakály Zoltán
Szűcs István
Takács István
Tóth József
Tóth Tamás
Vágó Szabolcs

Kiadó:

Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf: 944
Telefón: (+36 1) 217-1011
Fax: (+36 1) 217-4469
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu

DOI: <http://dx.doi.org/10.7896/ai1805>
ISSN 2063-5397
ISSN 1418-2130 (Agrárgazdasági Információk sorozat)

Nyomda, kötet: Primerate Kft.
© Agrárgazdasági Kutató Intézet

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatva vagy elektronikusan) történő tárolása vagy továbbítása, továbbá bármilyen elven működő adatbázis-kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	5	Kínálat	35
Problémafelvetés	5	Bel- és külpiaci értékesítés	35
Módszer	5	A piaci árak tendenciája.....	35
Eredmények	5	Juhhús	37
Gabona	7	Világ- és európai piaci tendenciák.....	37
Világ- és európai piaci tendenciák.....	7	Magyarországi piaci tendenciák	37
Búza	7	Kínálat	37
Kukorica	9	Bel- és külpiaci értékesítés	37
Magyarországi piaci tendenciák	10	A piaci árak tendenciája.....	38
Kínálat	10	Tej és tejtermékek	39
Bel- és külpiaci értékesítés	10	Világ- és európai piaci tendenciák	39
A piaci árak tendenciája.....	11	Magyarországi piaci tendenciák	40
Olajnövény	15	Kínálat	40
Világ- és európai piaci tendenciák.....	15	Bel- és külpiaci értékesítés	40
Szójabab.....	15	A piaci árak tendenciája.....	41
Napraforgómag	17	Zöldségfélék	43
Repcemag	18	Európai piaci tendenciák.....	43
Magyarországi piaci tendenciák	19	Magyarországi piaci tendenciák	44
Kínálat	19	Kínálat	44
Bel- és külpiaci értékesítés	20	Bel- és külpiaci értékesítés	46
A piaci árak tendenciája.....	20	A piaci árak tendenciája.....	47
Cukor	24	Gyümölcsfélék	48
Világ- és európai piaci tendenciák.....	24	Világ- és európai piaci tendenciák.....	48
Magyarországi piaci tendenciák	25	Magyarországi piaci tendenciák	49
Kínálat	25	Kínálat	49
Bel- és külpiaci értékesítés	25	Bel- és külpiaci értékesítés	50
A piaci árak tendenciája.....	26	A piaci árak tendenciája.....	51
Sertéshús	27	Bor	52
Világ- és európai piaci tendenciák.....	27	Világ- és európai piaci tendenciák	52
Magyarországi piaci tendenciák	28	Magyarországi piaci tendenciák	52
Kínálat	28	Kínálat	52
Bel- és külpiaci értékesítés	28	Bel- és külpiaci értékesítés	52
A piaci árak tendenciája.....	28	A piaci árak tendenciája.....	53
Baromfihús és tojás	30	Executive summary	54
Világ- és európai piaci tendenciák.....	30	Introduction	54
Csirkehús	30	Methodology	54
Pulykahús	30	Results.....	54
Tojás.....	31	Kivonat	56
Magyarországi piaci tendenciák	31	Abstract	56
Kínálat	31	Mellékletek	57
Bel- és külpiaci értékesítés	31	Mellékletek jegyzéke	57
A piaci árak tendenciája.....	32	Rövidítések jegyzéke	67
Marhahús	34	Hivatkozások jegyzéke	68
Világ- és európai piaci tendenciák.....	34		
Magyarországi piaci tendenciák	35		

Vezetői összefoglaló

Problémafelvetés

A kiadvány a fontosabb hazai termékpályák 2017. évi piaci folyamatait mutatja be elsősorban az ártrendeken keresztül, de – a 2017. évi előzetes mennyiségi információk alapján – a keresleti és a kínálati oldalon bekövetkező alapvető változásokra is kitér. Emellett rövid kitekintést nyújt a következő évben várható tendenciákról is.

Módszer

Az összeállítás az AKI Piaci Árinformációs Rendszerének (PÁIR) adataira, valamint a különböző nemzetközi forrásokból származó árinformációkra, továbbá a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) termelési, iparstatisztikai és külkereskedelmi kimutatásaira támaszkodik. A világ- és európai keresleti és kínálati tendenciák jövőbeni alakulásának bemutatásához elsősorban a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD), az ENSZ Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete (FAO), az Amerikai Egyesült Államok mezőgazdasági minisztériuma (USDA) és az Európai Bizottság (EC) publikációit használtuk fel. A piaci folyamatok vizsgálata az anyagban egységes szerkezetben történik:

- Világ- és európai piaci tendenciák.
- Magyarországi piaci tendenciák:
 - kínálat alakulása, belföldi termelés, import és készletek;
 - kereslet alakulása, belföldi értékesítés, export.
- A piaci árak tendenciája: világszerte, uniós és magyarországi ártendenciák.

Eredmények

A gabonafélék (rizs nélkül) globális termelése 2 százalékkal csökken a 2017/2018. gazdasági évben az előző szezonhoz képest, miközben a felhasználás változatlan marad. A rekordszintű készletek 4 százalékkal apadhatnak, tekintettel arra, hogy a 2017/2018. évi szezonban a világ gabonatermelése (rizs nélkül) kissé elmarad a felhasználástól. Magyarországon a búza betakarított területének 7,9 százalékos csökkenése és a hektáronkénti hozam 1,3 százalékos javulása

(5,44 tonna/hektárra) mellett 5,237 millió tonna búzát takarítottak be 2017-ben, ami 6,5 százalékkal múlta alul az előző évi kibocsátást. A hektáronkénti hozam 22 százalékos romlása miatt (6,89 tonna/hektárra) a 2016. évi rekordközeli 8,7 millió tonnával szemben 2017-ben 6,8 millió tonna kukorica került a tárolókba. Az étkezési búza termelői ára 44,5 ezer forint/tonna volt 2017-ben, ami 8 százalékkal haladta meg a 2016. évit. A takarmánybúza termelői ára 10 százalékkal 42,5 ezer forint/tonnára, a takarmánykukoricáé 5 százalékkal 43,4 ezer forint/tonnára emelkedett.

A tíz legfőbb olajmag (szójabab, gyapot, földimogyoró, napraforgómag, repcemag, szezám, pálmamag, kopra, lenmag, ricinusmag) globális termését az egy évvel korábbi rekordhoz hasonló szintűre, 560,3 millió tonnára becsülték a 2017/2018. gazdasági évre. Magyarországon újabb rekordot döntött a napraforgómag területe 2017-ben, 696 ezer hektárról került a tárolókba a termés, ami 10 százalékkal haladta meg a 2016. évit. A 2,87 tonnás hektáronkénti hozam 4 százalékkal elmaradt az egy évvel korábbi világrekordtól, ugyanakkor a terület növekedése ezt kompenzálta, és közel 2 millió tonna napraforgómag (+6 százalék) termelt 2017-ben, amire még nem volt példa. A repcemag termése 2 százalékkal 939 ezer tonnára bővült 2017-ben. A napraforgómag a 2016. évinél átlagosan 5 százalékkal volt olcsóbb 2017-ben (99,3 ezer forint/tonna), míg a repcemag termelői ára 2,4 százalékkal 112,0 ezer forint/tonnára emelkedett egy év alatt.

A meghatározó piacelemző műhelyek a globális cukortermelés növekedésére számítanak a 2017/2018. gazdasági évben: ABARES 192 millió tonna, USDA 185 millió tonna, ISO 178,7 millió tonna. Az Európai Unió cukortermelése 20,9 millió tonna volt a 2017/2018. gazdasági évben, 13 százalékkal múlta felül az egy évvel korábbit. Magyarországon 1143 ezer tonna cukorrépa szedtek fel 2017-ben, ami 2 százalékkal több a 2016-ban betakarított mennyiségnél.

A sertéshús globális termelése 111,03 millió tonna volt 2017-ben, csaknem 1 százalékkal múlta felül az egy évvel korábbit. A világ sertéshús-kereskedelme a kibocsátás emelkedése ellenére, az országok belső fogyasztásának bővülése miatt lanyhult 2017-ben: a globális sertéshúsimport 1,2 százalékkal, az export 1 százalékkal mérséklődött. A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan 2017-ben is követték az uniós árak tendenciáját. A vágósertés termelői ára 502 forint/kilogramm hasított meleg súly volt 2017-ben, 10,8 százalékkal múlta felül az egy évvel korábbi átlagát.

A csirkehús globális termelése 1 százalékkal 90,2 millió tonnára emelkedett 2017-ben az előző évihez

képest. A világ csirkehúsexportja 3,7 százalékkal 11,1 millió tonnára nőtt, a forgalom háromnegyedét Brazília, az USA és az EU bonyolította. Magyarországon a vágócsirke élősúlyos termelői ára 1,1 százalékkal 246 forint/kilogramorra csökkent 2017-ben a 2016. évihez képest. Az Európai Unió tojástermelése 0,5 százalékkal 7,7 millió tonnára mérséklődött 2017-ben az előző évihez képest. Magyarországon az étkezési tojás csomagolóhelyi értékesítési ára 33,5 százalékkal emelkedett 2017-ben az egy évvel korábbi átlagárhoz viszonyítva.

A marhahús globális termelése 61,4 millió tonna volt 2017-ben, 1,5 százalékkal több az előző évinél. A világ marha- és borjúhúsexportja 3,9 százalékkal emelkedett 2017-ben 2016-hoz képest. A globális marhahúsimport egy év alatt nem változott jelentősen, 7,75 millió tonnát tett ki. Az Európai Unióban a fiatal bika „R3” kereskedelmi osztály vágóhídi belépési ára 3,80 euró/kilogramm hasított hideg súly volt 2017-ben, 3 százalékkal nőtt az előző évi átlagárhoz képest, ezalatt Magyarországon a vágómarha termelői ára 9,5 százalékkal emelkedett.

A juhhús globális termelése 14,48 millió tonna volt 2017-ben, nem változott számottevően az előző évihez képest. Az unió juh- és kecskehústermelése 1,8 százalékkal bővült és elérte a 886 ezer tonnát. Magyarország az előző évinél 1,5 százalékkal több bányát értékesített a nemzetközi piacon 2017-ben. A vágóbányák termelői ára 1,5 százalékkal emelkedett.

A tejtermékek világkereskedelmét meghatározó országok közül a tejtermelés az Európai Unióban százalékkal, Új-Zélandon és az USA-ban 1 százalékkal nőtt, míg Ausztráliában nem változott 2017-ben az előző évihez képest. A nyerstej ára Magyarországon 27 százalékkal, az USA-ban 8 százalékkal, az Európai Unióban 23 százalékkal, Új-Zélandon 29 százalékkal

emelkedett 2017-ben a 2016. évihez képest. Magyarországon a megfigyelt tejtermékek feldolgozói értékesítési ára 2017-ben átlagosan 18 százalékkal volt magasabb a 2016. évinél.

Magyarország összes zöldségtermése megközelítette az 1,72 millió tonnát 2017-ben, ami 100 ezer tonnával több a 2016. évi mennyiségnél. Magyarország zöldség-külkereskedelmi egyenlege (friss, fagyasztott, dinnyével együtt) pozitív maradt, de romlott 2017-ben az előző évihez képest, mivel a zöldségfélék behozatala nagyobb mértékben nőtt, mint a kivitele. A zöldségfélék termelői árindexe 4 százalékkal emelkedett a Budapesti Nagybani Piacon 2017-ben 2016-hoz viszonyítva.

Magyarország összes gyümölcstermése 1 százalékkal 750 ezer tonnára csökkent 2017-ben a 2016. évihez képest. A gyümölcs-külkereskedelmi egyenleg (friss, fagyasztott, déligyümölccsel együtt) továbbra is negatív volt, de javult 2017-ben, mivel az export lényegesen nagyobb mértékben nőtt, mint az import. A gyümölcsfélék termelői árindexe 11 százalékkal emelkedett a Budapesti Nagybani Piacon 2017-ben az előző évihez képest.

A globális bortermelés (szőlőlé és szőlőmust nélkül) történelmi mélypontra, 250 millió hektoliterre csökkent 2017-ben, 23,6 millió hektoliterrel maradt el a 2016. évitől. Az unió bortermelése 145 millió hektoliter volt 2017-ben, 15 százalékkal kevesebb, mint a 2016. évi. A Hegyközségek Nemzeti Tanácsának adatai szerint Magyarországon 59,5 ezer hektár ültetvényről 457 ezer tonna borszőlőt szüreteltek, ebből 2,9 millió hektoliter seprős újbort fejtettek 2017-ben. A földrajzi jelzés nélküli (FN) és az oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel (OFJ) ellátott borok feldolgozói értékesítési ára 5 százalékkal volt magasabb 2017-ben, mint egy évvel korábban.

Gabona

Világ- és európai piaci tendenciák

A gabonafélék (rizs nélkül) globális termelése a várakozások szerint 2 százalékkal csökken a 2017/2018. gazdasági évben az előző szezonhoz képest, miközben a felhasználás változatlan marad. A rekordszintű készletek 4 százalékkal apadhatnak, tekintettel arra, hogy a 2017/2018. évi szezonban a világ gabonatermelése (rizs nélkül) kissé elmarad a felhasználástól (USDA, 2018a).

Az előzetes adatok szerint rizs nélkül 2083 millió tonna gabona kibocsátásával számolnak a szakértők a 2017/2018. gazdasági évben, az áthozott készletekkel együtt így a kínálat 2600 millió tonna körül marad. Az egy évvel korábbinál 2 százalékkal kevesebb, 376 millió tonna gabona fordulhat meg a világpiacon és 495 millió tonna maradhat a raktárakban (–4 százalék) a gazdasági év végén (USDA, 2018a).

Búza

Az USDA (2018a) szerint újabb rekordbúzatermés került betakarításra a világon a 2017 júliusától kezdődött gazdasági évben, holott 2017 májusában – az első becslés közzétételekor – még az előző szezon termésénél 2 százalékkal kisebb, 738 millió tonna kibocsátást helyeztek kilátásba. Az akkori várakozásokhoz képest közel 3 százalékkal több, 759 millió tonna búza termelt világszerte. A legfőbb termelők közül rekordtermés került Oroszország és India, a kisebbek közül Törökország és Pakisztán tárolóiba, de az előző évinél több búzát arattak az Európai Unióban (+4 százalék) és Marokkóban (+129 százalék). Ezzel szemben Ausztrália termelése a hosszan tartó szárazság miatt 29 százalékkal 21,5 millió tonnára esett vissza 2017-ben. Az elemzők a búza globális felhasználását 743 millió tonna körülre becsülik, ez az egy évvel korábbival közel azonos szint (USDA, 2018b). India

búzaimportja a termelés növekedése miatt számottevően csökken, miközben Irak az egy évvel korábbi mennyiség másfélszeresét vásárolhatja a világpiacról a 2017/2018. gazdasági évben. Az exportőrök oldaláról Oroszország és Kanada kivitele élénkülhet nagymértékben (előbbinél rekordszintre), az Európai Unióé ellenben várhatóan 8,5 százalékkal 25 millió tonnára csökken. Ausztrália jóval kevesebb terményt helyezhet el a külpiacain, mint egy évvel korábban. Összességében a 2016/2017. gazdasági évtől kissé elmaradó volumen, 182 millió tonna búza kerülhet a világpiaci forgalomba. Ezek eredményeként a 2017/2018. gazdasági év végére előreláthatóan 6 százalékkal történelmi csúcsra, világszinten 269 millió tonnára nő a felhalmozott búzakészletek nagysága, ezzel a készlet/felhasználás arányát kifejező mutató 2 százalékponttal emelkedik (1. táblázat).

Az Európai Unióban a Stratégie grains (2018a) adatai alapján a hozamok 2016. évihez viszonyított 8 százalékos javulásának (6 tonna/hektárra) eredményeként – a terület 3 százalékos zsugorodása ellenére (23,5 millió hektárra) – 142 millió tonnára (+5 százalék) emelkedett a búzatermés 2017-ben. Franciaországban az előző évi igen gyenge hozamok után 2017-ben hektáronként átlagosan 7,3 tonna búza termelt (+36 százalék), így az ország kibocsátása 36,5 millió tonnára nőtt (+32 százalék). Németországban a 2016. évihez azonos mennyiség, az Egyesült Királyságban és Romániában annál 2-2 százalékkal, Lengyelországban 7 százalékkal több termény került a tárolókba 2017-ben. Az eddig megnevezett öt tagállamban együttesen 96 millió tonna búzát arattak az uniós termőterület közel kétharmadáról. Ami a minőséget illeti, a 2016. évi 62 százalékkal szemben az összes búzatermés 65 százaléka érte el a malmi minőséget (Stratégie grains, 2017a). Az egy évvel korábbihoz képest jelentősen szűkült a malmi búza kínálat a Németországban, az Egyesült Királyságban, Bulgáriában és kismértékben Romániában, miközben számottevően javult az ará-

1. táblázat: A búza globális mérlege

	millió tonna	
	2016/2017. gazdasági év	2017/2018. gazdasági év
Nyitókészlet	241,49	252,60
Termelés	750,51	758,79
Import	179,21	181,75
Felhasználás	739,39	742,50
Export	183,28	182,03
Zárókészlet	252,60	268,89
Készlet/felhasználás, %	34,16	36,21

Forrás: USDA

nya Franciaországban és Lengyelországban. Az IGC (2018a) szerint az unió a 2016-ban kiszállított mennyiségtől jócskán elmaradó volument, mindössze 23,9 millió tonna búzát (–30 százalék) értékesített a harmadik országokba 2017-ben. Ugyanakkor a gazdasági éveket összehasonlítva ennél szerényebb a csökkenés mértéke. A mértékadó piacelemző műhelyek 2018. márciusi várakozásai szerint az előző szezonhoz képest 8-12 százalékkal kevesebb, azaz 21-25 millió tonna uniós búza kerülhet a világpiacon forgalomba a 2017/2018. gazdasági évben, ezzel – Oroszország mögött – a második lenne az exportőrök rangsorában, épphogy megelőzve az USA-t. Az Európai Bizottság adatai szerint a 2017. július 1. és 2018. április 3. között eltelt időszakban 25 százalékkal kevesebb, vagyis 14,5 millió tonna uniós búza exportját hagyták jóvá. Ebben az időszakban a legnagyobb hagyományos célpiacoknak számító Algériába, Szaúd-Arábiába és Egyiptomba csökkent a kivitel, míg a Dél-afrikai Köztársaságba és Nigériába az előző év azonos időszakában kiszállítottnál több európai termény került. A közel-keleti és észak-afrikai térségből az uniós áru a versenyképesebb oroszországi és argentin miatt szorult ki, így más desztinációkat voltak kénytelenek keresni az európai kereskedők. A 2016/2017. gazdasági évben az EU szokatlanul nagy mennyiségű búzát szállított Törökországba, helyettesítve az oroszországit, Törökország ugyanis hat Oroszországból származó termékre – köztük a búzára, a kukoricára és a napraforgómagra – vetett ki 130 százalékos importvámot 2017 márciusában. A 2017. májusi sikeres tárgyalások eredményeként Törökország újra megnyitotta kapuit az oroszországi búza előtt az uniós rovasára: a 2017/2018. szezonban mindössze 600 ezer tonna közösségi búza található ott gazdára. Ezekkel a változásokkal – a felhasználás 2 százalékos növekedése mellett – az EU átmenő készlete 15 százalékkal 13,5 millió tonnára duzzadhat.

Az elemzők a szovjet utódállamok közül Oroszország, Ukrajna és Kazahsztán 2017. évi összesített búzatermését 126,8 millió tonnára jelzik, ami az előző év kibocsátását 11 százalékkal haladta meg. Ezen belül Oroszország búzatermelése rekordszintűre, 85 millió tonnára (+17 százalék), Ukrajnáé 27 millió tonnára (+1 százalék) nőtt egy év alatt, miközben Kazahsztáné 14,8 millió tonnára (–1 százalék) mérséklődött. A nagyobb kibocsátás és versenyképes árak miatt a térség kikötőiből a 2016/2017. gazdasági évet 17 százalékkal meghaladó mennyiséget, 62,2 millió tonnát hajózhathatnak ki a folyó évi szezonban, amire még nem volt példa (USDA, 2018b).

Az USA-ban a búzatermelés gyenge jövedelmezősége miatt sokan hagytak fel a növény termesztésével, és 2016 őszén az elmúlt 108 év legkisebb területén vetettek őszi búzát a gazdák (IGC, 2017). A tenyészidőszakban jelentkező szélsőséges időjárás miatt

jelentősen zsugorodott mind az őszi, mind a tavaszi búza termőterülete, így együttvéve 15,2 millió hektárról 47,4 millió tonna búza került a magtárakba a 2017/2018. gazdasági évben, az előző szezonban betakarítottnál 25 százalékkal kevesebb. A felhasználás 4 százalékkal mérséklődhet, és az egy évvel korábbinál 17 százalékkal kevesebb, 24,5 millió tonna búza külpiaci elhelyezésére van kilátás. Ezzel a mennyiséggel az USA a főbb exportőrök rangsorában a harmadik helyre szorul, a rekordvolument, 37,5 millió tonnát kiszállító Oroszország és az EU mögé (USDA, 2018b). A szezon első hét hónapjában (2017. július – 2018. január) regisztrált adatok szerint az USA kivitele már 10 százalékkal lanyhult az előző szezon azonos periódusához képest: Brazíliában az argentin búza, az észak-afrikai térségben pedig az oroszországi szorította vissza az USA-ban termelt búzát (IGC, 2018b). A visszafogott külpiaci aktivitás ellenére a termelés jelentős csökkenése a zárókészlet szintjére is kihat, ami 2018 nyarán a várakozások szerint alig haladja meg a 28 millió tonnát (–12 százalék) az észak-amerikai országban.

Kanadában a termőterület 1 százalékos növekedése ellenére, a hektáronkénti hozamok 8 százalékos romlása miatt a 2016. évinél 5 százalékkal kevesebb, azaz 30 millió tonna búzát takarítottak be a termelők 2017-ben. A 8,7 millió tonna belpiaci felhasználás mellett Kanada a 2016/2017. gazdasági évet 11 százalékkal meghaladó volument, 22,5 millió tonna búzát szállíthat a nemzetközi piacra a folyó szezonban (USDA, 2018b).

A déli féltekén 2017 végéig még nem fejeződtek be a betakarítási munkálatok. Ausztráliában a termőterület 5 százalékos növekedése ellenére a termelés 29 százalékos visszaesését, összesen 21,5 millió tonnát jeleztek előre az USDA (2018b) szakértői a 2017/2018. gazdasági évre a hozam 31 százalékos romlása miatt (1,8 tonna/hektárra). A 17,5 millió tonnára (–21 százalék) prognosztizált kivitel elsődleges felvevőpiacai a távol-keleti országok lehetnek ebben a szezonban is, ahol az oroszországi búzával versenyez. Dél-Amerikában a kibocsátás 12,5 százalékkal csökkenhet a 2017/2018. gazdasági évben, vagyis 25,1 millió tonna búzát takaríthatnak be a gazdák. A világ harmadik legnagyobb búzaimportőre, Brazília 4,3 millió tonna búzatermése mellé 7,8 millió tonna importját vetíti előre az USDA (2018b), ami éppen fedezné a 12,1 millió tonna szükségletet. Ezt a volument – a Mercosur (Dél-Amerikai Közös Piac) tagjaként – elsősorban Argentínából szerezhetheti be, ugyanis a szállítási és logisztikai előnyökön túl a tagországok (Argentína, Brazília, Paraguay, Uruguay és Venezuela) között vámmentes a gabonakereskedelem. A térség legnagyobb búzaexportőreként Argentína a termelés mérséklődése ellenére (–2 százalék, 18 millió tonnára) az egy évvel korábbinál 14 százalékkal több, azaz 14 millió tonna búzát értékesíthet a nemzetközi piacon

a 2017/2018. gazdasági évben, jórészt Brazíliába, a távol-keleti és az észak-afrikai térségbe. Az utóbbi piacokon az argentin termény pozíciója a 2015 decemberében bevezetett könnyített kereskedelmi előírások óta erősödött. A búza és a kukorica *Mercosur*-régión túli kivitelét terhelő vám eliminálását követően (USDA, 2015) megduplázódott a dél-amerikai ország exportja.

Kukorica

A 2017-es naptári év elején aratták a déli félteke 2016/2017. gazdasági évi kukoricatermését. A három legnagyobb termelő, Brazília, Argentína és a Dél-afrikai Köztársaság együttesen a globális kibocsátás 15 százalékát, 157 millió tonnát termelték meg (USDA, 2018b). Brazíliában – ahol kétszer vetik a kukoricát – az egy évvel korábbihoz képest 47 százalékkal több termés került a tárolókba: az első és a második vetésből együttesen 98,5 millió tonna, ami új rekord. Argentínában szintén rekordtermést, 41 millió tonnát takarítottak be a gazdák. A Dél-afrikai Köztársaságban az aszály sújtotta 2015/2016. évi szezon után a 2016/2017. gazdasági év eredményes volt a kukoricatermesztés szempontjából: 3 millió hektárról 5,8 tonna/hektár hozam mellett 17,5 millió tonna kukoricát takarítottak be a gazdák, amire még nem volt példa.

Az USDA (2018b) adatai szerint a 2016/2017. gazdasági évi mindenkori rekordnál 3 százalékkal kevesebb, 1042 millió tonna lehet a kukorica globális kibocsátása a 2017/2018. gazdasági évben, ami 3 százalékkal maradna el az 1074 millió tonnára bővülő világpiaci szükséglettől. Az IGC (2018b) szerint a kukorica takarmány-, élelmezési és ipari célú felhasználása egyaránt nőhet a 2017/2018. évi szezonban. A 2011/2012. évi szezon óta ez az első alkalom, amikor a globális tartalékok apadhatnak. Ezek fényében a készlet/felhasználás mutató várhatóan 3,07 százalékponttal romlik (2. táblázat). Hiánytól azonban továbbra sem kell tartani, hiszen így is 199 millió tonnát meghaladó volumen (-14 százalék) marad a tárolókban a gazdasági év végére. A 2016/2017. gazdasági évinél 7 százalé-

kal több, 151,6 millió tonna kukorica fordulhat meg a világpiacon (USDA, 2018b) a folyó szezonban, aminek 87 százalékát a négy legnagyobb kukoricaexportőr (USA, Brazília, Argentína, Ukrajna) adhatja. Az importőrök rangsorát ebben Mexikó vezeti 16,5 millió tonnával, éppen megelőzve az Európai Uniót (16,2 millió tonna), majd Japán 15 millió tonna importtal következik a sorban.

Az USDA (2018b) szerint az Amerikai Egyesült Államokban a 2016. évi rekordtól épphogy elmaradó mennyiséget, 371 millió tonna (-4 százalék) kukoricát takarítottak be a gazdák 2017-ben. A felhasználás növekedése mellett az USA kivitele a 2016/2017. évi szezon szintjén maradhat, 56 millió tonna lehet, ami a nemzetközi forgalom harmada. Az USA-ban megtermelt kukoricát a brazíliai termény a távol-keleti, az észak-afrikai piacokról és Szaúd-Arábiából szorította ki. A dél-amerikai kukorica piacra lépését követő időszakban nehéz volt felvenni a versenyt a világpiacon a brazíliai és argentin áruval, hiszen kivitelüket az USA-dollárral szembeni gyenge valutájuk mellett a külkereskedelmi korlátok leépítése is segítette. Naptári év tekintetében a 2016. évinél 3 millió tonnával kisebb mennyiség, azaz 53 millió tonna USA-ban termelt kukorica talált vevőre a világpiacon 2017-ben (IGC, 2018a). Vezető kukoricaexportőri pozícióját akkor is megőrzi az észak-amerikai ország, ha a kivitele nem éri el a márciusban prognosztizáltat. Mindezek eredményeként 54 millió tonna (-7 százalék) kukorica maradhat itt a raktárakban a 2017/2018. évi szezon végére.

A Stratégie grains (2018a) szerint az Európai Unió kukoricatermése az egy évvel korábbival megegyező, 60 millió tonna volt 2017-ben. Az EU28 első számú kukoricatermelőjénél, Franciaországban a rendkívül gyenge 2016. évi eredményhez képest 2017-ben 14,6 millió tonna (+22 százalék) kukoricát takarítottak be a termelők, köszönhetően a hozam 22 százalékos (10 tonna/hektárra) javulásának. Romániában az uniós átlagtól jócskán elmaradó átlagtermés (3,81 tonna/hektár) mellett 9,8 millió tonna (+9 százalék)

2. táblázat: A kukorica globális mérlege

	millió tonna	
	2016/2017. gazdasági év	2017/2018. gazdasági év
Nyitókészlet	215,00	231,86
Termelés	1 075,23	1 041,74
Import	135,72	147,65
Felhasználás	1 058,37	1 074,43
Export	159,80	155,93
Zárókészlet	231,86	199,17
Készlet/felhasználás, %	21,91	18,54

Forrás: USDA

kukoricát takarítottak be a gazdák. Magyarország 6,8 millió tonna kibocsátásával (–22 százalék) megőrizte harmadik helyét a legnagyobb uniós termelők között. Olaszországban a nyári hőség és aszályos időjárás miatt jelentősen romlottak a kukorica 2017. évi terméskilátásai, és végül az előző évinél 15 százalékkal kisebb volumen, 5,7 millió tonna került a tárolókba. A várakozások szerint 4 százalékkal 72,7 millió tonnára nő az unióban a termés belpiaci felhasználása a 2017/2018. gazdasági évben. Ez jócskán meghaladja a 2017. évi kibocsátást, így 15,3 millió tonna kukorica behozatalára kerülhet sor a 2017/2018. gazdasági évben is. Ennek fele (8,2 millió tonna) Ukrajnából érkezik, további 23 százalék Brazíliából, 8 százalék pedig az USA-ból. A szakértők arra számítanak, hogy a világ harmadik legnagyobb kukoricaimportőreként számon tartott Európai Unióban a termés zárókészlete 16 százalékkal 6,1 millió tonnára apad a szezon végére.

Ukrajnában a terület 5 százalékos növekedése ellenére, a hektáronkénti hozam 18 százalékos romlása miatt a 2016. évi 14 százalékkal alulmúló mennyiségű termés, 24,1 millió tonna kukorica került a magtárakba 2017-ben (USDA, 2018b). A belpiaci igényt a termés 20 százaléka fedezi, így a világ egyik legnagyobb kukoricaexportőre 20 millió tonnát helyezhet el külföldön a folyó szezonban. Oroszországban a 2016. évinél 11 százalékkal gyengébb hektáronkénti átlagtermés mellett 13,2 millió tonna (–14 százalék) kukorica termelt 2017-ben, ebből 4,8 millió tonna juthat kivitelre.

A déli féltekén a kukorica vetését többé-kevésbé befejezték 2017 végéig. Brazíliában az első és másodvetésből együttesen 94,5 millió tonna szemtermés kerülhet a magtárakba a 2017/2018. gazdasági évben. Ez 4 százalékkal múlna alul az előző, rekordtermésű szezon kibocsátását. A déli félteke legnagyobb exportőreinek 2017/2018. gazdasági évi kivitele 31 millió tonna lehet (+57 százalék) (USDA, 2018b). Argentínában hónapról hónapra romlanak a 2017/2018. gazdasági évi terméskilátások. A termőterület növekedése ellenére a 2016/2017. gazdasági évi 41 millió tonna rekordtól jócskán elmaradó mennyiség, 36 millió tonna kerülhet a tárolókba, a *La Niña* éghajlati jelenség ugyanis kedvezőtlenül hideg, száraz időt hozott a térségbe a 2017. december – 2018. február közötti időszakban, ami negatívan befolyásolta a hozamkilátásokat. A déli félteke második legnagyobb kukoricaexportőre az előző évi rekordterméséből felhalmozódott készletének köszönhetően mégis növelheti a kivitelét, és 25 millió tonna kukoricát értékesíthet a nemzetközi piacon.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

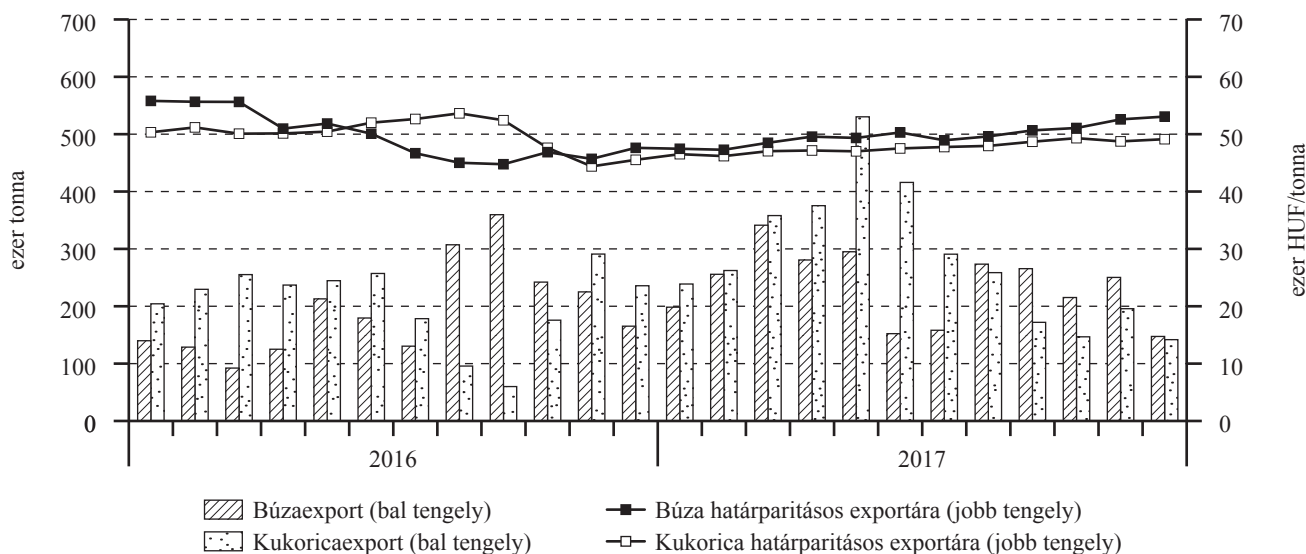
A 2017. év rendkívül kedvező volt a búzatermesztés szempontjából Magyarországon, ami elsősorban a hozamokban mutatkozott meg. A KSH adatai szerint a búza betakarított területe az egy évvel korábbihoz képest 7,9 százalékkal csökkent 2017-ben a 2016. évihez viszonyítva, és az ebből eredő termésnövekedést csak részben kompenzálta a hektáronkénti hozam 1,3 százalékos javulása (5,44 tonna/hektárra), ami 1988 óta a legmagasabb. Így 5,237 millió tonna búzát arattak a gazdák, ami 6,5 százalékkal múlta alul az előző évi kibocsátást. A 2017-ben betakarított szemtermés minősége igen nagy szórást mutatott országszerte. A Földművelésügyi Minisztérium tájékoztatása szerint a Dunántúl egyes részein 50 százaléknál magasabb volt a malmi minőségű búza aránya (pl.: Győr-Moson-Sopron megyében 75 százalék, Vas megyében 65-70 százalék), az alföldi és észak-magyarországi megyékben azonban sok helyen takarmányminőségű a betakarított búza zöme (pl.: Jász-Nagykun-Szolnok, Pest, Heves megye). Magyarországon 1,4 millió tonna árpa (–12 százalék), 365 ezer tonna tritikálé (–24 százalék), 92 ezer tonna zab (–12 százalék) és 85 ezer tonna rozs (+1 százalék) termelt 2017-ben.

A kukoricatermesztés szempontjából a 2016. évinél kedvezőtlenebbek voltak az időjárási feltételek 2017-ben, ami a terméseredményekben is kifejezésre jutott, amihez hozzájárult még a termőterület további zsugorodása is. A Földművelésügyi Minisztérium tájékoztatása szerint 2017 tavaszán 1 millió hektárt épphogy meghaladó területen vetettek a gazdák kukoricát, ennél kisebb vetésterületre csupán az 1920-as években volt példa. Szemtermést 988 ezer hektárról takarítottak be a KSH adatai szerint. A hektáronkénti hozam 22 százalékos romlása miatt (6,89 tonna/hektárra) a 2016. évi rekordközelit 8,7 millió tonnával szemben 2017-ben 6,8 millió tonna kukoricát takarítottak be a magyarországi termelők.

Bel- és külföldi értékesítés

A KSH adatai szerint a kereskedők és feldolgozók a 2016. évihez képest 11 százalékkal kevesebb, 2,5 millió tonna búzát vásároltak a termelőktől 2017-ben, aminek 41 százaléka kelt el takarmánybúzaként, szemben a 2016. évi 46 százalékos aránnyal. Az év első felében az ótermésű készletektől próbáltak megszabadulni a termelők, és az értékesítések zömét (84 százalék) 2017 második fél évében, a betakarítást követően bonyolították le. Az eladások júliusra és augusztusra koncentráálódtak, amikor a 2017-ben értékesített volu-

1. ábra: A gabonafélék határparitások exportárának és kivitelének alakulása (2016–2017)

Forrás: KSH

men fele, 1,4 millió tonna búza cserélt gazdát a piacon, ami az előző év azonos időszakához képest 6 százalékkal kisebb mennyiséget jelentett. A nyári hónapok erős kereskedése után a kínálat csökkenésével csillapodott a piaci aktivitás az év utolsó harmadában.

A kukorica belpiaci forgalma kissé lanyhult 2017-ben a 2016. évihez képest: a termelők 3,1 millió tonnát (-13 százalék) értékesítettek. A felvásárolt mennyiség a 2017. január–szeptember közötti időszakban csaknem 15 százalékkal nőtt 2016-hoz képest, ugyanakkor az év utolsó harmadában közel 30 százalékkal kevesebb termény cserélt gazdát belföldön. A teljes 2017. évi belpiaci forgalom kétharmada a betakarítás utáni időszakra (október–december) koncentrált. Takarmányozási célra a 2016. évinél 19 százalékkal kevesebb kukoricát (2,2 millió tonna) adtak el a gazdák, miközben az élelmezési célú értékesítés 15 százalékkal (478 ezer tonnára) és a bioüzemanyag-célú 2 százalékkal (440 ezer tonnára) emelkedett egy év alatt.

Magyarország búzaexportja 23 százalékkal nőtt 2017-ben az előző évihez viszonyítva, így 2,8 millió tonna búza került a nemzetközi forgalomba (2. melléklet). Az előző évinél élénkebb volt a búza kivitele 2017 első felében: január és június között 1,5 millió tonna terményt szállítottak a külföldi piacokra. A betakarítást követően is lendületes maradt az export, jóllehet az egy évvel korábbinál 8 százalékkal kisebb mennyiség lépte át az országhatárt. A legnagyobb célpiacok Olaszország és Románia voltak 2017-ben, ahova a teljes kivitel közel kétharmada irányult. Ausztria magyarországi exportból való részesedése 11 százalékra nőtt, míg Bosznia-Hercegovináé 6 százalékra csökkent.

A 2016. évi rekordközelebi termésnek köszönhetően rendkívül élénk volt a kukorica kivitele 2017 első fél évében, az egy évvel korábbi volumen másfélse-

rese, azaz 2,2 millió tonna magyarországi kukorica talált vevőre határainkon kívül a KSH adatai szerint (1. ábra). Az év második felében is erős maradt az export, és összesen 3,4 millió tonna kukoricát, a 2016. évinél 37 százalékkal többet értékesítettek a külföldön 2017-ben. A kivitel 43 százaléka Olaszországba, 15-15 százaléka Ausztriába és Németországba, 10 százaléka Hollandiába, valamint 7 százaléka Romániába irányult.

A piaci árak tendenciája

A gabonafélék jegyzését a bőséges készletek és a főbb termelők terméskilátásai alakították 2017-ben.

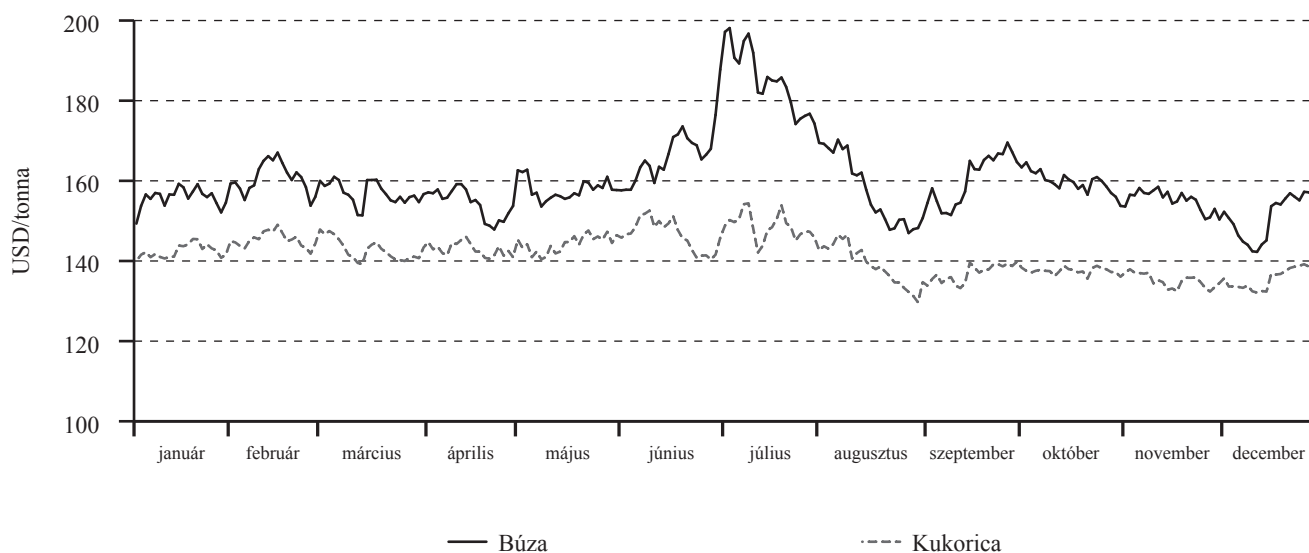
A búza legközelebbi lejáratra szóló jegyzése az év eleji 150 dollár (USD)/tonna szintről átmenetileg 170 dollár/tonnára erősödött 2017. február közepén a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) az USA-ban és az EU-ban uralkodó rendkívüli januári hideg okozta aggodalmak nyomán (2. ábra). A folyamatot erősítette, hogy az USA-ban több mint 100 éves negatív rekordot döntött az őszi búza termőterülete, emellett a magas fehérjetartalmú búza kínálata is szűkült. A termény fronthavi jegyzése a téli fagykárrel kapcsolatos félelmek csillapodása, valamint a rekordszintű készletekről szóló hírek hatására 150–165 dollár/tonna sávba ereszkedett, és a betakarításig ezen a szinten állapodott meg. Június második felében rövid ideig tartó, ám intenzív áremelkedés zajlott le, néhány hét alatt közel 40 dollárral 200 dollár/tonna közelébe emelkedett a termény legközelebbi lejáratra szóló jegyzése. Az USA-ban fel erősödtek a termés csökkenéssel kapcsolatos félelmek, a nyár eleji hőhullám ugyanis maradandó károsodást

okozott elsősorban a tavaszibúza-állományokban. Az északi félteke betakarításával bővülő kínálat és a rekordkészletek eredményeként szeptember elejére 150 dollár/tonnára esett a búza legközelebbi lejáratra szóló jegyzése. A szeptemberi átmeneti áremelkedést követően – amikor az oroszországi búzaexport intenzitása visszaesett – a kínálati nyomás hatására 140 dollár/tonna közelébe ereszkedett a kurzus december közepéig, majd – az USA-ba érkezett hirtelen lehülés okozta aggodalmak miatt – 157 dollár/tonnáig erősödött és itt stabilizálódott az év utolsó napjaiban.

A kukorica legközelebbi határidőre szóló jegyzése – többé-kevésbé igazodva ahhoz – a búzáénál szűkebb tartományban mozgott a chicagói árutőzsdén 2017 folyamán. A kukorica fronthavi jegyzése az év első

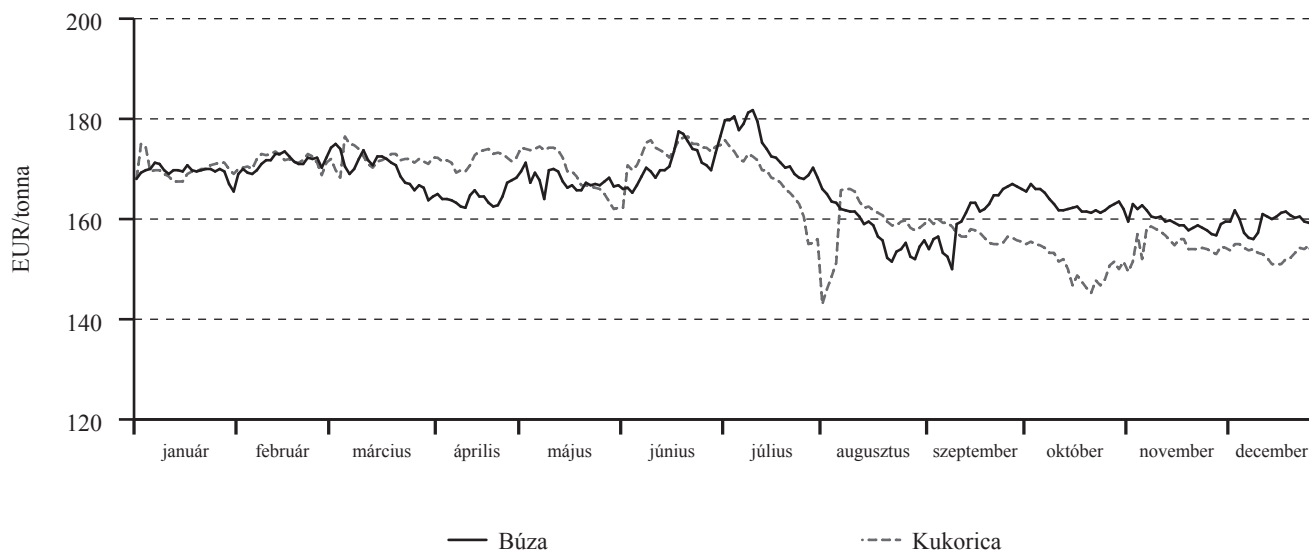
harmadában 140–150 dollár/tonna között hullámzott. Ebben az időszakban a 2016/2017. gazdasági évi globális rekordtermésről és -készletekről szóló előrejelzések árcsökkentő hatását a déli félteke bizonytalan terméskilátásai, valamint az USA-ban a 2017. évi vetést kísérő szélsőséges időjárás (lehülés, viharok) áremelő hatása egyenlítette ki. A jegyzés a május eleji 140 dollár/tonna szintről – követve a búza kurzusát – 155 dollár/tonnáig araszolt július közepéig, majd a búza betakarítása okozta kínálati nyomás hatására 130 dollár/tonna éves minimumra ereszkedett augusztus végéig. Ezt követően 130–140 dollár/tonna sávban oldala- zott a kukorica legközelebbi lejáratra szóló jegyzése (2. ábra). A kukorica jegyzésének csökkenését akadályozta egyrészt az, hogy világszinten a termelést meg-

2. ábra: A búza és a kukorica fronthavi jegyzése a chicagói árutőzsdén (2017)

Forrás: CME Group

3. ábra: A búza és a kukorica fronthavi jegyzése a párizsi árutőzsdén (2017)

Forrás: Euronext/MATIF

haladó kereslet várható a 2017/2018. évi szezonban, másrészt Argentínában a *La Niña* éghajlati jelenség okozta szélsőséges időjárás nehezítette a vetési munkák elvégzését, ami bizonytalanná tette a 2017/2018. gazdasági évi terméskilátásokat.

A párizsi árutőzsdén (Euronext/MATIF) a búza fronthavi jegyzése többé-kevésbé követte a chicagói változásokat 2017-ben (3. ábra). Az első negyedévben 170 euró/tonna környékén hullámzott a termény legközelebbi lejáratra szóló jegyzése, majd az őszi vetések állapotáról érkező biztató hírek – és a globális rekordtartalékok – hatására 165 euró/tonna alá ereszkedett áprilisban. Az európai kontinens jelentős részét érintő áprilisi lehülés miatti félelmek 165–170 euró/tonna tartományban tartották a kurzust egészen a betakarításig. Júniusban 180 euró/tonna fölé emelkedett a búza fronthavi jegyzése, amit a chicagói trend mellett az is erősített, hogy egyre jobban körvonalazódott a nyugat-európai tagországokban tapasztalt tartós csapadékhány és szélsőségesen meleg nyári időjárás, valamint a kontinens középső részén tapasztalt áprilisi lehülés termésre gyakorolt hatása. A betakarítás idején eloszlottak a termésnövekedéssel kapcsolatos aggodalmak és a növekvő európai és globális kínálati nyomás 155 euró/tonna szintre kényszerítette a búza legközelebbi lejáratra szóló jegyzését, amely ezen a szinten stagnált augusztusban, majd az év utolsó harmadában a chicagói trendhez igazodva 155–165 euró/tonna sávban ingadozott a kurzus.

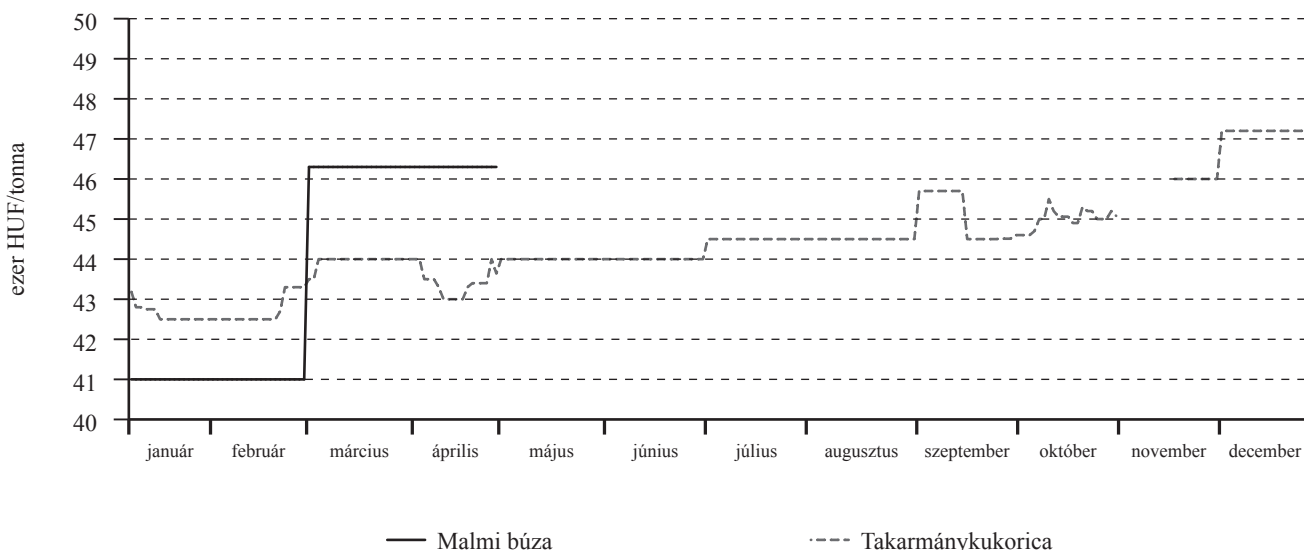
A párizsi árutőzsdén a kukorica legközelebbi lejáratra szóló jegyzése csak részben igazodott a búzához 2017-ben. Az év első négy és fél hónapjában 170–175 euró/tonna körül ingadozott a kukorica fronthavi jegyzése, mivel a főbb fundamentumok (termelési, vetési kilátások) a chicagói árutőzsdéhez hasonlóan a párizsin is egyensúlyban tartották a kurzust. A május

közepi visszaesés a nagyarányú eladási ügyletekkel magyarázható, a 2017. júniusi lejáratra szóló kötésátlomány ugyanis néhány nap alatt a felére esett. Júniusban átmenetileg 170 euró/tonna fölé emelkedett a kurzus, azonban a búza zuhanó jegyzése a kukoricáét is magával húzta és a lejtmenet október közepéig, 145 euró/tonna szintig folytatódott. A kurzus november közepéig 156 euró/tonnára még visszakorrigált, majd az év végére 151 euró/tonnára ereszkedett.

A Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójának forgalma jelentősen csökkent az elmúlt években. Egyedül a takarmánykukorica iránt mutatkozott folyamatos érdeklődés 2017-ben, azonban a megkötött kontraktusok száma a töredéke volt a korábbi években regisztráltak. A malmi búza legközelebbi lejáratra szóló jegyzése januárban és februárban 41 ezer forint/tonna szinten stagnált, majd határidőváltást követően 46,3 ezer forint/tonna szinten állapodott meg az áprilisi végi kivezetésig. A távolabbi határidőkre vonatkozóan (2017. évi termés) az év hátralévő hónapjaiban vételi és eladási ajánlat sem érkezett, így a termény kereskedése szünetelt (4. ábra). A takarmánykukorica fronthavi jegyzése – elsősorban a határidőváltásokból eredő kisebb-nagyobb ingadozásokkal – az év eleji 42–43 ezer forint/tonna szintről 47,2 ezer forint/tonnára emelkedett az év végéig.

Magyarországon a főbb gabonafélék áfa és szállítási költség nélküli termelői ára – a takarmányárpa kivételével – 2017-ben nőtt a 2016. évihez képest. Az étkezési búza termelői ára a 2016. évit 8 százalékkal haladta meg 2017-ben, 44,5 ezer forint/tonna volt (3. melléklet). A takarmánybúza termelői ára 10 százalékkal 42,5 ezer forint/tonnára nőtt ugyanebben az összehasonlításban. A takarmánykukorica termelői ára az egy évvel korábbit 5 százalékkal múlta felül

4. ábra: A búza és a takarmánykukorica fronthavi jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén (2017)

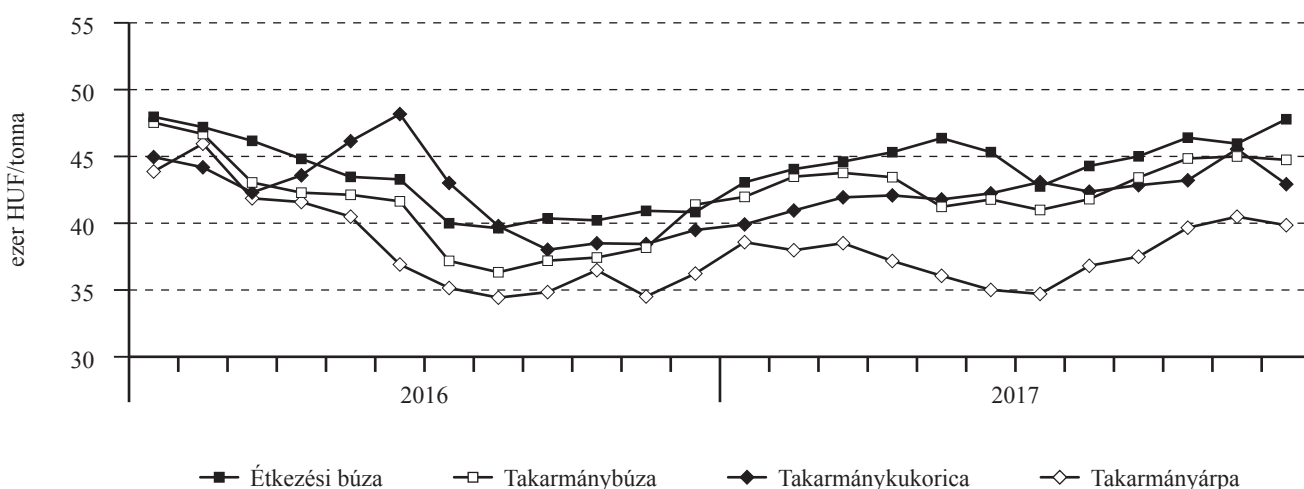
Forrás: BÉT

2017-ben, 43,4 ezer forint/tonna volt. A takarmányárpa a 2016. évinél 1 százalékkal alacsonyabb áron, átlagosan 36,1 ezer forint/tonnáért cserélt gazdát. Az étkezési búza termelői ára az év eleji 43 ezer forint/tonna színtről 46 ezer forint/tonnáig emelkedett az aratásig, majd – átmeneti mérséklődést követően – év végéig további 3 százalékkal 48 ezer forint/tonnáig emelkedett. A takarmánybúza termelői ára 2017 első kilenc hónapjában 41–43 ezer forint/tonna sávban mozgott, és decemberre 45 ezer forint/tonnáig erősödött. A takarmánykukorica termelői ára folyamatosan emelkedett az év folyamán, a novemberi éves csúcs 14 százalékkal múlta felül a januári árszintet, ugyanakkor decemberig 43 ezer forint/tonnára mérséklődött (5. ábra).

A takarmánykeverékek feldolgozó értékesítési ára (áfa és szállítási költség nélkül) 2017. január–december között 3-3 százalékkal emelkedett: a brojlertápé 90 ezer forint/tonnára, a hízsértéstápé 70 ezer forint/tonnára (6. ábra).

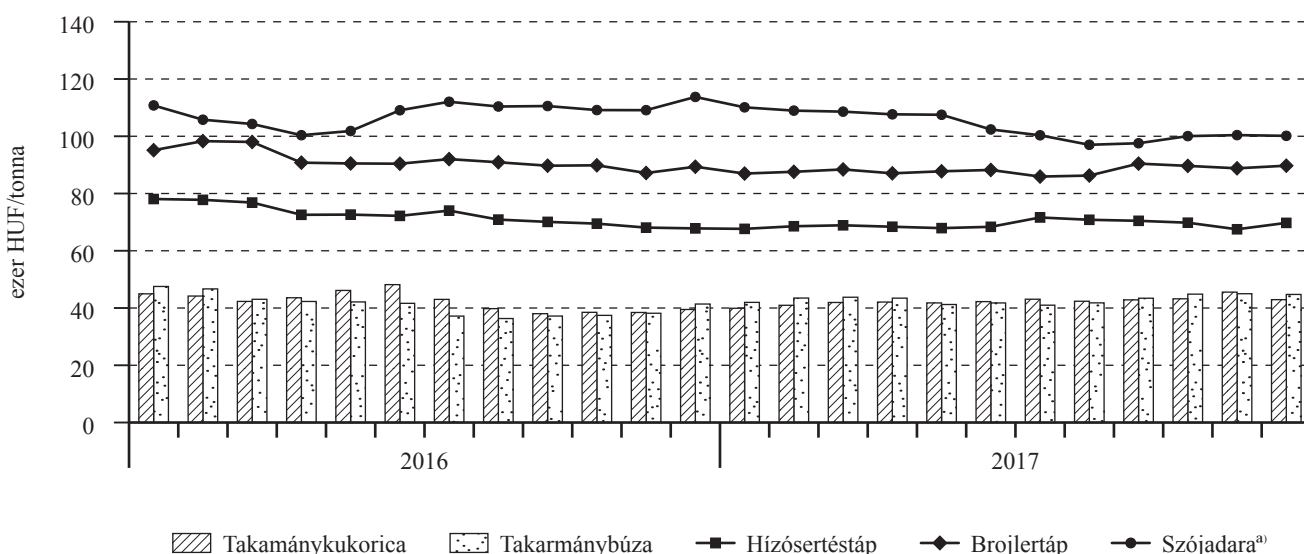
Az étkezési búza termelői árának növekedése ellenére a gabonaalapú termékek feldolgozó értékesítési ára éves szinten 3-4 százalékkal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva (3. melléklet), ami azzal magyarázható, hogy az alapanyag árának 2017. első fél évi emelkedését csak hónapokkal később, szeptembertől tudták érvényesíteni a malmok, addig az előző évi alacsony árszinten értékesítették termékeiket az AKI PÁIR adatai szerint.

5. ábra: A gabonafélék termelői ára (2016–2017)

Forrás: AKI PÁIR

6. ábra: A gabonafélék termelői, a szójadara import- és a brojler-, illetve a hízsértéstáp feldolgozó értékesítési ára (2016–2017)

^{a)} Határparitásos importár.
Forrás: AKI PÁIR, KSH

Olajnövény

Világ- és európai piaci tendenciák

Az Oil World (2018) a tíz legfőbb olajmag (szójabab, gyapot, földimogyoró, napraforgómag, repcemag, szezám, pálmamag, kopra, lenmag, ricinusmag) globális termését az egy évvel korábbi rekordhoz hasonló szintűre, 560,3 millió tonnára becsüli a 2017/2018. gazdasági évre (3. táblázat). A várakozások szerint ugyan az olajmagok együttes hozama 4 százalékkal 1,95 tonna/hektárra mérséklődik, ellenben a termőterületük 4 százalékkal 287,8 millió hektárra nő.

A kibocsátással párhuzamosan a sajtolás volumene is nő, a tíz legfőbb olajmagból az előző gazdasági évinél 3 százalékkal több, 468,2 millió tonna kerülhet a világ olajútóiba a 2017/2018. évi szezonban. A bővülést a szójabab növekvő (+3 százalék) feldolgozása táplálja, ugyanakkor repcemagból, gyapotmagból, földimogyoróból, szezámagból, pálmamagból, koprából és ricinusmagból is többet használhatnak olaj előállítására, míg a napraforgómag és a lenmag feldolgozása csökkenhet. Tekintettel a korábbi szezonok során felhalmozott készletekre és a 2017/2018. gazdasági évi felhasználást fedező kibocsátásra, a várakozások szerint a tíz fő olajmag globális átmenő készlete 110,7 millió tonnára gyarapodhat. Ugyanakkor a felhasználás termelésnél nagyobb mértékű bővülése a készlet/felhasználás mutató 0,5 százalékpontos csökkenését eredményezheti. Elsősorban a repcemagkészletek gyarapodására lehet számítani, miközben a szójababé apadhat. A nemzetközi kereskedelemben jutó tíz legfontosabb olajmag mennyisége 180 millió tonnára emelkedhet a 2017/2018. évi szezonban (+3 százalék).

Az Oil World (2018) a növényi olajok globális előállítását 198 millió tonnára prognosztizálja a 2017/2018. gazdasági évre vonatkozóan, ami 3 százalékkal meghaladná az előző szezonét. Az utóbbi évekhez hasonlóan pálmaolaj (71 millió tonna), szójaolaj (55 millió

tonna), repceolaj (26 millió tonna) és napraforgóolaj (18 millió tonna) készül a legnagyobb mennyiségben. A világ növényolaj-felhasználása várhatóan 3 százalékkal 195 millió tonnára emelkedik ugyanebben az összehasonlításban, miközben a zárókészlet 9 százalékkal nő.

Szójabab

A 2017-es naptári év elején aratták a déli félteke 2016/2017. gazdasági évi szójababtermését. A két legnagyobb termelő, Brazília és Argentína együttes kibocsátása 13 százalékkal 169 millió tonnára nőtt – köszönhetően Brazília rekordtermésének –, ami a globális termelés felét jelentette (Oil World, 2018).

A 2016/2017. gazdasági évi rekordterméstől 2 százalékkal elmaradó volumenű, 340 millió tonna szójababot takarítanak be a gazdák világszerte a 2017/2018. évi szezonban (Oil World, 2018). Az északi félteke termelését 168 millió tonna (+4 százalék), a déliét 172 millió tonna (–8 százalék) körül várják. Úgy tűnik, a főbb szójatermelő országok közül az USA mellett Brazília is növeli kibocsátását az előző gazdasági évihez viszonyítva, miközben Argentínáé csökken. Tekintettel arra, hogy a szójabab 95 millió tonnás globális nyitókészlete 22 százalékkal nagyobb volt 2017 szeptemberében az egy évvel korábbinál, a kisebb termés ellenére a kínálat soha nem látott nagyságúra, 435 millió tonnára (+2 százalék) duzzadhat a folyó évi szezonban. Az olajútókben várhatóan 294 millió tonna terményt dolgoznak fel (+3 százalék), az egyéb felhasználásra kerülő szójabab mennyisége pedig 2,5 millió tonnával 48 millió tonnára növekszik. A felhasználást alulmúló termelés miatt 2018. augusztus végén az egy évvel korábbinál 1 százalékkal kevesebb, azaz 94 millió tonna szójabab maradhat a tárolókban. A globális készlet/felhasználás mutató az egy évvel korábbihoz képest előreláthatóan 1,3 százalékponttal 27,5 száza-

3. táblázat: A tíz legfőbb olajmag globális mérlege

	millió tonna	
	2016/2017. gazdasági év	2017/2018. gazdasági év
Nyitókészlet	91,4	109,8
Termelés	560,0	560,3
Import	172,9	179,3
Forrás	651,3	670,1
Felhasználás	541,5	559,4
Export	175,1	179,5
Zárókészlet	109,8	110,7
Készlet/felhasználás, %	20,3	19,8

Forrás: Oil World

lékra csökken (4. táblázat). Az egy évvel korábbinál több, 153 millió tonna szójabab fordulhat meg a világpiacon a 2017/2018. évi szezonban.

A világ első számú szójababtermelőjénél, az Amerikai Egyesült Államokban az egy évvel korábbit 3 millió tonnával meghaladó mennyiségű, 120 millió tonna terményt takarítottak be a gazdák 2017-ben, ami mindenkorinak számít. Az Oil World (2018) az észak-amerikai ország szójababexportjának 4 százalékos csökkenését prognosztizálja a 2017/2018. gazdasági évre, vagyis 58 millió tonnát szállíthat a világpiacon, az exportőrök rangsorában Brazília mögött másodikként, a globális kereskedelemről 38 százalékot kihasználva. A lanyhuló kivitel oka egyrészt az, hogy az USA-ban megtermelt szójabab árelőnye a magasabb szállítási költség miatt nem elegendő ahhoz, hogy a rivális brazíliaival versenyezzen a kínai piacon, amit az IGC (2018a, b) adatai is alátámasztanak: a 2017. október és 2018. január közötti időszakban az USA az előző szezon azonos periódusában kiszállítottánál 6,2 millió tonnával kevesebb szójababot (20,7 millió tonnát) exportált Kínába, míg Brazília 5,1 millió tonnával többet (7,4 millió tonnát). Másrészt a tendenciát 2018 folyamán a Kína és az USA közötti feszült külkereskedelmi kapcsolat is erősítheti. Ennek egyik állomása, hogy Kína 2018. április elején közzétette azon USA-ból importált termékek listáját, amelyekre 25 százalékgig terjedő importvám bevezetését tervezi, köztük a szójababra vonatkozóan is. Az USA-ban így a teljes felhasználás 3 százalékos növekedése ellenére (57 millió tonnára) a zárókészlet 13,5 millió tonnára duzzadhat (+64 százalék) a 2017/2018. évi szezon végére.

A 2017/2018. gazdasági évi globális szójababtermésre vonatkozó előrejelzéseket bizonytalanná tette, hogy a világtermelés felét adó két dél-amerikai országban, Argentínában és Braziliában 2018 tavaszán fejezik be a betakarítást. Braziliában az újabb rekordtermést sem tartották kizártnak, 114,5 millió tonnát jeleztek (Oil World, 2018). A dél-amerikai ország kivitele

soha nem tapasztalt volument, 72 millió tonnát érhet el a folyó szezonban, a 2016/2017. gazdasági évihez viszonyított 13 százalékos élénkülésben a rekordszintű termés mellett az előzőekben bemutatott tényezők is szerepet játszottak. Braziliában a zárókészlet 9 százalékos apadása (28 millió tonnára) várható.

A világ harmadik legnagyobb szójababtermelőjének számító Argentínában a prognózisok szerint számottevően csökken a 2018. évi termés a 2017. évihez képest. A *La Niña* éghajlati jelenség ugyanis kedvezőtlenül hideg, száraz időt hozott a térségbe a 2017. december – 2018. február közötti időszakban, aminek következtében jelentősen késett a szója vetése. Az argentin gazdák terméskiesésük minimalizálása érdekében a vetési időszak kitolódására rövid tenyészidejű fajták vetésével reagáltak, ezek termőképessége azonban elmarad a hagyományos fajtákétól. A termőterület 28 százaléknál, azaz rekordnak számító 5 millió hektáron került a földbe alacsonyabb termőképességű, rövid tenyészidejű fajta a szokásos 3 millió hektár helyett. A 2017. évihez képest legalább 23 százalékos lehet a terméskiesés, azonban az sem kizárt, hogy a 42 millió tonnára jelzett terméskilátások tovább romlanak (Oil World, 2018). A termésnövekedés következtében a belpiaci feldolgozás 11 százalékkal (38,5 millió tonnára), az export 26 százalékkal (5,2 millió tonnára) eshet vissza, ugyanakkor az import a kétszeresére (3,3 millió tonna) nőhet, miközben a zárókészlet 10 százalékkal (27,5 millió tonnára) apadhat. Mindez a feldolgozott termék, a szójadara exportjára is kihat: a világ első számú szójadara-exportőreként Argentína a 2016/2017. gazdasági évinél 13 százalékkal kevesebbet, azaz 27,6 millió tonnát vihet a nemzetközi forgalomba a 2017/2018. évi szezonban.

A termelés növekedésének és a világpiacon forgalom élénkülésének fő hajtóereje továbbra is Kína növekvő szójababigénye. Kína szójabab-felhasználása – elsősorban a húsfogyasztás növekedésével összefüggő állatállomány-bővülés miatt – dinamikusan nőtt az

4. táblázat: A szójabab és a szójadara globális mérlege

	Szójabab		Szójadara	
	2016/2017. gazdasági év	2017/2018. gazdasági év	2016/2017. gazdasági év	2017/2018. gazdasági év
Nyitókészlet	77,90	95,13	8,33	9,09
Termelés	347,98	340,24	224,27	230,64
Import	146,16	153,12	64,84	63,87
Forrás	425,88	435,37	232,60	239,73
Felhasználás	330,75	341,59	223,62	231,52
Export	148,17	153,13	64,73	64,00
Zárókészlet	95,13	93,78	9,09	8,08
Készlet/felhasználás, %	28,8	27,5	4,1	3,5

Forrás: Oil World

elmúlt évtizedben. Az ország importszójababtól való függőségét a feldolgozás növekedése erősíti, miközben babtermelése továbbra is alacsony szintű, jöllehet a 2017/2018. gazdasági évben 17 millió tonnára bővült (+42 százalék; Oil World, 2018). Ez a volumen azonban csupán kis része az olajipari feldolgozásra kerülő 91,5 millió tonnának (+7 százalék), amelynek fedezéséhez – valamint az egyéb célú felhasználásra és a tartalékképzésre – rekordvolumenű, 96,5 millió tonna beszerzése szükséges a nemzetközi piacról. Kína a világ legnagyobb szójababimportőreként a nemzetközi forgalomba kerülő szójabab közel kétharmadát vásárolja fel évente, jórészt Brazíliából és az USA-ból.

A Stratégie Grains (2018b) szerint 2017-ben 14 százalékkal 972 ezer hektárra nőtt a szójabab termőterülete az Európai Unióban. A hektáronkénti átlagtermés 8 százalékos (2,7 tonna/hektárra) gyengülése ellenére a kibocsátás 5 százalékkal 2,6 millió tonnára bővült. Ez azonban továbbra is csupán a töredékét fedezi a belpiaci szükségletnek. Az unió vezető szójababtermelőjének számító Olaszországban a hozam romlása miatt a 2016. évinél 8 százalékkal kevesebb, azaz 991 ezer tonna szójababot takarítottak be a gazdák 2017-ben. Kibocsátásban tőle messze elmaradt a második és a harmadik legnagyobb termelő tagország, Franciaország és Románia, ahol 432 ezer tonna (+27 százalék), illetve 326 ezer tonna (+26 százalék) volt a termés. Magyarország 162 ezer tonna termelésével (–12 százalék, KSH) hatodik a rangsorban Horvátország és Ausztria mögött. Az unió szójababtermelése előreláthatóan a 15,1 millió tonnára jelzett belpiaci feldolgozás 17 százalékát fedezi a 2017/2018. gazdasági évben, ezért további 14,3 millió tonna szójabab érkezik harmadik országokból, döntően Brazíliából (40 százalék részesedés), az USA-ból (30 százalék) és Kanadából (10,5 százalék). Az állattenyésztés teljes szükségletének fedezése érdekében a közösségben előállított 11,8 millió tonna szójadara mellé még 18,7 millió tonna

behozatala szükséges, főként Argentínából (47 százalék) és Brazíliából (40 százalék).

A világ szójadara-előállítására 231 millió tonna körül (+3 százalék) valószínűsíthető a 2017/2018. évi szezonban (Oil World, 2018). A dara világpiaci forgalma a 2017 októbertől és 2018 szeptembere közötti időszakban 64 millió tonnára csökkenhet, ez az egy évvel korábbinál közel 1 millió tonnával kevesebb lenne. Az elemzők a szójaolaj előállítását és felhasználását egyaránt 55 millió tonnára (+2,5, illetve +3 százalék) jelzik, és előreláthatóan 11 millió tonna termék cserélhet gazdát a nemzetközi piacon a folyó gazdasági évben. A szójaolajkészletek világszinten várhatóan 5,6 millió tonna körül maradnak.

Napraforgómag

A napraforgómag globális kibocsátása 3 százalékkal 48,4 millió tonnára csökkenhet a 2017/2018. gazdasági évben az előző szezon rekordterméséhez viszonyítva (Oil World, 2018). A termőterület 2 százalékos növekedése nem kompenzálta a hozam 5 százalékos gyengülését. Az olajipari felhasználás 43,6 millió tonnára (–2 százalék), a külkereskedelemben jutó mennyiség 2,5 millió tonnára (–4 százalék) mérséklődhet, miközben a zárókészlet 3,6 millió tonnára (–3 százalék) apadhat.

Világszinten 18,3 millió tonna napraforgóolajat állíthatnak elő az olajmalmok, és a felhasználást is ugyanennyire jelzik a szakértők (5. táblázat). A legnagyobb olajexportőr Ukrajna és Oroszország marad, az importőrök között első helyen India áll, majd az EU és Kína következik a sorban.

A napraforgómag-termelés szempontjából piacvezető Ukrajnában és Oroszországban a hozam- és a területcsökkenés eredményeként a 2016. évinél kevesebb mag került a tárolókba 2017-ben. Előbbinél 13 százalékkal 13,2 millió tonnára, utóbbinál 7 százalékkal 10,8 millió tonnára csökkent a kibocsátás. A két

5. táblázat: A napraforgómag és a napraforgóolaj globális mérlege

millió tonna

	Napraforgómag		Napraforgóolaj	
	2016/2017. gazdasági év	2017/2018. gazdasági év	2016/2017. gazdasági év	2017/2018. gazdasági év
Nyitókészlet	3,31	3,75	1,97	2,44
Termelés	49,94	48,40	18,92	18,30
Import	2,64	2,50	10,41	9,53
Forrás	53,25	52,15	20,89	20,74
Felhasználás	49,50	48,52	18,21	18,36
Export	2,61	2,50	10,65	9,56
Zárókészlet	3,75	3,63	2,44	2,36
Készlet/felhasználás, %	7,6	7,5	13,4	12,9

Forrás: Oil World

fekete-tengeri országban szinte a teljes olajmagtermés belföldön kerül feldolgozásra. Az Oil World (2018) szerint a termés csökkenés következtében Ukrajnában 5,6 millió tonnára (-13 százalék), Oroszországban 4,4 millió tonnára (-5 százalék) mérséklődhet a napraforgóolaj kibocsátása a 2017/2018. gazdasági évben. Az Ukrajnában előállított olaj hozzávetőlegesen 90 százalékát az ország határain kívül értékesítik, ami a 2017/2018. évi szezonban 5,1 millió tonnát tehet ki. Oroszországban évente 2,2-2,4 millió tonna igény jelentkezik a napraforgóolaj iránt, amit a belföldi olajmalmok könnyen kiszolgálnak. Emellett jócskán jut exportra is, amit a 2017/2018. gazdasági évben 2,1 millió tonnára (-6 százalék) jeleznek a szakértők. A két fekete-tengeri ország együttesen a napraforgóolaj nemzetközi forgalmának háromnegyedét bonyolítja.

Az Európai Unió napraforgómag-termelésének 12 százalékos növekedéséhez a hektáronkénti hozam 7 százalékos javulása és a növény termőterületének 5 százalékos növekedése egyaránt hozzájárult. A Stratégie Grains (2018b) szerint a 4,3 millió hektárról 2,2 tonna/hektár átlagtermés mellett 9,4 millió tonna napraforgómagot takarítottak be a gazdák 2017-ben. A legfőbb termelő tagországokban – a 2017. évi rangsor szerint Romániában, Bulgáriában és Magyarországon – egyenként 2,0-2,2 millió tonna napraforgómag termett. Franciaországban a hektáronkénti termés 27 százalékkal 2,8 tonnára nőtt, és a termőterület 8 százalékos bővülésével együtt a termés 1,6 millió tonnára emelkedett (+37 százalék). A várakozások szerint az unió napraforgómag-exportja 17 százalékkal 477 ezer tonnára nő a 2017/2018. gazdasági évben, ugyanakkor az import 40 százalékkal eshet vissza, 452 ezer tonna érkezik a harmadik országokból (Stratégie Grains, 2017b, 2018b). Az EU-ban így 8,2 millió tonna napraforgómagot fordíthatnak olaj előállítására a 2017/2018. évi szezonban, az egy évvel korábbinál 8 százalékkal többet. Ez 3,4 millió tonna olaj előállítására elegendő, holott az uniós igény 4,5 millió tonnára tehető, aminek fedezéséhez, továbbá

a tartalékok szinten tartásához 1,5 millió tonna napraforgóolaj behozatala szükséges.

Az Oil World (2018) a déli félteke legnagyobb napraforgómag-termelő országának, Argentínának a 2017/2018. gazdasági évi napraforgómag-termését 3,4 millió tonnára becsüli, ami 3 százalékkal múlta felül az előző szezon kibocsátását. A kínálat bővülése miatt a dél-amerikai ország napraforgóolaj-termelése 5 százalékkal 1,4 millió tonnára emelkedhet, és ennek felét exportálhatja a folyó évi szezonban.

Repce mag

Az Oil World (2018) világszinten 66,6 millió tonna repce magtermést jelez a 2017/2018. gazdasági évre, ami az előző szezon kibocsátását 5 százalékkal múlta felül. Az átlagtermés kissé javult, és a növény termőterülete 4 százalékkal nőtt egy év alatt. A termés bővülése miatt az egy évvel korábbinál 3 százalékkal több, 62,3 millió tonna mag juthat olajipari feldolgozásra. A termés nemzetközi forgalma mérséklődhet, aminek az EU 2016/2017. gazdasági évinél jobb terméséből fakadó alacsonyabb világpiaci kereslete (-26 százalék, 3,9 millió tonna) a fő hajtóereje: összesen 16,3 millió tonna termés fordulhat meg a világpiacon a 2017/2018. gazdasági évben. Kanada külpiaci részesedése 10,9 millió tonna exporttal 67 százalékra csökkenhet, miközben Ausztrália 2,6 millió tonna canolakivitele (-24 százalék) a nemzetközi forgalomból 16 százalékos részesedést jelent (2016/2017: 20 százalék). Ukrajna exportpiaci részesedése 1,8 millió tonnákivitelével 11 százalékra nőhet. Az importőrök oldaláról Kína behozatala 5,1 millió tonnára (+19 százalék) emelkedhet. A repce mag globális zárókészlete 26 százalékkal 8,2 millió tonnára duzzadhat a szezon végére.

Az Oil World (2018) szerint 25,7 millió tonna (+3 százalék) repceolajat állíthatnak elő világszerte a 2017/2018. évi szezonban. A repceolaj iránti globális keresletet éppen fedezi ez a volumen, így a zárókészlet 3,5 millió tonna marad (6. táblázat). A legnagyobb olaj-

6. táblázat: A repce mag és a repceolaj globális mérlege

	millió tonna			
	Repce mag		Repceolaj	
	2016/2017. gazdasági év	2017/2018. gazdasági év	2016/2017. gazdasági év	2017/2018. gazdasági év
Nyitókészlet	6,29	6,50	4,74	3,52
Termelés	63,35	66,58	25,07	25,73
Import	16,76	16,18	4,55	4,70
Forrás	69,64	73,08	29,81	29,25
Felhasználás	63,14	64,88	26,29	25,74
Export	17,06	16,28	4,54	4,71
Zárókészlet	6,50	8,20	3,52	3,50
Készlet/felhasználás, %	10,3	12,6	13,4	13,6

Forrás: Oil World

exportőr Kanada marad, az importőrök között pedig első helyen az USA állhat.

A világ vezető repcemagtermelőjénél, az Európai Unióban – az átlaghozam (3,3 tonna/hektár) és a termőterület (6,7 millió hektár) növekedése miatt – az egy évvel korábbinál 8 százalékkal több, azaz 22 millió tonna repcemagot takarítottak be a gazdák 2017-ben (Stratégie Grains, 2018b), ami a világtermelés harmadát jelenti. Franciaországban a 2016. évi kudarc – amikor 11 százalékkal 4,7 millió tonnára esett a termelés – és a 2016. évi vetési időszak idején uralkodó száraz időjárás miatt jelentősen csökkent a repce termőterülete, így 2017 nyarán mindössze 1,4 millió hektár (–10 százalék) hozott termést. Ugyanakkor a hozam 25 százalékkal javult, így összességében 5,3 millió tonna magot, az előző évinél 13 százalékkal többet arattak a francia termelők. A korábban piacvezető Németország 2017. évi eredménye (–7 százalék, 4,3 millió tonna) már harmadik éve csupán a második helyre elegendő a termelők rangsorában. Lengyelországban 24 százalékkal 2,7 millió tonnára, az Egyesült Királyságban 22 százalékkal 2,2 millió tonnára nőtt a termelés. Romániában a terület növekedése – a hozam 4 százalékos gyengülése ellenére – a termelés bővülését eredményezte: 1,8 millió tonna került a magtárakba (+16 százalék). A Cseh Köztársaságban 16 százalékkal 1,1 millió tonnára esett a kibocsátás. Dacára annak, hogy a világon a legtöbb repcemagot az unióban termelik, a 22 millió tonna termés nem biztosít elegendő fedezetet az olajmalmok számára. Az EU-ban olaj-előállításra az egy évvel korábbinál 1 százalékkal több, azaz 24,1 millió tonna repcemagot használhatnak fel a 2017/2018. gazdasági évben. A 3,9 millió tonnára jelzett import (–18 százalék) az olajipari és az egyéb célú felhasználás, valamint a készletek szinten tartása érdekében is szükséges. A behozatal 44 százalékát Ukrajna, további 41 százalékát Ausztrália biztosítja a folyó szezónban. Az előállított 10,2 millió tonna repceolaj szinte teljes egészében az Európai Unióban kerül felhasználásra.

Kanadában kismértékben csökkent ugyan a hektáronkénti canolatermés, azonban a termőterület 14 százalékos növekedése miatt a kibocsátás a 2016. évihez viszonyítva 8 százalékkal 21,3 millió tonnára bővült 2017-ben (Oil World, 2018). A belső feldolgozásra szánt 9,2 millió tonna (+1 százalék) mellett a világ első számú repcemagexportőreként 10,9 millió tonnát (–3 százalék) helyezhet el külföldön, elsősorban Kínában, Japánban és Mexikóban (IGC, 2018b). Az észak-amerikai ország a jelentős mennyiségű mag mellett az évente előállított 3,7-4,1 millió tonna repceolaj háromnegyedét szintén exportálja, ezzel a repceolaj-exportőrök között is vezető szerepet tölt be.

Az európai piac szempontjából meghatározó két ország, Ukrajna és Ausztrália repcemagtermésének jelentős részét exportálja. Ausztráliában a termőterület

let növekedése ellenére 3,8 millió tonna canolamagot takarítottak be a 2017/2018. gazdasági évben, szemben az egy évvel korábbi 4,4 millió tonnával (Oil World, 2018), a hozam ugyanis a tenyészidőszakban uralkodó száraz időjárás következtében 24 százalékkal romlott. Ebből a termésből 2,6 millió tonna jut exportra (–24 százalék), jórészt az Európai Unióba (61 százalék). Ukrajnában a 2016. évi gyenge eredmények után számottevően javult a repcemagtermés. A 860 ezer hektár termőterületről (+72 százalék) 2,73 tonna/hektár (+6 százalék) hozam mellett 2,4 millió tonnára bővült a kibocsátás (+82 százalék). Az 1,8 millió tonnára rúgó kivitel elsődleges célpiaca a Stratégie Grains (2018b) szerint továbbra is az Európai Unió lesz.

Magyarországi piaci tendenciák

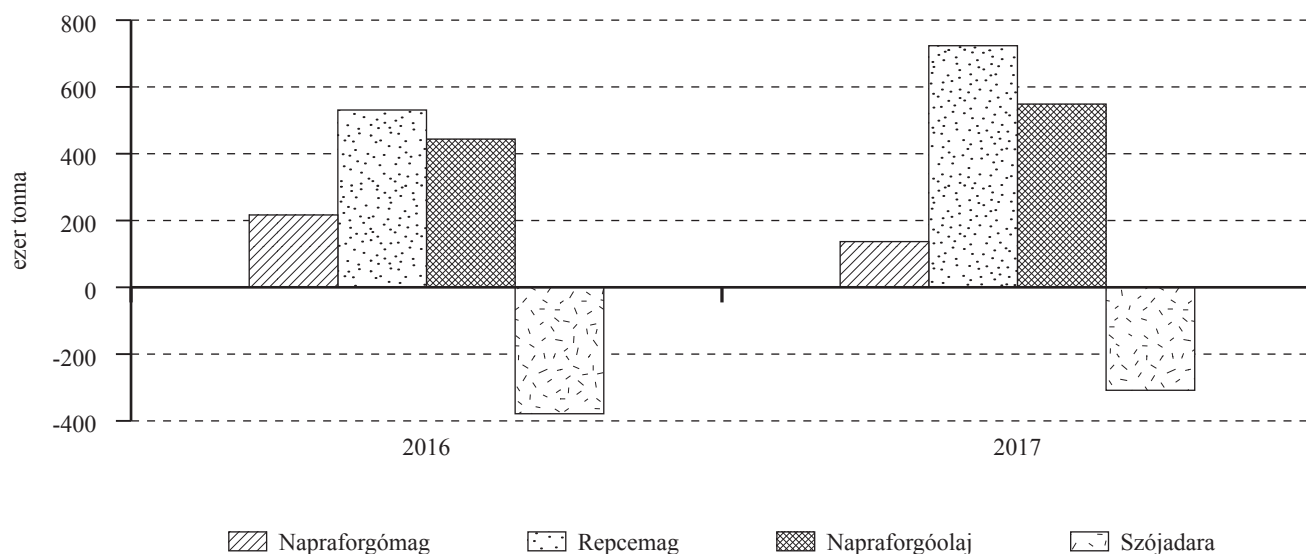
Kínálat

Magyarországon újabb rekordot döntött a napraforgómag területe 2017-ben, a KSH adatai szerint összesen 696 ezer hektárról került a tárolókba a termés, ami 10 százalékkal haladta meg a 2016. évit. Noha a 2,87 tonnás hektáronkénti hozam 4 százalékkal elmaradt az egy évvel korábbi világrekordtól, a terület növekedése ezt kompenzálta, így közel 2 millió tonna napraforgómag (+6 százalék) termett 2017-ben, amire még nem volt példa.

A KSH adatai szerint repcemagot az előző évihez viszonyítva 18 százalékkal nagyobb területről, 303 ezer hektárról takarítottak be a gazdák 2017-ben. Az egy évvel korábbihoz viszonyítva 14 százalékkal 3,1 tonna/hektárra mérséklődött ugyan a hozam, a termés – a területbővülés eredményeként – rekordszintre emelkedett: 939 ezer tonna repcemagot takarítottak be a gazdák. Ez a mennyiség 2 százalékkal múlta felül a 2016. évit.

A 2015-ben bevezetett termeléshez kötött közvetlen támogatás ösztönözte a gazdákat a szójabab vetésére, ennek keretében ugyanis a szemes fehérjenövények – köztük a szójabab – termesztéséhez évi 13,5 millió euró (~4 milliárd forint) támogatás fizethető ki a Közös Agrárpolitika (KAP) 2015–2020 közötti költségvetési időszakában. A KAP 2015-től életbe lépett fehérjeprogramjának és a Duna menti régiók együttműködésének (Donau-Soja program) célja a szójatermesztés felfuttatása Európában. Magyarországon 2017-ben közel 66 ezer hektár volt a szója termőterülete, a betakarított 162 ezer tonna termés 12 százalékkal maradt el az előző évi rekordtól. Szakértők szerint az ország szójatermesztési potenciálja messze nincs kihasználva, és akár 120 ezer hektárra is növelhető a vetésterület, amelyről évente legalább 250-300 ezer tonna szója-

7. ábra: Egyes olajnövények és származékaik külkereskedelmének egyenlege (2016–2017)

Forrás: KSH

babot lehetne betakarítani, ami a hazai szójadara-szükséglet harmadát-felét fedezné.

Bel- és külpiazi értékesítés

A KSH adatai szerint Magyarországon a napraforgómag felvásárlása a 2016. évinél 9 százalékkal kevesebb, 704 ezer tonna volt 2017-ben annak ellenére, hogy az ótermés (2016. évben betakarított) belpiaci forgalma az év első kétharmadában élénkült 2016 azonos időszakához viszonyítva (+23 százalék, 136 ezer tonnára). Az újtermés betakarítását követően (2017 utolsó harmada) cserélt gazdát a teljes 2017. évben felvásárolt mennyiség 81 százaléka, azaz 568 ezer tonna. A kereskedés szeptemberben és októberben csúcsosodott ki, amikor közel 480 ezer tonna termény fordult meg a piacon. Ami az exportot illeti, az egy évvel korábinál 11 százalékkal kevesebbet, 335 ezer tonnát helyeztünk el a külpiacon (7. ábra). A szállítmányok 33 százaléka Németországba, 18 százaléka Ausztriába, 16 százaléka Olaszországba irányult, emellett Hollandia 10 százalékkal, Csehország és Belgium egyenként 8-8 százalékkal részesedtek a külpiazi értékesítésből. A napraforgómag importja 25 százalékkal 198 ezer tonnára nőtt, amelynek 70 százaléka Romániából érkezett 2017-ben. Napraforgóolajból a 2016. évinél 20 százalékkal nagyobb volumen, 567 ezer tonna talált vevőre a nemzetközi piacon 2017-ben, a kivitel jórészt Hollandiába (26 százalék) és Németországba (21 százalék) irányult.

Magyarország repcemagexportja a nagyobb kínálat következtében 27 százalékkal 792 ezer tonnára nőtt, amelynek 45 százaléka Ausztriába, 14 százaléka Németországba került. A repceolajexport alulmúlta az importot, 47 ezer tonnát szállítottak ki, miközben 51 ezer tonna érkezett külföldről.

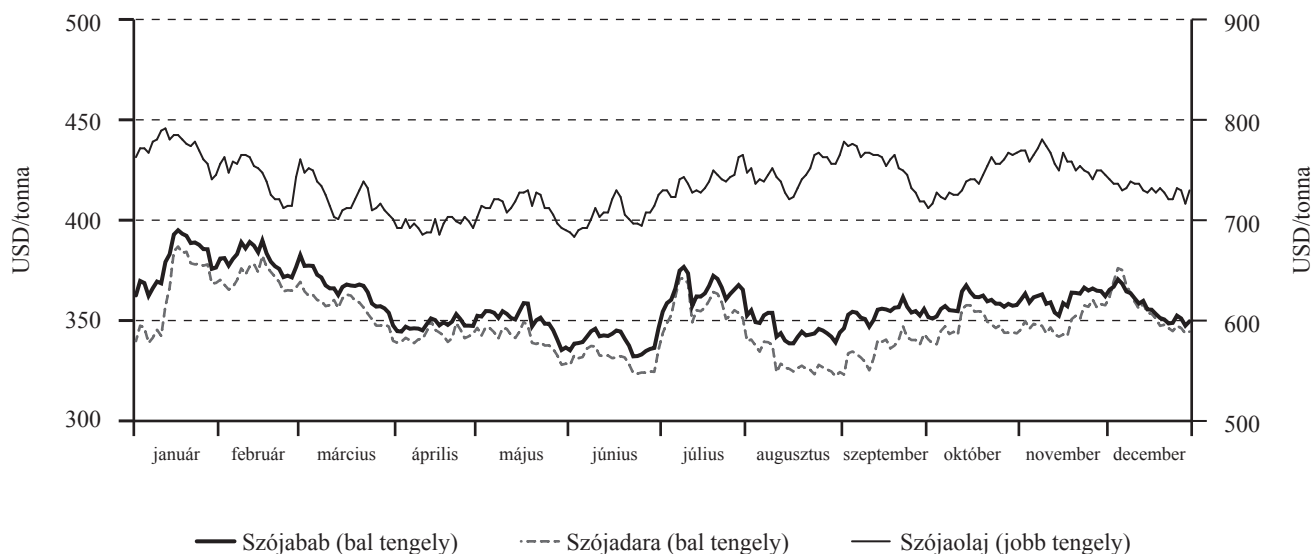
Magyarország szójadaraimportja 5 százalékkal 453 ezer tonnára csökkent 2017-ben az előző évihez viszonyítva (4. melléklet). A szójadara elsősorban Braziliából és az USA-ból érkezett Szlovénia és Németország tengeri kikötőin keresztül. Ugyanakkor az Ukrajnából származó import részaránya 15 százalékra emelkedett 2017-ben. Ezzel egy időben 45 százalékkal 145 ezer tonnára bővült a szójadara kivitele, amelynek 42 százaléka Romániába, 19 százaléka Szlovákiába, 13 százaléka Ausztriába, további 12 százaléka Bosznia-Hercegovinába került.

A piaci árak tendenciája

Az árutőzsdéken az olajmagvak és származékaik jegyzését alapvetően a készletek és a főbb termelő és exportőr országok 2017. évi terméskilátásai, valamint a növényi olajok iránti globális kereslet alakították 2017-ben.

A szójabab fronthavi jegyzése átmenetileg 400 dollár/tonna közelébe emelkedett a chicagói árutőzsdén 2017. január első felében. A szélsőséges argentinai időjárás (heves esőzések, áradások) miatt ugyanis ekkor még igen bizonytalanok voltak a világ harmadik legnagyobb szójabab-termelőjeként és első számú szójadara-exportőreként számon tartott dél-amerikai ország 2016/2017. gazdasági évi terméskilátásai. Ezt követően, amikor biztosabbá vált, hogy a déli féltekén és globálisan is rekordterméssel, továbbá rekordtartalékokkal zárul a 2016/2017. évi szezon, a termény legközelebbi lejáratra szóló jegyzése is mérséklődött. A 2017. június végéig tartó lejtmenetet áprilisban megszakította, hogy az argentin gazdák egy része

8. ábra: A szójabab, a szójadara és a szójaolaj fronthavi jegyzése a chicagói árutőzsdén (2017)

Forrás: CME Group

a későbbi áremelkedésben bízva visszatartotta terményét, és a szójabab fronthavi jegyzése 350 dollár/tonna környékén állapotodott meg április és május között. A 30 százalékos vámmal terhelt szójaexport azért sem volt sürgető az argentin gazdák számára, mert a búza és a kukorica vámmentes kivitelét előnyben részesítve elegendő bevételre tettek szert folyó kiadásaik finanszírozásához. A brazil rekordtermésre és -kivitelre vonatkozó előrejelzések, továbbá az északi féltekén a friss vetések állapotáról érkező megnyugtató hírek visszafogták, majd júniustól felülírták a lassuló argentin export áremelő hatását, és a szójabab legközelebbi lejáratra szóló jegyzése 330 dollár/tonnáig süllyedt a hónap végére. Júliusban az előző hónapoknál magasabb szinten mozgott a termény legközelebbi lejáratra szóló jegyzése, amiben az USA szójatermő-területein uralkodó forró, aszályos időjárás miatti aggodalmak mellett a pálmaolaj világpiaci árának emelkedése is szerepet játszott. Bár a kedélyek augusztusban csillapodtak – amit a kurzus gyengülése is jelez –, szeptembertől november végéig mérsékelt emelkedés (370 dollár/tonnáig) vette kezdetét, amit több fundamentum is ösztönzött. A természet negatívan befolyásoló forró és aszályos időjárás az USA fő termőközrétéiben még szeptember közepén is tartott, miközben Brazíliában szintén a szárazság, Argentínában a szokatlan mennyiségű csapadék hátráltatta a vetési munkákat. Az augusztusban igen versenyképes áron kínált USA-ból származó szójabab külpiaci forgalma is élénkült, ami szintén az áremelkedés irányába hatott, és ezt tovább erősítette a pálmaolaj és a kőolaj világpiaci árának növekedése. A korábbi félelmekkel ellentétben a világ legnagyobb szójababtermelőjénél, az USA-ban rekordtermés került a tárolókba 2017 őszén, ami letörte a termény

fronthavi jegyzését, és végül 350 dollár/tonna alatt zárta az évet (8. ábra).

A chicagói árutőzsdén a szójadara fronthavi jegyzése átlagosan 10 dollár – legfeljebb 25 dollár – eltéréssel követte az alapanyag kurzusának változását 2017-ben, jórészt alulmúlva azt. A szójaolaj legközelebbi lejáratra szóló jegyzése az év eleji 791 dollár/tonna éves csúcsot két alkalommal is megközelítette (szeptember első felében és november első felében 774 dollár/tonnával), majd az év elejénél 4 százalékkal alacsonyabb szintre, 730 dollár/tonnára ereszkedett az év végéig (8. ábra).

A szűkös 2016/2017. gazdasági évi készletek és a feldolgozók élénk kereslete magasan tartotta a repcemag legközelebbi lejáratra szóló jegyzését a párizsi árutőzsdén (*Euronext/MATIF*) 2017 első két hónapjában. Márciusra a repcemag piacára is begyűrűzött a pálmaolaj, a szójabab és a kanadai canola jegyzésének csökkenése, így a repcemag fronthavi jegyzése a 425 euró/tonna körüli szintről 400 euró/tonnára ereszkedett, és április második feléig – az áprilisi lehülés hatását övező bizonytalanságok miatt – itt stabilizálódott. Határidőváltást követően (2017. májusiról 2017. augusztusra) az északi félteke közelgő betakarítása és a szójabab kurzusának csökkenése nyomán 375 euró/tonnáról 350 euró/tonnáig gyengült a jegyzés június elejéig. Szintén a szójabab jegyzésének változása okozta a júniusi emelkedést 375 euró/tonnáig, majd a repcemag fronthavi jegyzése 360–370 euró/tonna sávban oldalmazott október végéig. Ez idő alatt a 2016. évinél jobb európai repcemagtermés és a bőséges kanadai canolatermés árcsökkenő, valamint a szárazság okozta ausztráliai termésnövekedés áremelő hatása kiegyenlítették egymást, és egyensúlyban tartották a repcemag tőzsdei elszámolóárát a párizsi árutőzsdén. Az európai vetés körüli bizonytalanságok ugyan

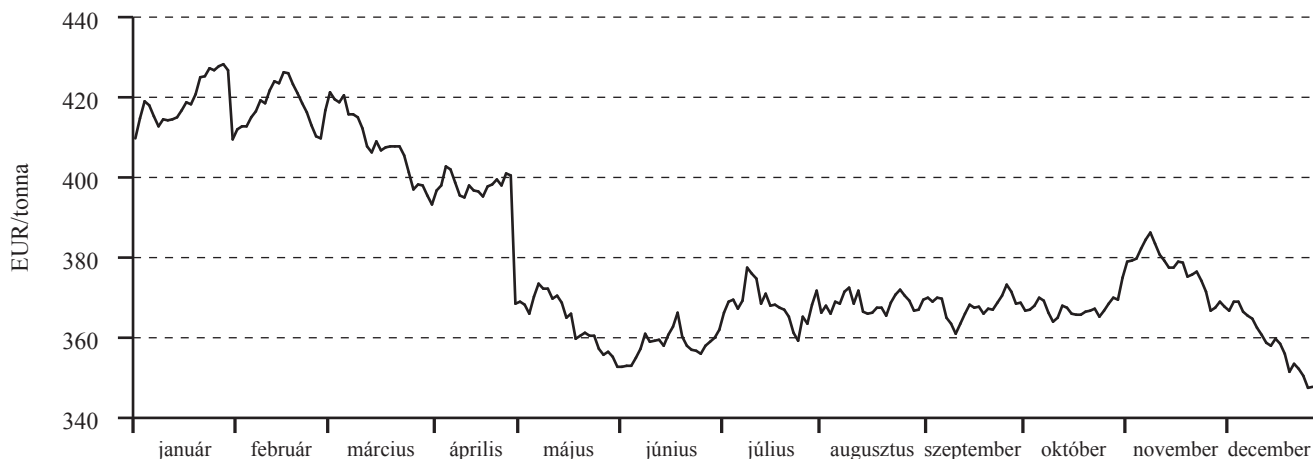
még 380 euró/tonna fölé emelték a termény legközelebbi lejáratra szóló jegyzését, azonban a 2017/2018. gazdasági évi termelést érintő év végi korrekciók – amelyek a korábban jelzethetnél nagyobb termésről és bővülő készletekről szóltak – a kurzus csökkenését eredményezték, így az 350 euró/tonna körül zárta az évet (9. ábra).

Magyarországon a BÉT-en 2016 novembere és 2017 januárja között nem jegyezték a repcét, mivel a pénzügyi befektetők vételi és eladási ajánlatot sem tettek a terményre. A 2017. augusztusi szállítási határidőre vonatkozóan 2017. február 2-án érkezett az első adásvételi szándék, 109 ezer forint/tonna szinten. Márciusig a napraforgóhoz hasonló szinten mozgott a termény fronthavi jegyzése, majd – követve a párizsi árutőzsdé változásait – 101 ezer forint/tonna körüli szintre süllyedt és itt stabilizálódott a július végi kivezetéséig. A termény szeptemberi kurzusa 107 ezer forintra

105 ezer forintra mérséklődött augusztusban, ezt követően szünetelt a repcemag kereskedése az év folyamán (10. ábra).

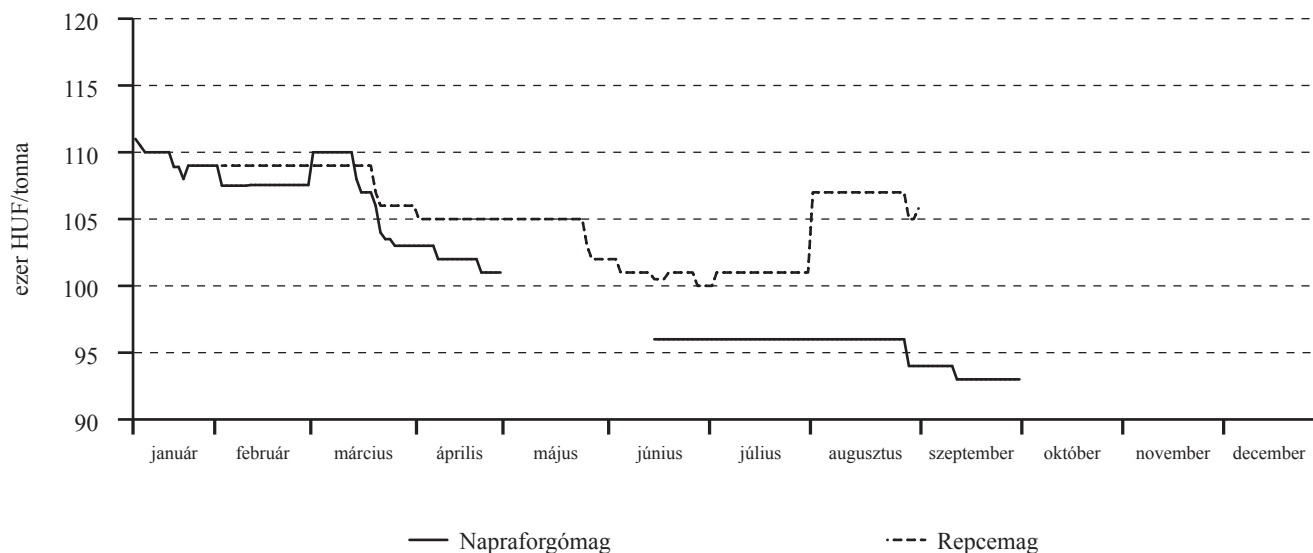
A napraforgómagot nem jegyzik a nemzetközi jelentőségű árutőzsdéken. A magyarországi árak elsősorban más olajmagvak és a növényolajok határidős jegyzéseire (szója, repce), valamint a feldolgozott termék fekete-tengeri és rotterdami exportáraihoz igazodnak. Tekintettel a napraforgómag 2016/2017. gazdasági évi piacának kínálati és a repcemag piacának keresleti jellegére az EU-ban, a napraforgómag 2017 első harmadában tonnánként 30-40 dollárral olcsóbb volt a repcemagnál egészen az utóbbi nyári betakarításáig, amikor a repcemag ára a napraforgómag szintjére süllyedt. A két termény kikötői ára (FOB Rouen és FOB Bordeaux) 390–410 dollár/tonna tartományban hullámzott július közepéig, majd ismét

9. ábra: A repcemag fronthavi jegyzése a párizsi árutőzsdén (2017)

Forrás: Euronext/MATIF

10. ábra: A napraforgó- és a repcemag fronthavi jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén (2017)

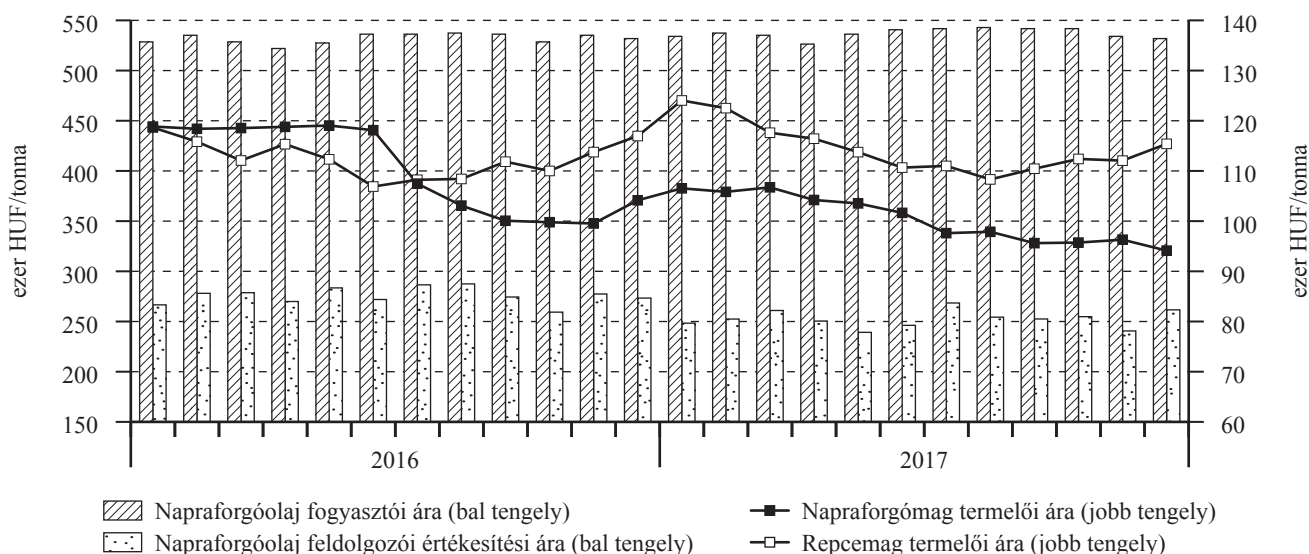

Forrás: BÉT

30-40 dollárra szélesedett az eltérés a repcemag javára. A BÉT-en 2017 első hónapjaiban még a 2016. évi napraforgómaggal (2017. májusi kurzus) is kereskedhettek a pénzügyi befektetők, amelynek jegyzése a január eleji 110 ezer forint/tonna körüli szintről 101 ezer forint/tonnára esett az április végi kivezetéséig. Ezt követően június közepéig vételi és eladási ajánlat sem érkezett a terményre, így ez idő alatt a kereskedése szünetelt. A 2017. októberi szállítású terményre 2017. június 15-én érkezett az első ajánlat, 96 ezer forint/tonna árszinten. A kurzus a szeptember végi kivezetésig 93 ezer forint/tonnára ereszkedett, és év végéig nem indult újra a termény kereskedése az árupiaci szekcióban (10. ábra).

Magyarországon az AKI PÁIR adatai szerint a napraforgómag a 2016. évinél átlagosan 5 százalékkal volt olcsóbb 2017-ben: a termény áfa és szállítási költség nélküli éves termelői ára 99,3 ezer forint/tonna volt. Kisebb mértékben változott a repcemag termelői ára: 2,4 százalékkal 112,0 ezer forint/tonnára emelkedett egy év alatt. Az ipari napraforgómag árának gyengülése begyűrűzött a feldolgozott termékek árába is (11. ábra): a nyers és a finomított napraforgóolaj értékesítési ára 5, illetve 3 százalékkal 220 és 278 ezer forint/tonnára mérséklődött. Eközben a napraforgódara feldolgozó értékesítési ára 14 százalékkal 50,8 ezer forint/tonnára csökkent (5. melléklet).

11. ábra: A napraforgó- és a repcemag termelői, a finomított napraforgóolaj feldolgozó értékesítési és fogyasztói ára (2016–2017)

Forrás: AKI PÁIR, KSH

Cukor

Világ- és európai piaci tendenciák

A világ cukorkibocsátása az ABARES (2017a) szerint 178 millió tonna volt a 2016/2017. gazdasági évben. A globális export 10,3 millió tonnával nőtt, míg a zárókészlet 71,2 millió tonnára csökkent a 2016/2017. évi szezon végére az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A cukor globális készlet/felhasználás mutatója az egy évvel korábbi 41,6 százalékról 2,3 százalékponttal csökkenve 39,3 százalékon zárta a 2016/2017. gazdasági évet (ABARES, 2017a).

Az ABARES (2017a) a 2016/2017. évi szezonban tapasztalt magas cukorárak miatt a cukorrépával és a cukornáddal hasznosított terület növekedésére számít, ezért a globális cukortermelés 192 millió tonnára emelkedhet a 2017/2018. évi szezonban. Az USDA (2017a) 185 millió tonnára becsüli a cukorkibocsátást, ami 13 millió tonna többletet jelentene az előző gazdasági évihez viszonyítva. A cukortermelés növekedése várható Kínában, az Európai Unióban, Indiában, valamint Thaiföldön. A cukorrépa és a cukornád 2017/2018. gazdasági évi termőterülete és az átlagos hozamok alapján a Nemzetközi Cukorszervezet (ISO) a világ cukortermelését 178,7 millió tonnára becsüli a 2017/2018. évi szezonra, a cukorfogyasztást pedig 173,5 millió tonnára jelzi, ami 5,2 millió tonna többletet jelentene.

A globális export 3 százalékkal 71 millió tonnára emelkedhet a 2017/2018. gazdasági évben. Az ABARES (2017a) szerint a nagyobb thaiföldi és brazil export erős kereslettel találkozhat Algéria, Banglades, Indonézia, Malajzia, Nigéria, az Egyesült Arab Emírátsok és az Egyesült Államok részéről.

Az ABARES (2017a) szerint a globális cukorfogyasztás 2 millió tonnával 186 millió tonnára nőhet a 2017/2018. évi szezonban, a fogyasztás pedig 5 millió tonnával maradhat el a kibocsátástól. A népesség gyarapodása és a jövedelmek emelkedése a cukorfogyasztás növekedéséhez vezethet Braziliában, Kínában, Indiában, Indonéziában, Pakisztánban és Oroszországban. Az alternatív édesítőszerkéhez képest relatíve alacsony cukorárak ösztönzőleg hatnak a cukor fogyasztására. Az USDA (2017a) szakértői 174 millió tonnára becsülik a globális fogyasztást, ami 11 millió tonnával lenne alacsonyabb a termelésnél.

Az ABARES (2017a) szerint a fogyasztásnál gyorsabban növekvő cukortermelés miatt a globális cukorkészlet 71,2 millió tonnáról 75,7 millió tonnára bővíthet a 2017/2018. évi szezonban. A készlet/felhasználás mutató előreláthatólag 41 százalék körül alakul, ami 2 százalékponttal haladná meg az egy évvel korábbit.

Az USDA (2017a) a világ cukorkészletének 5 százalékos növekedését várja.

Az ABARES (2017b) szerint Brazília cukortermelése elérheti a 40 millió tonnát a 2017/2018. gazdasági évben, ez valamivel több, mint a 2016/2017. évi szezonban volt. Ezt a jobb hozamokkal és a cukor/bioetanol előállítási arányának megváltozásával indokolják. Brazília cukorkibocsátását az USDA (2017a) 40,2 millió tonnára becsüli.

Az ABARES (2017b) szerint India cukorkibocsátása 11 százalékkal 27 millió tonnára emelkedhet, az USDA (2017a) 27,7 millió tonna cukor előállítását vetíti előre. A cukorimport csökkenhet, míg a fogyasztás nőhet és megközelítheti a 2015/2016. évi szezon rekordfogyasztását.

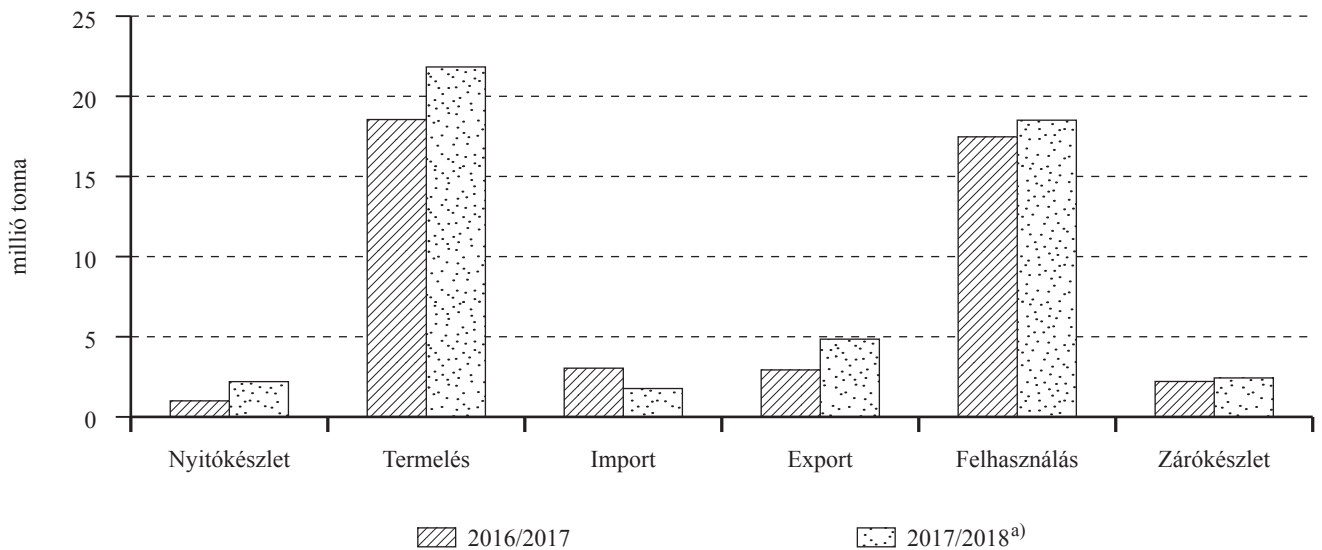
Az USDA (2018c) szerint Thaiföld cukornádkibocsátása a vártnál nagyobb termőterület és a kedvező időjárás miatt 127 millió tonna körül alakul a 2017/2018. gazdasági évben. A cukornáddal hasznosított területek jelentős növekedése annak köszönhető, hogy a termelők a maniókautletvényeket cukornádra cserélték, továbbá számos cukormalom növelte a feldolgozó kapacitását. Az USDA (2018c) szerint Thaiföld cukortermelése 13,7 millió tonnára bővül a 2017/2018. évi szezonban, az ABARES (2017b) szerint 12 millió tonna cukor előállítása várható, ami 18 százalékkal meghaladja az előző szezonban kibocsátott mennyiséget.

Kína 2017/2018. gazdasági évi cukortermelését az ABARES (2017b) 12 millió tonnára, az USDA (2017a) pedig 10,5 millió tonnára becsüli. Az emelkedő cukorárak ösztönzőleg hatottak a termelési kedvre, a gazdák növelték mind a cukornád, mind a cukorrépa területét. Kína a világ legnagyobb cukorimportőre volt 2011/2012 óta, azonban a 2016/2017. évi szezonban az import 1,5 millió tonnával 4,6 millió tonnára csökkent, így Indonézia mögé a második helyre került. A 2017/2018. évi szezonban tovább csökkenhet Kína cukorimportja.

Az USA-ban 8 millió tonna cukrot állítanak elő a 2017/2018. gazdasági évben, ami elmarad az előző gazdasági év termelésétől. Az USA cukorimportja várhatóan 3,4 millió tonnára nő, közel a felét Mexikótól vásárolja meg (USDA, 2017a).

Az Európai Unióban a gazdák csaknem 1,7 millió hektáron termeltek cukorrépát 2017-ben, ami 16 százalékkal nagyobb, mint a 2016. évi. A 2017-es kampányidőszakban 131,1 millió tonna cukorrépát takarítottak be, 17 százalékkal többet, mint az előző szezonban, amit a termőterület növekedése, valamint a hozamok javulása okozott. Az átlaghozam 76,8 tonna/hektár volt, szemben az egy évvel korábbi 74,5 tonna/hektárral. A legjobb hozamokat Spanyolországban (93 tonna/

12. ábra: Az EU cukor- és izoglükózmérlege

^{a)} Előzetes adat.

Forrás: Európai Bizottság

hektár), Franciaországban (89,9 tonna/hektár), Hollandiában (87,7 tonna/hektár) és Belgiumban (84,8 tonna/hektár) érték el (EC, 2018a).

Az Európai Unió cukortermelése 20,9 millió tonnára bővült a 2017/2018. gazdasági évben, 13 százalékkal emelkedett az előző szezon kibocsátásához képest (12. ábra). Az unió cukorexportja 3,2 millió tonnára tehető a 2017/2018. évi szezonban, ami 1,8 millió tonnával lenne több a 2016/2017. gazdasági évi volumennél, így az Európai Unió lehet a világ negyedik legnagyobb cukorexportőre a 2017/2018. gazdasági évben. Az EC (2018a) szerint az unió cukorfelhasználása 18,5 millió tonna lesz a 2017/2018. gazdasági évben, 6 százalékkal emelkedik az előző szezonhoz képest. A közösségben 900 ezer tonna izoglükózt termelhetnek a 2017/2018. gazdasági évben.

A 2017/2018. gazdasági év az Európai Unió cukorpiaca számára az első olyan év, amely az 50 éves cukorpiaci rendtartás nélkül működik. A cukortermelés- és exportkorlátozások 2017. október 1-jétől szűntek meg az izoglükóz termelési kvótájával együtt. A cukorgyártóknak új piaci lehetőségeket kínálhat a megváltozott helyzet mind a cukor-, mind pedig az izoglükózzgyártás terén. A feldolgozók célja, hogy további befektetések nélkül jobban kihasználják majd a meglévő kapacitásaikat és olcsó cukrot állítsanak elő, ami növelhetné a versenyképességüket és segítene a nettó exportőri státusz elérésében. Ez azonban csak úgy képzelhető el, ha az uniós cukor ára csökken és igazodik a világgpiaci árakhoz már a 2017/2018. gazdasági évet követően.

Az unióban az előzetes várakozások szerint a cukorrépa területe a 2017. évihez hasonlóan alakulhat 2018-ban is, és a 2017. évi rekordhoz képest alacsonyabb hozamot valószínűsítene a szakértők. Ezt és a bőséges cukorkészleteket figyelembe véve az Európai Unió a 2018/2019. gazdasági évben is cukortöbblettel számolhat.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarországon 19 ezer hektárról takarítottak be cukorrépat 2017-ben, ami 19 százalékkal haladta meg a 2016. évet. Az országos termésátlag 61 tonna/hektár volt 2017-ben, ez 12 százalékkal maradt el az egy évvel korábbtól. Összesen 1,14 millió tonna cukorrépat szedtek fel 2017-ben, ami 2 százalékkal több a 2016-ban betakarított mennyiségnél. Magyarország 105 ezer tonnás cukorkvótával rendelkezett, amit 2017-ben teljes mértékben ki is használt.

Bel- és külpiaci értékesítés

A KSH adatai szerint Magyarország cukorrépaimportja 3,46 ezer tonna volt 2017-ben, az egy évvel korábbihoz viszonyítva a háromszorosára nőtt, a kivétel 67 százalékkal bővült ugyanekkor. A cukor behozatalának mennyisége 69 százalékkal, értéke 64 százalékkal nőtt 2017-ben. A cukorexport volumene 4 százalékkal, értéke 9 százalékkal emelkedett a vizsgált időszakban (6. melléklet). A cukor 17 százaléka Csehországba, 15 százaléka Lengyelországba, 14 százaléka Ausztriába és 10 százaléka Horvátországba került.

A piaci árak tendenciája

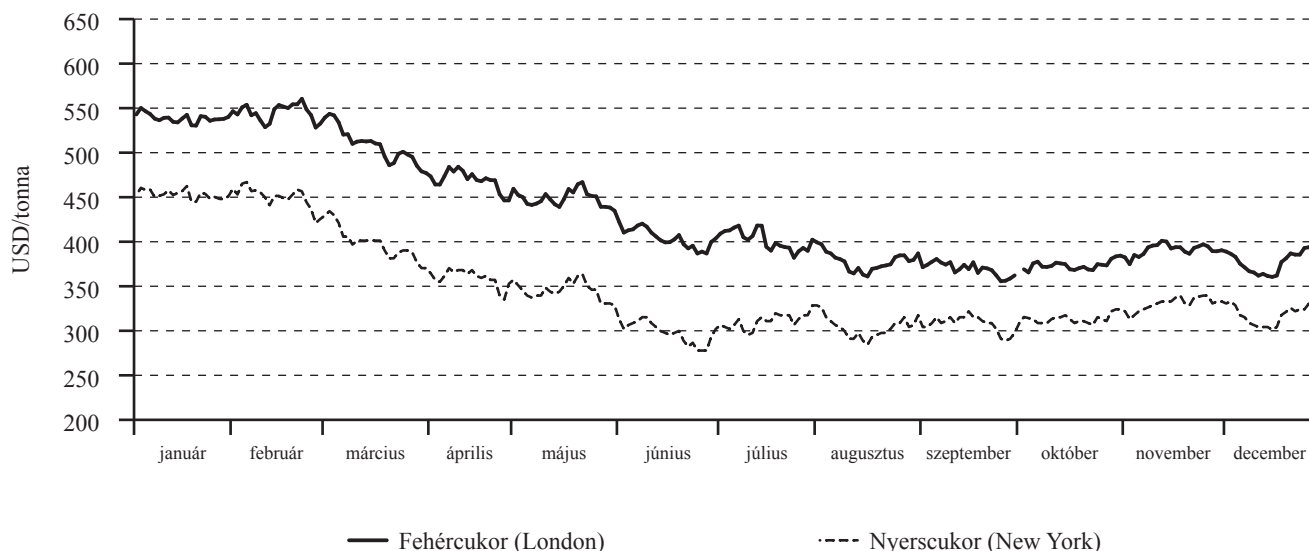
A New York-i árutőzsdén a nyerscukor fronthavi jegyzése 450 dollár/tonna körül mozgott 2017 januárjában, ami 160 dollár/tonnával meghaladta 2016 első hónapjának kurzusát. Március közepe után 400 dollár/tonna alá süllyedtek a jegyzések, június elejére pedig elérték a 300 dollár/tonna körüli értéket. A londoni árutőzsdén a fehércukor kurzusa követte a nyerscukorét: az év elején 530–550 dollár/tonna között indult a kereskedés, ami 33-31 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit, ezt követően csökkent a fehércukor kurzusa, az év második felében pedig nem változott lényegesen a nyers- és a fehércukor jegyzése (13. ábra).

Az ABARES (2018) a 2018/2019. gazdasági évről vonatkozóan a nyerscukor világpiaci árának 9 szá-

zalékos csökkenését vetíti előre. Középtávon a cukor iránti kereslet a népesség növekedésével lassan emelkedhet, ugyanakkor az egészségtudatos életmód előtérbe kerülése csökkentheti az egy főre eső cukorfogyasztás emelkedésének ütemét. Az uniós cukorárak a 2018/2019. gazdasági évben kissé meghaladhatják a világpiaci árakat és alacsonyabbak lehetnek a harmadik országokból importálható nyerscukor áránál. A cukor világpiaci ára a 2022/2023. gazdasági évben várhatóan 30 százalékkal alacsonyabb lesz, mint a 2016/2017. gazdasági évig eltelt tíz év átlaga.

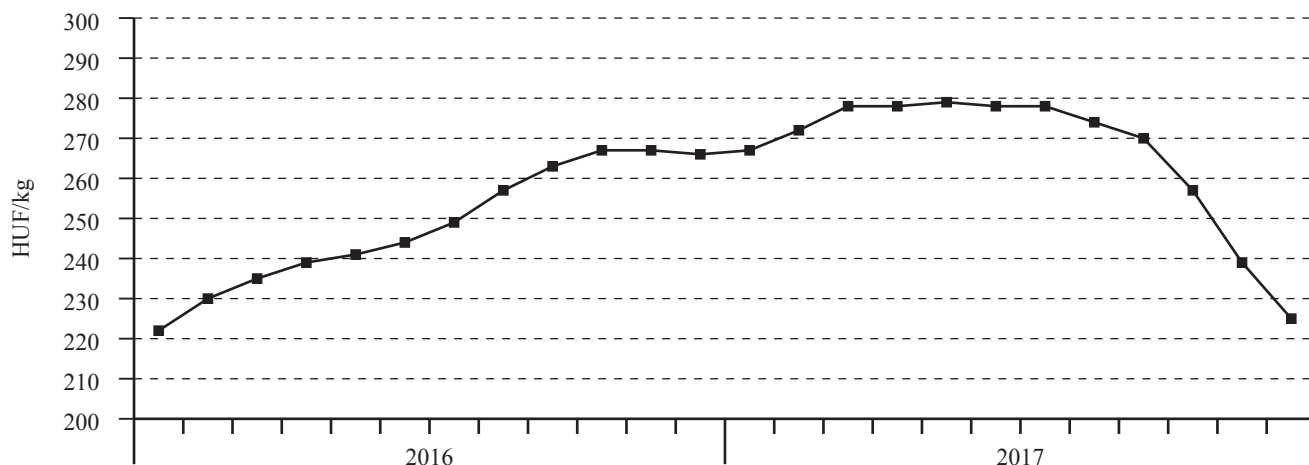
A KSH adatai szerint a kristálycukor fogyasztói ára 267 forint/kilogramm volt 2017 januárjában, majd júliusig emelkedett, ezt követően folyamatosan csökkent és decemberben 225 forint/kilogramm volt, ami 16 százalékos csökkenést jelentett a 2016. decemberi átlagárhoz képest (14. ábra).

13. ábra: A fehércukor és a nyerscukor fronthavi jegyzése a londoni és New York-i árutőzsdén (2017)

Forrás: LIFFE, ICE

14. ábra: A kristálycukor fogyasztói ára Magyarországon (2016–2017)

Forrás: KSH

Sertéshús

Világ- és európai piaci tendenciák

Az USDA (2017b) szerint a sertéshús globális termelése 111,03 millió tonna volt 2017-ben, csaknem 1 százalékkal túlta felül az egy évvel korábbi mennyiséget. A jelentős sertéstartó országok szinte mindegyikében emelkedett a termelés. A világtermelés közel felét adó Kína kibocsátása 1 százalékkal 53,5 millió tonnára nőtt. Az USA-ban 11,7 millió tonna sertéshúst termeltek 2017-ben, ez 3,6 százalékkal nagyobb a 2016. évi volumennél. Brazília sertéshústermelése az élénk külpiaci kereslet hatására 1 százalékkal 3,72 millió tonnára emelkedett. Oroszország sertéshús-kibocsátása 3,1 százalékkal 2,96 millió tonnára nőtt 2017-ben az előző évihez viszonyítva, mivel az új beruházások és fejlesztések miatt javult a sertésszektor termelésének hatékonysága. Oroszországban az uniós élő sertés és sertéshús behozatalára vonatkozó tilalom 2017-ben is érvényben volt. Az EC (2017b) szerint a közösség sertéshústermelése 23,5 millió tonnát tett ki 2017-ben, 1 százalékkal csökkent a 2016-ban előállított mennyiséghez képest. Az unió főbb sertéstartó tagországaiban (Spanyolország, Hollandia, Lengyelország) megállt a sertésállomány csökkenése 2017-ben. A sertéshús-kibocsátás Vietnámban 1,8 százalékkal 2,75 millió tonnára, Kanadában 2,4 százalékkal 1,96 millió tonnára, a Fülöp-szigeteken 2,9 százalékkal 1,86 millió tonnára, Mexikóban 3,9 százalékkal 1,43 millió tonnára és Dél-Koreában 3,2 százalékkal 1,3 millió tonnára nőtt 2017-ben a 2016. évihez viszonyítva, Japánban pedig nem változott számottevően a termelés (1,28 millió tonna).

A világ sertéshús-kereskedelme a kibocsátás emelkedése ellenére, az országok belső fogyasztásának bővülése miatt lanyhult 2017-ben (USDA, 2017b). A globális sertéshúsimport 1,2 százalékkal, az export 1 százalékkal mérséklődött 2017-ben az előző évihez képest. A korábbi évekhez hasonlóan 2017-ben is az unió, az USA, Kanada és Brazília voltak a legnagyobb sertéshúsexportőrök. A termelés növekedésének köszönhetően az USA 8,9 százalékkal több sertéshúst (2,56 millió tonna) értékesített a nemzetközi piacon, emellett a belső fogyasztás 1,3 százalékkal nőtt az élénk belpiaci kereslet miatt. A közösség sertéshús-kivitele 9 százalékkal 2,56 millió tonnára csökkent 2017-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva (EC, 2017a). Ennek oka, hogy lanyhult a kínai kereslet, valamint csökkent az uniós kínálat, a magas árak pedig rontották a közösség versenyképességét a nemzetközi piacon. Oroszország helyett az ázsiai piacokra (Kína,

Japán, Hongkong, Dél-Korea, Fülöp-szigetek) került az uniós sertéshús több mint kétharmada. Brazíliában a sertéshús iránti fokozódó belpiaci kereslet hatására a világpiacon eladott sertéshús mennyisége 5,7 százalékkal 593 ezer tonnára mérséklődött (ABPA, 2018). Brazília legnagyobb exportpiacai 2017-ben Oroszország, Hongkong és Kína volt. A dél-amerikai ország Oroszországba, Hongkongba, Argentínába és Uruguayba több sertéshúst szállított, míg Kínába csökkent a kivitel az ázsiai ország termelésének növekedése miatt.

Az előző évhez hasonlóan Kína volt a világ legnagyobb sertéshúsimportőre 2017-ben is, bár a termelés bővülése miatt a negyedével, 1,65 millió tonnára mérséklődött a külpiacról vásárolt sertéshús mennyisége. A második helyen álló Japánba 6 százalékkal több sertéshús érkezett 2017-ben, Mexikó (+10,2 százalék), Dél-Korea (+10,5 százalék), az USA (+2,2 százalék) egyaránt több sertéshúst vásárolt a nemzetközi piacról, míg Oroszország (-6 százalék) és Hongkong (-4,4 százalék) kevesebbet (USDA, 2017b).

Az USDA (2017b) szerint a világ sertéshústermelése várhatóan 113 millió tonna (+2 százalék) körül alakul 2018-ban. Kína sertéshús-kibocsátása 2-3 százalékkal emelkedhet és elérheti a 2015. évi szintet (54,8 millió tonna). Az USA-ban a sertésállomány és vágásszám növekedése várható 2018-ban, ezért a sertéshústermelés a 2017. évinél 4 százalékkal lehet több. Oroszországban a sertésszektor bővülésének köszönhetően a sertéshús-előállítás 1,4 százalékkal emelkedhet, ugyanakkor a belső kereslet ennél kisebb mértékben élénkül. Brazília sertéshústermelésének 1 százalékos növekedése várható 2018-ban, míg az EC (2017b) szerint az unióban a termelés 1 százalékkal emelkedhet ugyanekkor.

Az elemzők a globális sertéshús-kereskedelem élénkülésére számítanak 2018-ban, a világ sertéshús-exportja 2,6 százalékkal nőhet (8,5 millió tonna). Az USA (+4,5 százalék), Kanada (+1,5 százalék) és Brazília (+2,4 százalék) kivitele egyaránt emelkedhet a vizsgált időszakban. A globális sertéshúsimport több mint 2 százalékkal növekedhet és túllépheti a 8 millió tonnát. Mexikó, Hongkong és a Fülöp-szigetek várhatóan több sertéshúst vásárol a nemzetközi piacról, míg Kína, Dél-Korea, az Egyesült Államok és Oroszország kevesebbet (USDA, 2017b).

Az unió sertéshústermelése 23,7 millió tonna körül várható 2018-ban. A termelés és a belső fogyasztás 1 százalékos emelkedése mellett a kivitel 3 százalékkal nőhet (2,64 millió tonna) 2018-ban, a sertéshús-behozatal pedig a 2017. évinél 8 százalékkal lehet magasabb, 15 ezer tonna körül alakulhat (EC, 2017b).

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint 2,87 millió sertést tartottak Magyarországon 2017. december 1-jén, 1,3 százalékkal kevesebbet, mint egy évvel korábban, ugyanakkor a sertésállomány 2,3 százalékkal növekedett a 2017. júniuséhoz képest. Az egyéni gazdaságokban 668,3 ezer sertést számláltak, az állomány egy év alatt 5,2 százalékkal csökkent, míg a gazdasági szervezeteknél nem változott számottevően a létszám (2,202 millió egyed). Az anyakoca-állomány 3,3 százalékkal 171,5 ezer egyedre csökkent a 2016. december 1-jeihez viszonyítva.

A KSH adatai szerint az élősertés-behozatal 34,5 százalékkal, a sertéshúsimport 7,6 százalékkal emelkedett 2017-ben az egy évvel korábbihoz képest (7. melléklet). Az élő sertés háromnegyede Szlovákiából, Németországból és Hollandiából származott, emellett Dániából, Csehországból és Litvániából is jelentős mennyiségű sertés érkezett. Magyarország Németországból kétszer annyi élő sertést vásárolt 2017-ben, mint az előző évben; Szlovákiából 20 százalékkal több, míg Hollandiából 36 százalékkal kevesebb sertés érkezett. A sertéshús csaknem kétharmada Németországból, Spanyolországból, Lengyelországból és Ausztriából származott 2017-ben.

Bel- és külpiazi értékesítés

A sertésállomány és az élősertés-import emelkedése, valamint az élősertés-export csökkenése mellett a vágóhidak az AKI vágási statisztikája szerint élő-súlyban kifejezve 1 százalékkal vágtak több sertést 2017-ben, mint 2016-ban.

Magyarország 3,4 százalékkal több sertéshúst értékesített a nemzetközi piacon 2017-ben, mint egy évvel korábban (7. melléklet). A főbb exportpiacok Románia, Japán, Kína és Olaszország voltak. Románia kereslete 21 százalékkal, Horvátországé 79 százalékkal, Lengyelországé csaknem a háromszorosával, Szerbiáé 3 százalékkal emelkedett. A Japánba (-6 százalék), Kínába (-26 százalék), Olaszországba (-31 százalék), Tajvanba (-16 százalék) és Spanyolországba (-2 százalék) szállított sertéshús mennyisége csökkent.

Az élősertés-export több mint 13 százalékkal mérséklődött 2017-ben a 2016-ban külpiaconra szállított mennyiséghez viszonyítva. A kivitel 25 százaléka Romániába, 16 százaléka Szlovákiába, 15 százaléka pedig Ausztriába irányult. Az egy évvel korábbihoz képest a romániai kiszállítás 34 százalékkal, a szlovákiai 7 százalékkal, az ausztriai pedig 22 százalékkal csökkent.

Magyarország élő sertésből és sertéshúsból nettó importőr volt a vizsgált időszakban: az élő sertés külkereskedelmi egyenlege az előző évhez hasonlóan negatív volt és romlott 2017-ben, ellenben a sertéshús külkereskedelmi egyenlege pozitív volt, azonban romlott a vizsgált időszakban.

Az AKI PÁIR adatai szerint a darabolt sertéshús (karaj, tarja, comb) belföldi értékesítése 78 százalékkal, a szalonnás és bőrös sertéshús félben (fejfel, lábbal, farokkal) terméké 21 százalékkal emelkedett, míg a csontos sertéshús, lehúzott, félben (fej, láb és fark nélkül) terméké 23 százalékkal csökkent 2017-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

A piaci árak tendenciája

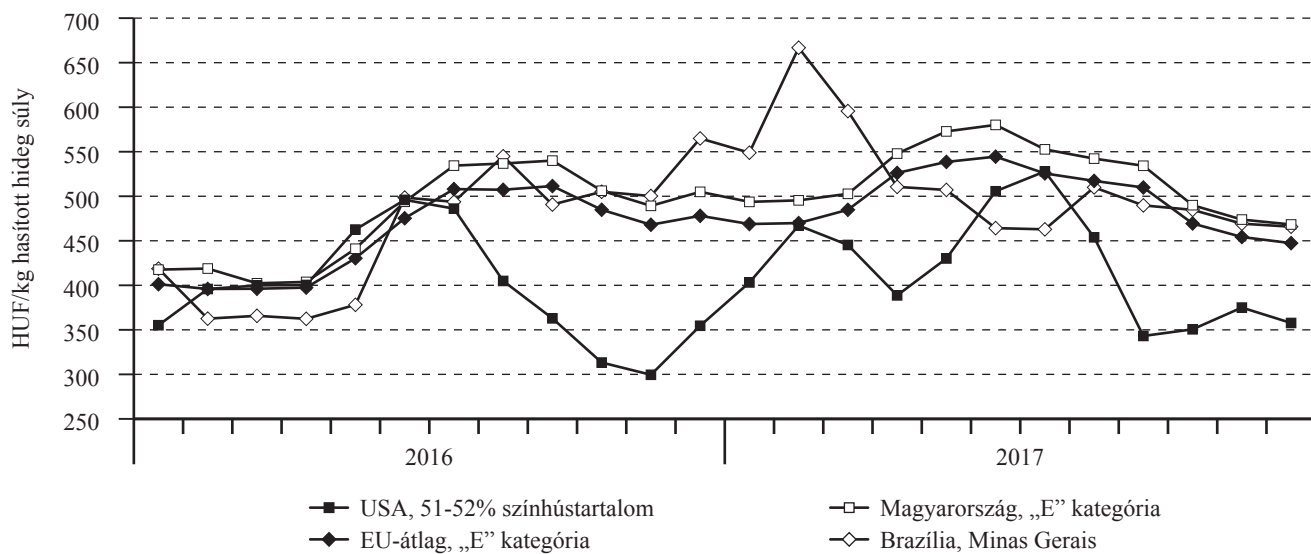
Az USA-ban az előző évinél élénkebb bel- és külpiazi kereslet miatt a sertés ára dollárban kifejezve 9,4 százalékkal (forintban számolva 6,6 százalék) nőtt 2017-ben az előző évihez képest. Az Európai Unióban több mint 10 százalékkal, Braziliában, *Minas Gerais* régióban pedig brazil reálban kifejezve csaknem 6 százalékkal emelkedett a sertések ára a 2016. évi átlagárhoz viszonyítva (15. ábra).

Az Európai Bizottság adatai szerint a piacszabályozás szempontjából referenciának tekintett „E” kereskedelmi osztályba tartozó sertés vágóhídi belépési ára 1,61 euró/kilogramm hasított hideg súly volt 2017-ben, ami több mint 10 százalékos emelkedést jelentett egy év alatt.

Az OECD-FAO (2017) a sertéshús iránti kereslet növekedését valószínűsíti, ugyanakkor a sertésárak csökkenésére számít rövid és középtávon egyaránt. Az EC (2017a) szerint az unióban a sertéshústermelés 1 százalékos emelkedése mellett a sertés ára várhatóan 9 százalékkal csökken 2018-ban a 2017. évihez képest. Az USA-ban a sertés árának 11 százalékos, Braziliában pedig 9 százalékos csökkenése várható.

A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan 2017-ben is követték az uniós árak tendenciáját. Az AKI PÁIR adatai szerint a vágósertés termelői ára 502 forint/kilogramm hasított meleg súly volt 2017-ben, 10,8 százalékkal múlva felül az egy évvel korábbi átlagárat (8. melléklet). A sertések ára az élénkülő kereslet hatására év elejétől emelkedett, csúcspontját június végén érte el. A sertéshús-termékpálya többi fázisában ugyancsak növekedtek az árak 2017-ben: a félsertés feldolgozói értékesítési ára 13 százalékkal, a darabolt sertéshúsé (karaj, tarja, comb) 3,8 százalékkal emelkedett. A darabolt sertéshúsok fogyasztói ára 2,4 százalékkal nőtt. A KSH adatai szerint a rövidkaraj (+5,8 százalék) és a sertéscomb (+10 százalék) fogyasztói ára emelkedett a vizsgált időszakban.

15. ábra: A sertésbőr világti ára (2016–2017)

Forrás: USDA, MPB, Európai Bizottság, AKI PÁIR

Baromfihús és tojás

Világ- és európai piaci tendenciák

A FAO (2017) szerint a világ baromfihús-termelése az előző évihez képest 1 százalékkal 118,2 millió tonnára emelkedett 2017-ben. A baromfihús a világ hústermelésének 36 százalékát tette ki. A legnagyobb baromfihús-előállító országok továbbra is az Amerikai Egyesült Államok (21,9 millió tonna), Kína (16,3 millió tonna), az Európai Unió (14,8 millió tonna) és Brazília (13,6 millió tonna). A globális baromfihús-kibocsátás mintegy 60 százalékát a fejlődő országok adták. A fejlett országok 1,8 százalékkal növelték baromfihús-termelésüket a 2016. évi volumenhez képest. A vezető baromfihús-előállító országok mellett tovább nőtt a kibocsátás Oroszországban (4,5 ezer tonnára), Mexikóban (3,3 ezer tonnára), Indiában (3,3 ezer tonnára), Iránban (2,2 ezer tonnára), Argentínában (2 ezer tonnára), Törökországban (2 ezer tonnára) és Ukrajnában (1,2 ezer tonnára).

A FAO (2017) szerint a globális baromfihús-kereskedelem 13,1 millió tonna volt 2017-ben, 2 százalékkal nőtt az előző évihez képest. Az Egyesült Államok kivitele 3 százalékkal 3,7 millió tonnára emelkedett, Japán baromfihúsimportja 4,2 százalékkal bővült, míg Kína (-1,8 százalék) behozatala mérséklődött 2017-ben az előző évihez képest. Csökkent továbbá az importkereslet Szaúd-Arábiában (-2,0 százalék), a Dél-afrikai Köztársaságban (-1,6 százalék), az USA-ban (-1,3 százalék), ugyanakkor Angola 32,1 százalékkal, Kuba 25,2 százalékkal, Ukrajna 14,1 százalékkal és Oroszország 1,8 százalékkal több baromfihúst importált. Az elmúlt években tovább emelte a baromfihúsok kivitelét Brazília és az USA, a két ország együtt a világ baromfihúsexportjának 62 százalékát adta. A közepes méretű exportőrök (Thaiföld, Kína, Törökország és Ukrajna) növelték a baromfihús kiszállítását.

Az EC (2017b) szerint a közösség baromfihús-termelése 1,3 százalékkal 14,7 millió tonnára emelkedett 2017-ben az előző évihez képest. Az unió baromfihús-kibocsátásának 74 százalékát az EU15 tagországi adták. Az újonnan csatlakozott tagországok részese- dése növekvő tendenciát mutat, baromfihús-termelésük 2017-ben elérte a 3,9 millió tonnát.

Az Európai Unió baromfihúsimportja 10,6 százalékkal 806 ezer tonnára csökkent 2017-ben az előző évihez viszonyítva. Az import csaknem fele Brazíliából érkezett, összesen 401 ezer tonna, ami 21 százalékkal kevesebb a 2016. évi beszállított mennyiségénél. Csökkent továbbá a Chiléből (-13 százalék), a Thaiföldről (-9 százalék) és az Argentínából (-3 százalék) származó baromfihús mennyisége, ugyanakkor Ukraj-

nából 67 százalékkal, Kínából 13 százalékkal és Svájc- ból 7 százalékkal bővült a behozatal (EC, 2017c).

A közösség baromfihúsexportja 2,9 százalékkal csaknem 1,7 millió tonnára nőtt 2017-ben az előző évihez képest. Ghánába (+76 százalék), a Gaboni Köztársaságba (+54 százalék), Vietnámba (+48 százalék), Ukrajnába (+42 százalék), a Kongói Demokratikus Köztársaságba (+39 százalék) és Hongkongba (+20 százalék) emelkedett, míg a Dél-afrikai Köztársaságba (-72 százalék), Szaúd-Arábiába (-19 százalék), Oroszországba (-15 százalék) és a Benini Köztársaságba (-9 százalék) csökkent az uniós baromfihúsok kivitele (EC, 2017c).

Csirkehús

Az USDA (2017b) szerint a csirkehús globális termelése 1 százalékkal 90,2 millió tonnára emelkedett 2017-ben az előző évihez képest. A legnagyobb kibocsátók közül az USA csirkehús-előállítása 1,8 százalékkal 18,6 millió tonnára, Brazíliáé 2,6 százalékkal 13,3 millió tonnára nőtt, ugyanakkor Kínában 5,7 százalékkal 11,6 millió tonnára csökkent a termelés a 2016. évihez viszonyítva. Az unió csirkehústermelése 1,4 százalékkal 11,7 millió tonnára emelkedett.

A világ csirkehúsexportja az előző évihez képest 3,7 százalékkal 11,1 millió tonnára nőtt 2017-ben. A forgalom háromnegyedét, összesen 8,3 millió tonnát Brazília, az USA és az EU bonyolította. A világpiacról a legtöbb csirkehúst Japán (995 ezer tonna), Szaúd-Arábia (780 ezer tonna) és Mexikó (750 ezer tonna) vásárolta 2017-ben. Kuba az egy évvel korábbinál 67 ezer tonnával több csirkehúst importált (300 ezer tonna). Élénkült a csirkehús beszállítása az Egyesült Arab Emírségekbe (+14,9 százalék), Hongkongba (+13,4 százalék) és Kínába (+4,7 százalék). Az Európai Unió a 2016. évinél 5,4 százalékkal kevesebb csirkehúst (720 ezer tonna) vásárolt a nemzetközi piacról 2017-ben.

Pulykahús

Az EC (2017b) szerint az unió pulykahústermelése az egy évvel korábbi 2,0 milliőről 1,8 millió tonnára csökkent 2017-ben. A meghatározó pulykahústermelő országok közül Lengyelországban 11,3 százalékkal, Németországban 12,0 százalékkal, Franciaországban 6,3 százalékkal, Olaszországban 14,7 százalékkal, míg az Egyesült Királyságban 0,9 százalékkal esett a termelés a vizsgált időszakban. Magyarországon az előző évinél 12,2 százalékkal kevesebb pulykahúst termeltek 2017-ben.

Tojás

Az EC (2017b) szerint az Európai Unió tojástermelése 0,5 százalékkal 7,7 millió tonnára csökkent 2017-ben az előző évihez képest. Az összes tojástermelés csaknem 90 százaléka fogyasztásra szánt étkezési tojás volt. A tojáskibocsátás Franciaországban (+4,1 százalék), az Egyesült Királyságban (+2,5 százalék), Németországban (+1,9 százalék), Lengyelországban (+1,1 százalék) és Magyarországon (+0,5 százalék) nőtt, ugyanakkor Romániában 11,1 százalékkal, Hollandiában 6,6 százalékkal, Spanyolországban 4,3 százalékkal és Olaszországban 1 százalékkal csökkent.

Az Európai Unió tojástermékimportja 27 százalékkal 21,8 ezer tonnára emelkedett 2017-ben az előző évihez viszonyítva. Az import több mint fele az USA-ból érkezett, csaknem 12 ezer tonna, ami több mint a háromszorosa volt a 2016-ban beszállított mennyiségnek. Nőtt továbbá az Albániából (+61 százalék), Argentínából (+57 százalék) és Svájcban (+39 százalék) importált tojás mennyisége, ugyanakkor Ukrajnából (-63 százalék) lényegesen kevesebb tojás behozatalára került sor (EC, 2017c).

A közösség tojástermékexportja 15 százalékkal 209 ezer tonnára csökkent 2017-ben az előző évihez képest. Az unió legnagyobb célországai – Japán (25 százalék részesedés az exportból) és Svájc (19 százalék) – együttesen 94 ezer tonna tojást vásároltak a közösségből. Jelentősen nőtt a kiszállítás Thaiföldre (+75 százalék), Dél-Koreába (+53 százalék) és Törökországba (+45 százalék), ezzel szemben az Egyesült Arab Emírségekbe (-51 százalék), Hongkongba (-50 százalék), Izraelbe (-15 százalék) és Oroszországba (-7 százalék) csökkent a tojástermékek exportja (EC, 2017c).

Az EC (2017c) szerint a közösség vezető tojástermelő országai közül Franciaországban (+1,0 százalék), Németországban (+1,4 százalék), az Egyesült Királyságban (+2,0 százalék), Lengyelországban (+2,0 százalék), Olaszországban (+2,4 százalék), Hollandiában (+7,2 százalék), Spanyolországban (+8,1 százalék) és Romániában (+12,5 százalék) emelkedhet a tojástermelés 2018-ban. Magyarországon (+0,8 százalék) előreláthatóan nem változik számottevően a kibocsátás.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarországon a tyúkfélék száma 31,8 millió volt 2017. december 1-jén, 0,5 száza-

lékkal kevesebb az egy évvel korábbinál, a 2017. június 1-jeihez viszonyítva pedig 12,8 százalékkal csökkent. A tojóállomány 11,2 millió volt, egy év alatt 231 ezerrel csökkent. A lúdállomány 32 ezerrel (-2 százalék) csökkent egy év alatt, számuk 2017. december 1-jén 1,2 millió volt. A kacsállomány 16,6 százalékkal (4,7 millió), a pulykaállomány 2,3 százalékkal (2,9 millió) nőtt 2016 decemberéhez képest.

A KSH adatai szerint a baromfihúsimport (vízi szárnyással együtt) mennyisége 30 százalékkal, értéke 40 százalékkal nőtt 2017-ben a 2016. évihez viszonyítva. A csirkehús beszállítása 35 százalékkal, a pulykahúsé 14 százalékkal emelkedett (10. melléklet). A legtöbb baromfihús Lengyelországból (16,9 ezer tonna), Németországból (13,1 ezer tonna), Ausztriából (10,1 ezer tonna) és Hollandiából (6,9 ezer tonna) érkezett Magyarországra.

A héjastojás-import mennyisége 6 százalékkal, értéke csaknem 41 százalékkal emelkedett 2017-ben a 2016. évihez képest. A tojás főleg Lengyelországból, Németországból, Szlovákiából és Litvániából származott (10. melléklet).

Bel- és külpiaci értékesítés

Az AKI vágási statisztikája szerint a baromfifélék vágása élősúlyban 5,3 százalékkal csökkent 2017-ben az előző évihez képest. A csirke vágása 2,5 százalékkal emelkedett, ugyanakkor a kacsaé 32,9 százalékkal, a libaé 19,3 százalékkal, a pulykaé pedig 4,6 százalékkal csökkent.

A KSH adatai alapján Magyarország baromfihús-exportja 19,4 százalékkal 191 ezer tonnára csökkent 2017-ben a 2016. évihez viszonyítva. Csirkehúsból és pulykahúsból egyaránt 15 százalékkal kevesebb hagyta el az országot. A legtöbb baromfihúst Romániába (37 ezer tonna), Ausztriába (24 ezer tonna), Németországba (23 ezer tonna) és Szlovákiába (15 ezer tonna) szállították ki 2017-ben. Romániába 5 százalékkal, Ausztriába 28 százalékkal, Németországba 14 százalékkal és Szlovákiába 26 százalékkal csökkent a kivitel, míg Ukrajnába (+223 százalék), Görögországba (+151 százalék), Dániába (+90 százalék), Hongkongba (+18 százalék) és Kanadába (+15 százalék) nőtt az export. Magyarország baromfihús-külkereskedelmi egyenlege pozitív volt 2017-ben (10. melléklet).

Az AKI PÁIR adatai szerint Magyarországon az étkezési tojás belföldi értékesítése 33,5 százalékkal emelkedett 2017-ben az egy évvel korábbihoz képest. A héjas tojás exportja 18,5 százalékkal csökkent, a kivitel elsősorban az unióba irányult, azon belül a legtöbb héjas tojást Romániába szállították (10. melléklet).

A piaci árak tendenciája

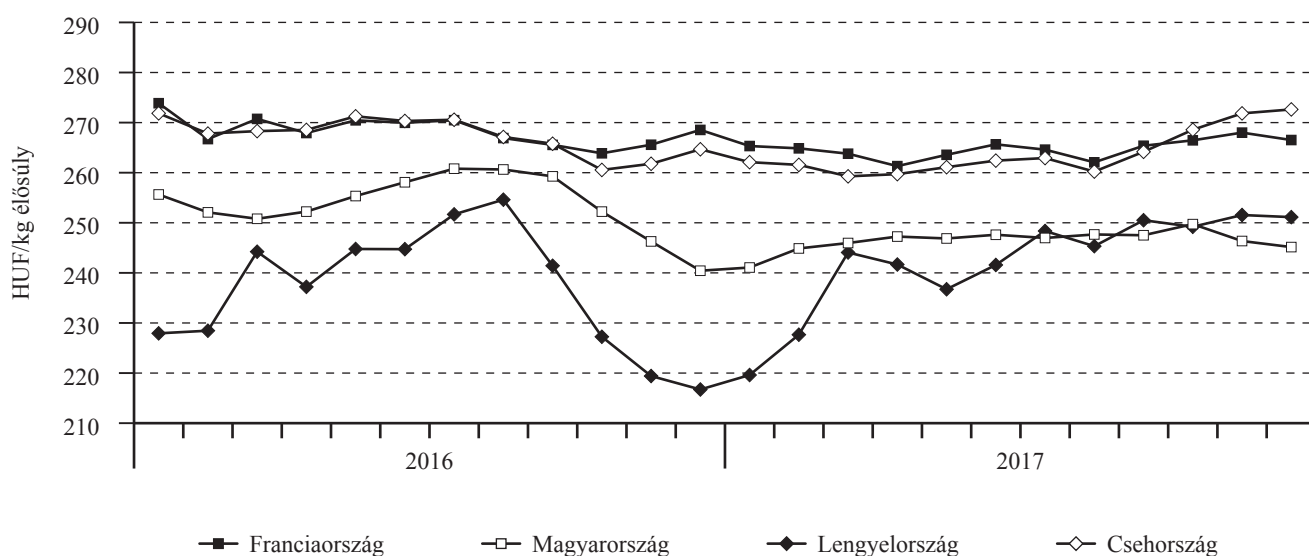
Az AKI PÁIR adatai szerint Magyarországon a vágócsirke élő súlyos termelői ára 1,1 százalékkal 246 forint/kilogrammmra, a vágópulykáié 2,2 százalékkal 379 forint/kilogrammmra csökkent 2017-ben a 2016. évihez képest (11. melléklet). A vágócsirke ára követte az európai tendenciákat (16. ábra).

Az Európai Bizottság adatai szerint az egész csirke uniós átlagára 182,4 euró/100 kilogramm volt 2017-ben, ami csaknem 3 százalékkal múlta felül az előző évi átlagát (17. ábra). Magyarországon a 65 százalékos (*grillfertig*) egész csirke feldolgozó értékesítési ára nem változott számottevően. A baromfihúsok áfája 27-ről 5 százalékra mérséklődött 2017. január elsejétől, melynek hatására élenkült a belföldi kereslet a csir-

kehúsok iránt, továbbá az év második felében a külpiazi kereslet is fokozódott, ami az árak emelkedését eredményezte. A csirkecomb feldolgozó értékesítési ára 4,6 százalékkal, a csirkemellé 2,6 százalékkal volt magasabb 2017-ben az előző évihez képest. A csirkehúsok feldolgozó értékesítési ára átlagosan csaknem 3 százalékkal emelkedett, míg a pulykahúsoké több mint 2 százalékkal csökkent (12. melléklet).

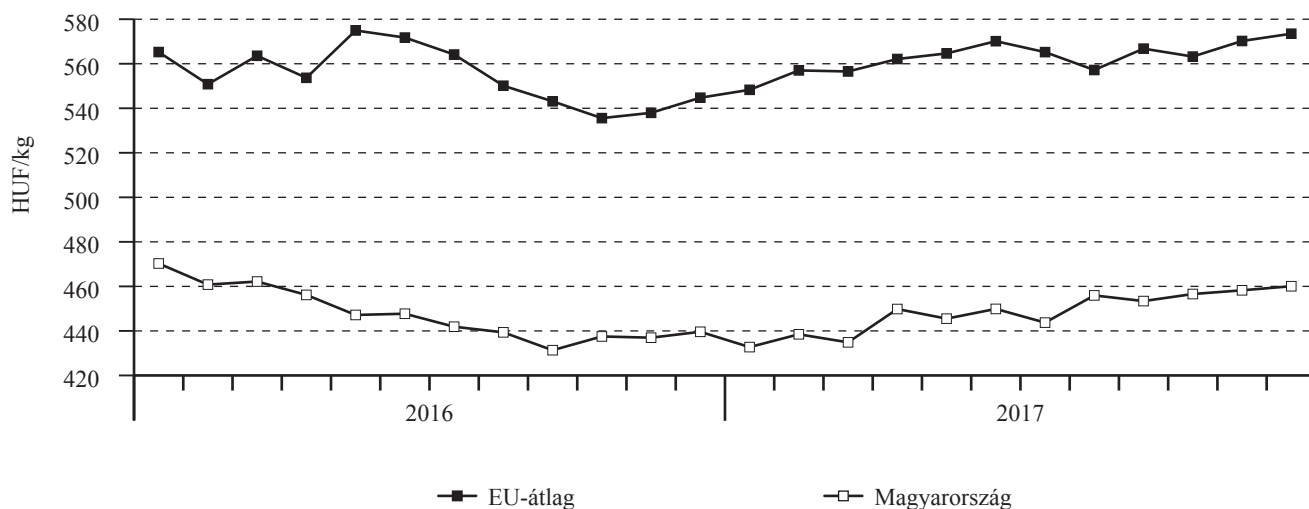
Az unióban az étkezési tojás ára 2017 első hét hónapjában nem változott számottevően, de magasabb volt az előző évinél, ugyanakkor augusztus–december között emelkedett, amit a nyár végi fipronilszennyezés megjelenése miatti kényszervágások hatására bekövetkező tojóállomány-csökkenés okozott (18. ábra). Magyarországon az étkezési tojás (M+L) csomagolóhelyi értékesítési ára 33,5 százalékkal emelkedett 2017-ben az egy évvel korábbi átlagához viszonyítva.

16. ábra: A vágócsirke termelői ára az Európai Unió néhány tagországában (2016–2017)

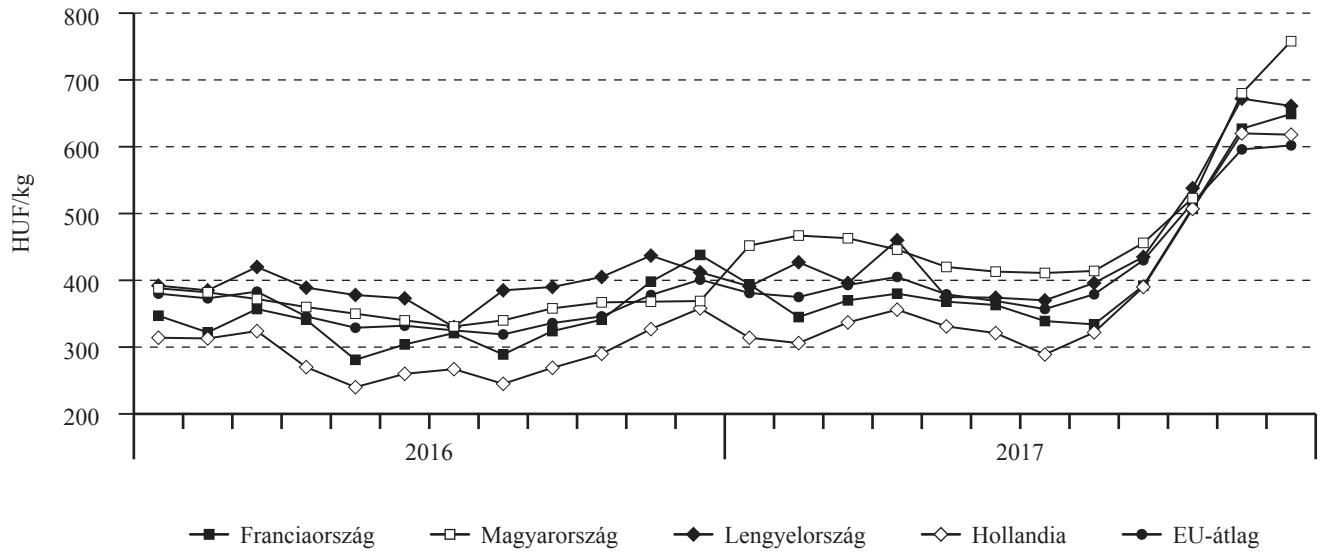
Forrás: MRiRW ZSRIR, PPA-ATIS, Agreste, AKI PÁIR

17. ábra: Az egész csirke feldolgozó értékesítési ára az Európai Unióban (2016–2017)

Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

18. ábra: Az étkezési tojás (M+L) csomagolóhelyi ára az Európai Unióban (2016–2017)

Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

Marhahús

Világ- és európai piaci tendenciák

Az USDA (2017b) szerint a marhahús globális termelése 61,4 millió tonna volt 2017-ben, 1,5 százalékkal emelkedett az előző évihez képest. A nagy termelő országok közül az Amerikai Egyesült Államokban 5,2 százalékkal, Braziliában 1,8 százalékkal, Kínában 1 százalékkal, Indiában 1,2 százalékkal, Argentínában 4,1 százalékkal, Mexikóban 1,9 százalékkal, Pakisztánban 1,7 százalékkal, Törökországban pedig 2 százalékkal nőtt a kibocsátás. Oroszország marhahústermelése 1,5 százalékkal volt kevesebb 2017-ben, mint egy évvel korábban, míg az Európai Unióban és Ausztráliában nem változott számottevően a kibocsátás. Az Egyesült Államokban a 2014 óta bővülő állatállomány miatt nőtt a vágómarha kínálata, így több vágóállat került a vágóhidakra, ami növelte a marhahús termelését. Braziliában 9,45 millió tonnára emelkedett a marhahústermelés 2017-ben, a marhahús iránt fokozódó kereslet és az előző évinél alacsonyabb árak ösztönözték a fogyasztást. Az EC (2017a, b) szerint az unió marha- és borjúhústermelése nem változott jelentősen, 7,9 millió tonna volt 2017-ben. A stagnálás oka, hogy az anyatehénlétszám stabil, ugyanakkor a korábbi évekhez képest csökkent a tejhasznú tehének selejtezése, amit az emelkedő tejárral és a tejtermelési rendszer átalakításának lezárulásával magyaráznak a szakértők. Ugyanakkor több országban (Franciaország, Írország, Hollandia, Lengyelország) nőtt az üszök vágása. A közösség régi tagállamaiban nem változott számottevően a marhahús kibocsátása, míg az új tagállamokban 2 százalékkal emelkedett.

A világ marha- és borjúhús-kereskedelme élénkült 2017-ben, a globális export 3,9 százalékkal emelkedett az előző évihez képest. Brazília marhahúskivitele 3,5 százalékkal 1,83 millió tonnára, Indiáé 3,7 százalékkal 1,76 millió tonnára nőtt. India a megtermelt marhahús több mint 40 százalékát exportálja, a gyengébb minőségű, nagy mennyiségben rendelkezésre álló marhahúst alacsonyabb áron értékesítette a közelkeleti, délkelet-ázsiai és dél-afrikai országokba, ugyanakkor a minőségi marhahúst igénylő piacokon nem tudott jelentős részesedést szerezni. Brazília a korábban megkezdett marketingtevékenységet 2017-ben is folytatta és folyamatosan kereste az új piacok felé nyitás lehetőségét, ennek sikerességét jelzi az export bővülése. Az USA marhahúsexportja 1,29 millió tonna volt 2017-ben, 11 százalékkal múlta felül a 2016. évi volument (USDA, 2017b). Az unió marhahúskivitele 10 százalékkal 268 ezer tonnára emelkedett. A célpi-

acok áttrendeződése a meghosszabbított oroszországi importtilalom miatt, valamint az erős nemzetközi kereslet hatására tovább folytatódott. Legnagyobb mennyiségben élő szarvasmarha és marhahús Törökországba, Hongkongba és Izraelbe került (EC, 2017b). Törökország újra megnyitotta piacát az uniós marhahús előtt, így 2017-ben megindult a marhahúsexport is.

A globális marhahúsimport egy év alatt nem változott jelentősen, 7,75 millió tonnát tett ki 2017-ben. Az USA behozatala a termelés bővülése miatt 2 százalékkal 1,34 millió tonnára csökkent. Főként Kanadából, Ausztráliából, Mexikóból és Új-Zélandról érkeztek szállítmányok az Egyesült Államokba. Oroszország marhahúsimportja öt év alatt csaknem a felére zuhant, és – a korábbi évek tendenciáját követve – mérséklődő termelés, valamint belső fogyasztás mellett kismértékben tovább csökkent 2017-ben. A közösség az egy évvel korábbinál 5 százalékkal kevesebb marhahúst importált ugyanekkor. A marhahús több mint kétharmada Braziliából, Uruguayból és Argentínából származott, Uruguay és Argentína növelte is a beszállított mennyiséget az Európai Unióba.

Az USDA (2017b) szerint a marhahús globális termelése 1,9 százalékkal 62,55 millió tonnára emelkedhet 2018-ban. Az USA kibocsátása 12,45 millió tonna lehet, ami csaknem 3 százalékos bővülést jelentene a 2017. évihez képest. A kibocsátás növekedését valószínűsítik Braziliában (+2,6 százalék), Kínában (+0,6 százalék), Indiában (+1,2 százalék), Argentínában (+5 százalék) és Ausztráliában (+5,8 százalék). Braziliában 9,7 millió tonna, Kínában 7,11 millió tonna, Indiában 4,3 millió tonna, Argentínában 2,9 millió tonna és Ausztráliában 2,25 millió tonna körül várható a marhahús-kibocsátás 2018-ban. A főbb marhahús-előállító országok közül csak Oroszországban várható a marhahústermelés 1 százalék körüli csökkenése 1,3 millió tonnára.

Az USDA (2017b) 10,06 millió tonnára teszi a világ marhahúsexportját 2018-ra, ami 2,7 százalékkal nagyobb az előző évben nemzetközi kereskedelembe került mennyiségnél. India 1,85 millió tonna marhahúst értékesíthet a külpiacokon 2018-ban, ez 1,4 százalékkal lenne nagyobb volumen, mint a 2017. évi. Brazília marhahúskivitele elérheti az 1,83 millió tonnát (+3,7 százalék), amellyel India után a második legnagyobb marhahúsexportőr lehet. Ausztrália kivitele 5,1 százalékkal 1,5 millió tonnára bővíthet. Az USA a 2017. évinél 2,7 százalékkal több, azaz 1,32 millió tonna marhahúst szállíthat a külpiacokra 2018-ban. A globális marhahúsimport elérheti a 8 millió tonnát 2018-ban, ez 3,1 százalékos növekedést jelentene az

előző évihez viszonyítva. Az USA várhatóan 1,37 millió tonna (+2,4 százalék), Kína pedig 1,02 millió tonna (+10,8 százalék) marhahúst importál 2018-ban. Kínában a termelés kismértékű emelkedéséhez a marhahús iránti erős belpiaci kereslet társul. Japán beszállítása előreláthatóan 4,5 százalékkal emelkedik, ugyanakkor a belső fogyasztás nem változik számottevően. Oroszország (-7,7 százalék) és Hongkong (-3,5 százalék) importjában csökkenés várható, míg Dél-Korea 1,8 százalékkal növelheti marhahús-behozatalát.

Az EC (2017b) szerint az unió marhahústermelése 7,86 millió tonna lehet 2018-ban, hasonlóan a 2017. évihez. A marhahúsimport 318 ezer tonna (+10 százalék) körül várható, ugyanakkor a belső fogyasztás stagnálhat. A marhahúsexport 268 ezerről 271 ezer tonnára bővíthet. A közösségben a marhahús egy főre jutó fogyasztása előreláthatóan 10,8 kilogramm lesz 2018-ban.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarországon 2011 óta folyamatosan gyarapodik a szarvasmarha-állomány. A KSH adatai szerint 2017. december 1-jén 869,7 ezer szarvasmarhát számláltak az országban. Az állomány egy év alatt 2 százalékkal bővült. A szarvasmarha-állomány 59,9 százalékát gazdasági szervezetek, 40,1 százalékát egyéni gazdaságok tartották, ez az arány nem változott lényegesen a 2016. évihez képest. A húshasznú tehénállomány 9 százalékkal 150,5 ezer egyedre, a kettős hasznosítású állomány 2,3 százalékkal 35,9 ezerre emelkedett.

Az élőmarha-import csaknem 20 százalékkal, a marhahúsimport pedig 10,4 százalékkal nőtt 2017-ben az előző évihez képest (7. melléklet). Az élő szarvasmarha csaknem kétharmada Hollandiából, Németországból, Ausztriából és Szlovákiából származott, míg a marhahús 41 százalékát Ausztriából, 17 százalékát Hollandiából, 16 százalékát Lengyelországból, valamint 7-7 százalékát Romániából és Németországból importálták.

Bel- és külpiazi értékesítés

Az AKI vágási statisztikája szerint a szarvasmarha vágása élősúlyban kifejezve 2,8 százalékkal csökkent 2017-ben az előző évihez képest. Az összes vágás 63,5 százalékát adó tehének vágása 4,3 százalékkal, a bikáké 2,1 százalékkal mérséklődött, míg az üszöké 6,8 százalékkal emelkedett.

A Magyarországon nevelt szarvasmarhák jelentős része továbbra is élve került a nemzetközi piacra. Az élőmarha-export 13 százalékkal csökkent (7. melléklet), a legtöbb szarvasmarhát Törökországba szállították, ahová 16 százalékkal esett a kivitel. A második legnagyobb piac Ausztria volt, ahol csaknem 12 százalékkal csökkent a Magyarországról vásárolt szarvasmarhák mennyisége. Az ország marhahúsexportja 2,5 százalékkal mérséklődött a vizsgált időszakban. Az összes kivitt marhahús 58 százalékát Hollandiában és Ausztriában értékesítették. Magyarország élőszarvasmarha-külkereskedelmi egyenlege pozitív volt 2017-ben, azonban romlott a 2016. évihez képest, míg a marhahús külkereskedelmi egyenlege negatív volt és kismértékben romlott az előző évihez viszonyítva.

A piaci árak tendenciája

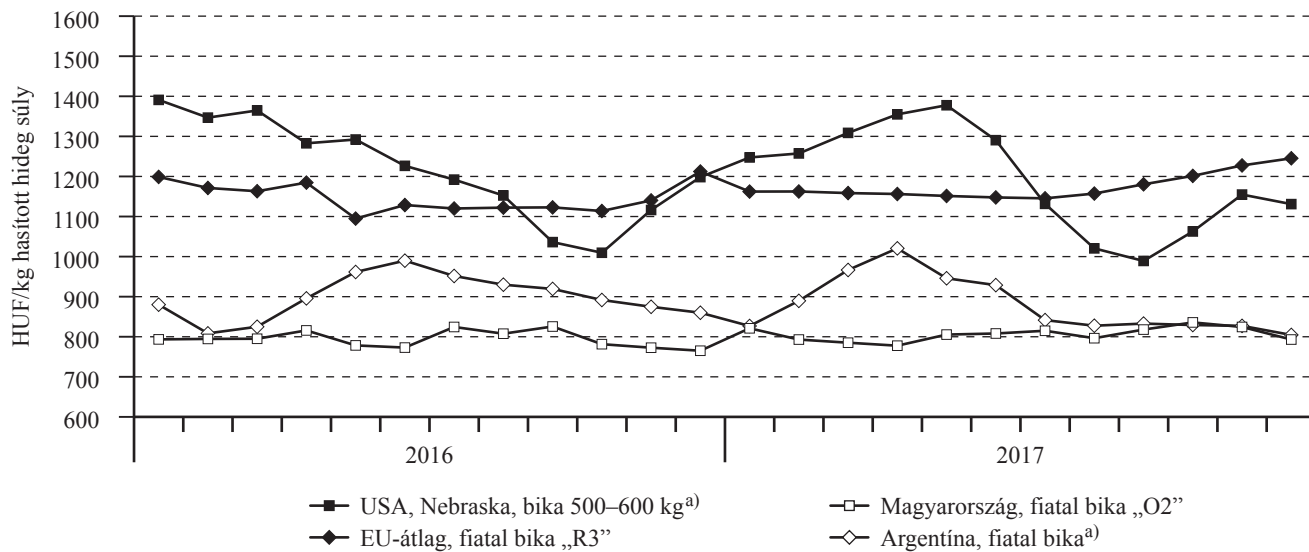
A termelés és a kereskedelem szempontjából meghatározó országok közül az USA-ban a bika ára dollárban kifejezve nem változott számottevően 2017-ben az egy évvel korábbihoz képest, ez forintban 2 százalékos csökkenést jelentett (19. ábra). Az árak stagnálását a belpiaci kereslet és a kínálat hasonló mértékű bővülése okozta. Argentínában a nagyobb marhahúskínálat és az élénk nemzetközi kereslet a bika árának 12 százalékos emelkedését okozta 2017-ben. Brazíliában az erős külpiazi kereslet ellenére a szarvasmarha ára 9 százalékkal múlta alul 2017-ben az egy évvel korábbi átlagárát.

Az EU-ban a fiatal bika „R3” kereskedelmi osztály vágóhídi belépési ára 3,80 euró/kilogramm hasított hideg súly volt 2017-ben, 3 százalékkal nőtt az előző évi átlagárhoz képest. A tehén „O3” ára (20. ábra) 7 százalékkal 2,91 euró/kilogrammmra, az üsző „R3” ára 1,6 százalékkal 3,87 euró/kilogrammmra emelkedett egy év alatt.

Magyarországon a vágómarha termelői ára 9,5 százalékkal emelkedett 2017-ben az előző évi átlagárhoz képest. A termékpálya további fázisai is követték ez a tendenciát: a csontos marhahús frissen, félben termék ára 5,1 százalékkal; a csontos marhahús frissen, negyedben, eleje termék ára 2,9 százalékkal; a csontos marhahús frissen, negyedben, hátulja termék ára 3,8 százalékkal volt magasabb 2017-ben, mint egy évvel korábban (9. melléklet). A KSH adatai szerint a marharostélyos fogyasztói ára csaknem 4 százalékkal nőtt 2017-ben a 2016. évihez viszonyítva.

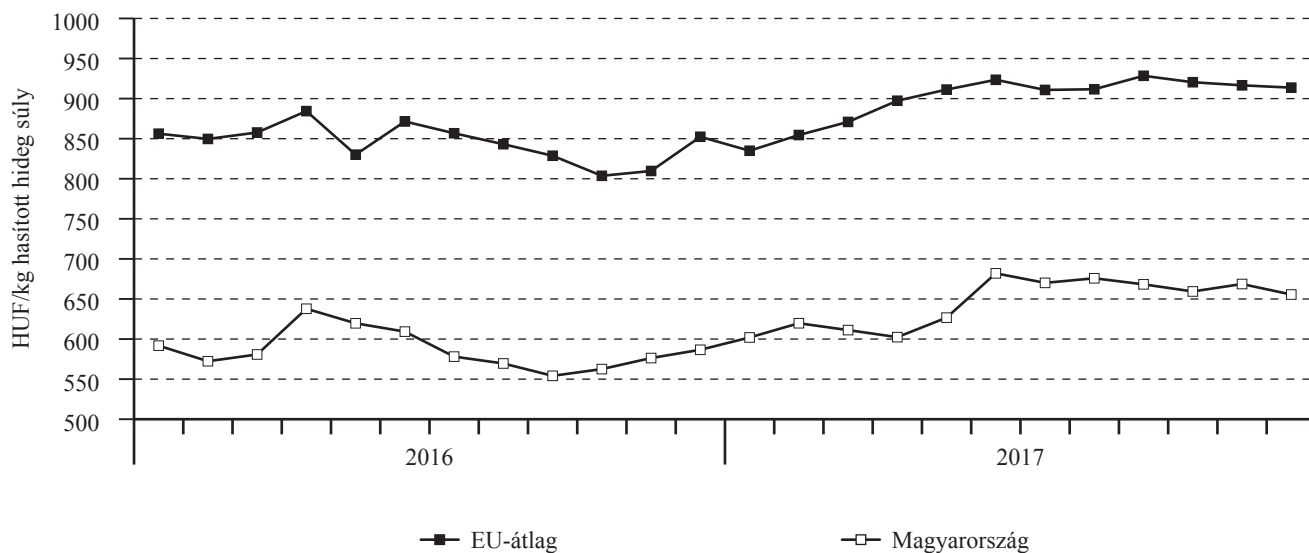
Az EC (2017a) a marhahús világpiazi árának csökkenését valószínűsíti az Európai Unióban, az Egyesült Államokban és Brazíliában is 2018-ra.

19. ábra: A marhahús világpiacon (2016–2017)

^{a)} Átszámítási tényező élő súlyról hasított súlyra 0,63.
 Forrás: Európai Bizottság, USDA, MINAGRI, AKI PÁIR

20. ábra: A vágótehén „O3” vágóhídi belépési ára (2016–2017)

Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

Juhhús

Világ- és európai piaci tendenciák

A FAO (2017) szerint a juhhús globális termelése 14,48 millió tonna volt 2017-ben, nem változott számottevően az előző évihez képest. A világ juhhústermelésének 83 százaléka a fejlődő országokból származott, amelyek közül a legnagyobb kibocsátó Kína (4,4 millió tonna), India (725 ezer tonna), Pakisztán (478 ezer tonna), Nigéria (385 ezer tonna) és Szudán (362 ezer tonna) volt. Az ausztrál és az új-zélandi gazdák a száraz időjárás hatására végrehajtott állománycsökkentés miatt nem tudtak annyi bányát a vágóhidakra küldeni, mint az előző évben, így az óceániai térségben kisebb volt a vágóállatok kínálata 2017-ben: Ausztráliában 3 százalékkal 635 ezer tonnára, Új-Zélandon 5 százalékkal 464 ezer tonnára csökkent a juhhústermelés. A világ juhhús-kereskedelme lanyhult 2017-ben, az export és az import egyaránt 1 százalékkal mérséklődött. A nemzetközi piacra kerülő juhhús több mint 86 százaléka Ausztráliából és Új-Zélandról származott. A legnagyobb juhhúsimportőr Kína, az Európai Unió és az USA volt 2017-ben.

Az ABARES (2018) szerint Ausztrália juhállománya 70,2 millió egyedre nőtt a 2016/2017. gazdasági év (július–június) végére, a 2017/2018. évi szezon zárólétszáma pedig 70,5 millió lehet. A bányák vágása 2 százalékkal 22,7 millió darabra, a juhoké 25 százalékkal 8,2 millió darabra emelkedhet a 2017/2018. gazdasági évben. A juhhústermelés várhatóan 6 százalékkal 711 ezer tonnára nő. Ausztrália bány- és juhúsexportja 390 ezer tonnáról 419 ezer tonnára bővíthet a vizsgált időszakban. Az ausztrál bányhús iránt élénk a kereslet Kínában, az USA-ban és a Közel-Keleten is. Az USA-ban a juhhús kibocsátása az elmúlt tíz évben 10 százalékkal csökkent és a nemzetközi piacról vásárolt juhhús részaránya a fogyasztáson belül 50-ről 60 százalékra emelkedett. Az import háromnegyede Ausztráliából származik. Kínában nő a fizetőképes kereslet a húsfélék iránt, emiatt az Ausztráliából érkező juhhús volumene 11 százalékkal emelkedhet a 2017/2018. gazdasági évben. Ausztrália élőjuh-kivitele 1 százalékkal 1,87 millió darabra bővíthet a vizsgált időszakban. Ausztráliában a bány- és juhhús egy főre eső fogyasztása a 2016/2017. gazdasági évi 8,7 kilogrammról 8,2 kilogrammra csökkenhet a 2017/2018. gazdasági évben, és ez a tendencia folytatódhat a következő években is.

A New Zealand Economic Service (2018) adatai szerint Új-Zéland juhállománya 1 százalékkal 27,4 millió egyedre csökkent a 2016/2017. gazdasági

év (július–június) végére az előző évihez képest. A bányavágás 19,5 millió darab (+1,3 százalék) körül alakulhat a 2017/2018. gazdasági évben. Az állománybővítés ütemének lassulása a bányhúskínálat enyhébb növekedését eredményezheti, így a bányhús kivitele 297 ezer tonnára (+1 százalék) nőhet. A juhok vágása 3,3 millióra, a juhhús exportja 75 ezer tonnára (–7 százalék) mérséklődhet ugyanekkor. Szakértők a bányárák 15 százalék körüli emelkedésére számítanak Új-Zélandon.

Az EC (2017b, 2018b) szerint az Egyesült Királyságban, Írországban, Romániában és Németországban is emelkedett az élő juh és bányavágása, ezért az unió juh- és kecskehústermelése 1,8 százalékkal bővült és elérte a 886 ezer tonnát 2017-ben. A közösség juh- és kecskehúsimportja 15 százalékkal 173 ezer tonnára csökkent, a legnagyobb beszállító Új-Zéland volt. A nemzetközi piacon értékesített juh- és kecskehús mennyisége 81 százalékkal 34 ezer tonnára nőtt 2017-ben a 2016. évihez képest. Az unióban az előző évinél 3,1 százalékkal kevesebb juh- és kecskehúst fogyasztottak 2017-ben, az egy főre jutó fogyasztás 1,7 kilogramm volt.

Az EC (2018b) szerint az unió juh- és kecskehústermelése 2018-ban elérheti a 886 ezer tonnát. A juh- és kecskehúsimport 3 százalékkal 178 ezer tonnára emelkedhet. Az egy főre eső juh- és kecskehús fogyasztás 1,8 kilogramm körül várható 2018-ban.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarország juhállománya 1,146 millió egyed volt 2017. december 1-jén, 0,5 százalékkal nőtt a 2016. decemberihez képest. Az anyajuhok létszáma +1,2 százalékkal 810,4 ezer egyedre változott. Az egyéni gazdaságokban a juhok száma 998,3 ezerre emelkedett (+1,4 százalék az előző évihez viszonyítva), míg a gazdasági szervezeteknél 147,9 ezer darabot tett ki (–5,2 százalék) 2017. december 1-jén. A juhállomány 66 százaléka az Észak- és Dél-Alföld régióban található, a többi régió részesedése lényegesen kisebb.

Bel- és külpiaci értékesítés

Az AKI vágási statisztikája szerint a juhok vágása élőszűnyben kifejezve 4,1 százalékkal nőtt 2017-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

A KSH adatai szerint az előző évinél 1,5 százalékkal több bányászott bányászott került a nemzetközi piacra 2017-ben (7. melléklet). A magyarországi bányászott legnagyobb piaca továbbra is Olaszország volt, amelynek a kivitel belüli részaránya 88 százalék körül alakult, ez 1,2 százalékpontos csökkenést jelentett 2016-hoz képest. Az előbányászott-export 3-3 százaléka Ausztriába és Franciaországba irányult, mindkét országba emelkedett a kivitel.

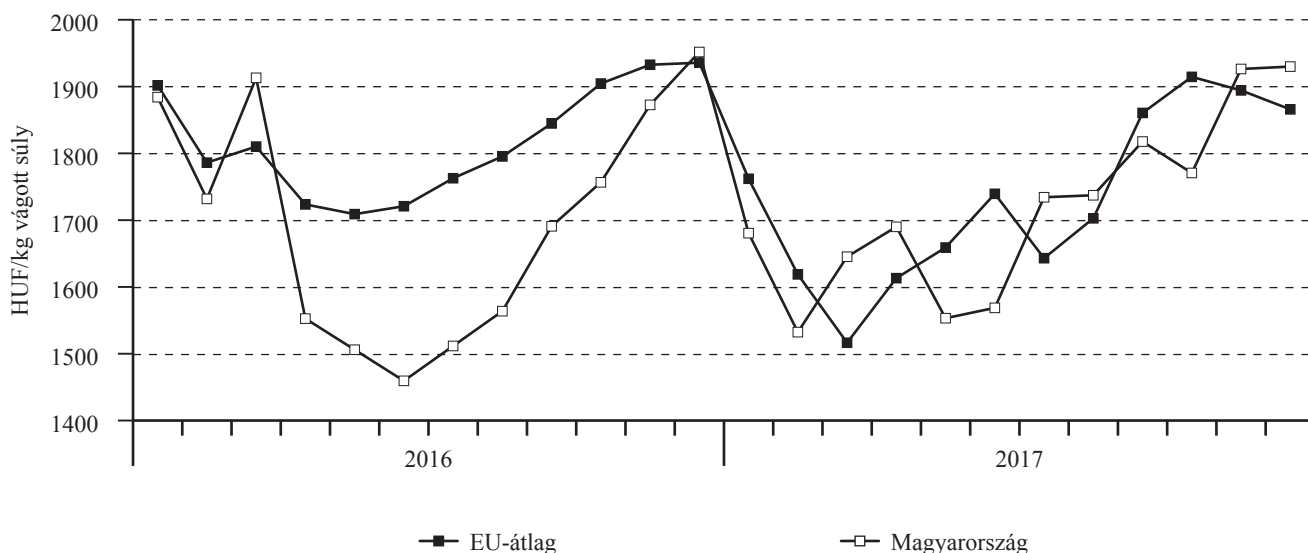
A piaci árak tendenciája

Az ABARES (2018) szerint az erős nemzetközi kereslet és az alacsonyabb termelés miatt Ausztráliában a bányászott ára 11 százalékkal volt magasabb 2016/2017-ben az előző szezonhoz képest. A 2017/2018.

gazdasági évben a bányászott ára további 5,6 százalékkal emelkedhet. A New Zealand Economic Service (2017) szerint Új-Zélandon – ellentétben az előző szezonban tapasztalt áremelkedéssel – a 2017/2018. gazdasági évben 2 százalékkal mérséklődhet a bányászott ára. Az Európai Unióban a könnyű bányászott ára euróban kifejezve 4 százalékkal csökkent 2017-ben az előző évihez viszonyítva, ez forintban számolva 5 százalékos mérséklődést jelentett (21. ábra).

Olaszországban, Magyarország legnagyobb exportpiacán a könnyű bányászott ára euróban számolva 5 százalékkal nőtt 2017-ben az előző évihez képest. Magyarországon a vágóbányászott termelői ára 1,5 százalékkal emelkedett (13. melléklet). Az EC (2017a) az unióban a juhhús árának 9 százalékos csökkenését valószínűsíti 2018-ban, a világpiacon pedig 17-18 százalékkal lehet alacsonyabb a juhhús ára.

21. ábra: A könnyű bányászott termelői ára (2016–2017)

Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

Tej és tejtermékek

Világ- és európai piaci tendenciák

A tejtermékek világkereskedelmét meghatározó országok közül a tejtermelés az Európai Unióban 2 százalékkal, Új-Zélandon és az USA-ban 1 százalékkal nőtt, míg Ausztráliában nem változott 2017-ben az előző évihez képest. Romániában 8 százalékkal, Lengyelországban 5 százalékkal, az Egyesült Királyságban 4 százalékkal, Ausztriában és Olaszországban egyaránt 3 százalékkal, Dániában 2 százalékkal, Szlovéniában és Csehországban egyaránt 1 százalékkal nőtt, Hollandiában, Szlovákiában és Németországban nem változott, míg Franciaországban 1 százalékkal, Horvátországban 3 százalékkal csökkent a tejfelvásárlás. Az USDA (2017c) szerint a globális tejkinálat növekedése 2 százalék körüli lehet 2018-ban: Új-Zéland tejtermelése 1 százalékkal, az USA-é, Brazíliaé és Ausztráliaé egyaránt 2 százalékkal, Kínaé 3 százalékkal, Indiaé és Argentínaé egyaránt 6 százalékkal emelkedhet, míg az Európai Unióé és Oroszországé stagnálhat.

Az USDA (2017c) szerint a teljes tejpor globális termelése 4 százalékkal, a vajé 2 százalékkal, a sajté 1 százalékkal nőtt, míg a sovány tejporé 1 százalékkal csökkent 2017-ben az előző évihez viszonyítva. Az Eurostat adatai szerint az unióban a sűrített tej termelése 12 százalékkal, a teljes tejporé 6 százalékkal, a sovány tejporé 4 százalékkal, a sajté 2 százalékkal, a tejszíné 1 százalékkal nőtt, a savanyított tejtermékeké stagnált, míg a folyadéktejé 1 százalékkal csökkent 2017-ben az előző évihez képest. Az USDA (2017c) szerint a sajt globális termelése 1 százalékkal, a vajé és a teljes tejporé egyaránt 2 százalékkal, a sovány tejporé 3 százalékkal emelkedhet 2018-ban az előző évihez viszonyítva. Az EU-ban a vaj termelése 3 százalékkal, a sajté és a sovány tejporé 2 százalékkal, a teljes tejporé 1 százalékkal nőhet, míg a friss tejtermékeké stagnálhat 2018-ban a 2017. évihez viszonyítva (EC, 2017b).

Az unióban a vaj intervenció készlete 2010 októberé óta, a magántárolási készlete 2017 júniusa, a sajt magántárolási készlete 2017 áprilisa óta üres. A sovány tejpor intervenció készlete 2017 decemberében 378 ezer tonna, magántárolási készlete 2 ezer tonna volt. A vaj intervenció készlete várhatóan üres marad, míg a sovány tejporé 43 százalékkal 200 ezer tonnára csökkenhet 2018 végén az egy évvel korábbihoz viszonyítva (EC, 2017b). Az Európai Bizottság az intervenció felvásárlást 2017. január 1-től szeptember 30-ig nyitva tartotta. A sovány tejpor intervenció készleté-

nek értékesítése 2016. december 13-án kezdődött, 2016 decembere és 2017 decembere között 93 202 tonnát tenderezettek, amelyből 220 tonnát értékesítettek. Az Európai Bizottság két scenáriót fogalmazott meg a sovány tejpor intervenció készletének jövőjéről. Az első scenárió szerint a sovány tejpport a következő három évben fogják értékesíteni úgy, hogy további felvásárlásra már nem kerül sor. Ebben az esetben feltételezik, hogy a nyerstej ára a magas tejszírárnak köszönhetően magas lesz, a sajt termelése jövedelmezőbb marad a vaj és a sovány tejpor gyártásánál, így a sovány tejpor termelése csak kismértékben bővül. Feltételezve, hogy az export a jelenlegi magas szinten marad, az intervenció készletekből 140 ezer tonna kerülhet a piacra, ezért a következő 2-3 évben a sovány tejpor ára alacsony marad. A második scenárió szerint 2018-ban nem kerül sovány tejpor értékesítésre. Itt feltételezik, hogy a nyerstej termelése magasabb lesz az első scenárióban becsülnél, több sovány tejpport termelhetnek, így csökken az igény az intervenció készletekből történő vásárlásra, ezért 2018-ban emelkedhet a sovány tejpor ára. Az USA-ban a sajt 2017. decemberi zárókészlete 7 százalékkal, a sovány tejporé 5 százalékkal, a vajé 2 százalékkal nőtt az egy évvel korábbihoz képest (USDA 2018d, e).

A sovány tejpor globális kereskedelme 12 százalékkal, a sajté 4 százalékkal nőtt, míg a teljes tejporé 4 százalékkal, a vaj és vajolajé 12 százalékkal csökkent 2017-ben az előző évihez képest (ZuivelNL, 2018). A vaj és a vajzsír harmadik országokba irányuló kiszállítása 18 százalékkal csökkent, míg a teljes tejporé 3 százalékkal, a sajté 4 százalékkal, a sovány tejporé 36 százalékkal nőtt 2017-ben az előző évihez képest (EC, 2018c). Az EC (2017b) szerint az EU harmadik országokba irányuló soványtejpport-kivitele 35 százalékkal, a sajté 6 százalékkal nőhet, míg a friss tejtermékeké és a teljes tejporé egyaránt 5 százalékkal, a vajé 12 százalékkal csökkenhet 2018-ban az előző évihez képest.

A tejtermékimport nem annyira koncentrált, mint az export, a legnagyobb tejtermékimportőrök a világkereskedelem kevesebb mint felét adják. Az USDA (2017c) szerint Oroszország és Japán sajtbehozatala egyaránt 2 százalékkal emelkedhet, Oroszország vajimportja stagnálhat, míg Mexikóé 9 százalékkal nőhet, Kína soványtejpport-behozatala 8 százalékkal, Mexikóé 6 százalékkal emelkedhet, Kína teljestejpportimportja 20 százalékkal nőhet, míg Algériaé 4 százalékkal csökkenhet 2018-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarország tehénállománya 395 ezer egyed volt 2017. december 1-jén, nem változott egy év alatt. Észak-Alföldön 23, Dél-Alföldön 21, Közép- és Nyugat-Dunántúlon egyaránt 13, Dél-Dunántúlon 12, Észak-Magyarországon 11, Közép-Magyarországon 7 százalékat tartották az állomány-nak. A tehenek 53 százalékát a tejhasznú, 38 százalékát a húshasznú, 9 százalékát a kettős hasznosítású fajták adták. A húshasznú tehenek száma egy év alatt 9 százalékkal 151 ezer egyedre, a kettős hasznosításúaké 2 százalékkal 36 ezer egyedre nőtt, míg a tejhasznúaké nem változott (208 ezer egyed). A tejhasznú tehenek 82 százalékát (170 ezer egyed) a gazdasági szervezetek, 18 százalékát (38 ezer egyed) az egyéni gazdaságok tartották. A gazdasági szervezetek tejhasznú tehénállománya 1 százalékkal nőtt egy év alatt, míg az egyéni gazdaságoké 7 százalékkal csökkent.

A kínálatot a hazai tej és tejtermékek mellett évről évre növekvő mértékben importtermékek egészítik ki. A savanyított tejtermékek behozatala 18 százalékkal, a dobozos tejé 8 százalékkal nőtt, míg a sajt és túró termékcsoporthé, valamint a tejsavóé egyaránt 2 százalékkal, a vaj és vajkrémé 10 százalékkal csökkent 2017-ben az előző évihez képest. A sajt és a túró 51 százaléka Németországból, 19 százaléka Lengyelországból, 9 százaléka Hollandiából, 6 százaléka Ausztriából, 4 százaléka Szlovákiából, 11 százaléka egyéb országból származott. Ausztriából 17 százalékkal több, míg Németországból 2 százalékkal, Lengyelországból

3 százalékkal, Szlovákiából 6 százalékkal, Hollandiából 13 százalékkal kevesebb sajt érkezett Magyarországra.

Bel- és külpiaei értékesítés

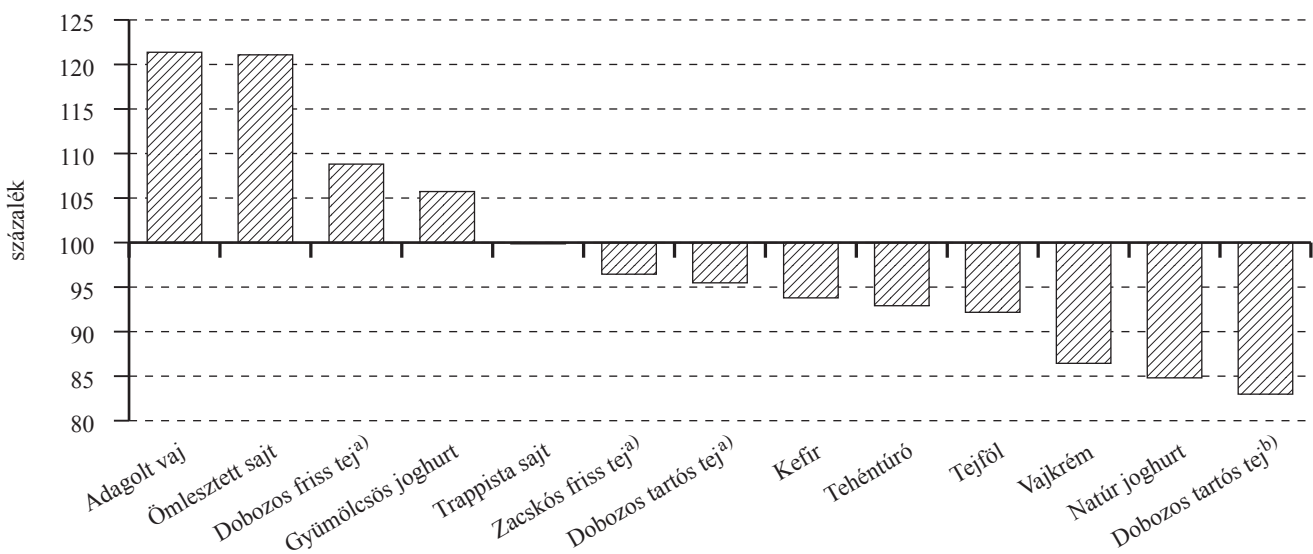
Az AKI PÁIR adatai szerint a nyerstej felvásárlása 2017-ben 1 százalékkal csökkent az előző évihez viszonyítva. A felvásárolt nyerstej fehérjetartalma 0,02, zsírtartalma 0,06 százalékponttal romlott egy év alatt (fehérje: 3,31 százalék, zsír: 3,74 százalék).

A KSH adatai szerint a teljes nyerstej exportja 4 százalékkal nőtt 2017-ben az előző évihez képest. A kivitel 29 százaléka Romániába, 21 százaléka Olaszországba, 15-15 százaléka Horvátországba és Szlovákiába került. A teljes nyerstej kivitele Szlovákiába 81 százalékkal, Olaszországba 36 százalékkal nőtt, míg Horvátországba 31 százalékkal, Romániába 6 százalékkal csökkent. A fölözött nyerstej kiszállítása 9 százalékkal csökkent a megfigyelt időszakban, amelynek 36 százaléka Olaszországba, 14 százaléka Horvátországba, 13 százaléka Romániába, 10 százaléka Hollandiába, 8 százaléka pedig Szerbiába került.

A teljes nyerstej behozatala 3 százalékkal csökkent, amelynek 54 százaléka Szlovákiából, 15 százaléka Lengyelországból, 13 százaléka Ausztriából, 9 százaléka Németországból és 5 százaléka Hollandiából származott. A sűrített vagy édesített tej és tejszín importja 21 százalékkal volt kevesebb 2017-ben a 2016. évihez viszonyítva.

A KSH adatai szerint a tejtermékek ipari termelése 6 százalékkal, összes ipari értékesítése 5,2 százalékkal, exportértékesítése 32,4 százalékkal nőtt, míg a belföldi értékesítése 0,5 százalékkal csökkent 2017-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

22. ábra: Néhány tejtermék belföldi értékesítésének változása 2017-ben (2016=100)

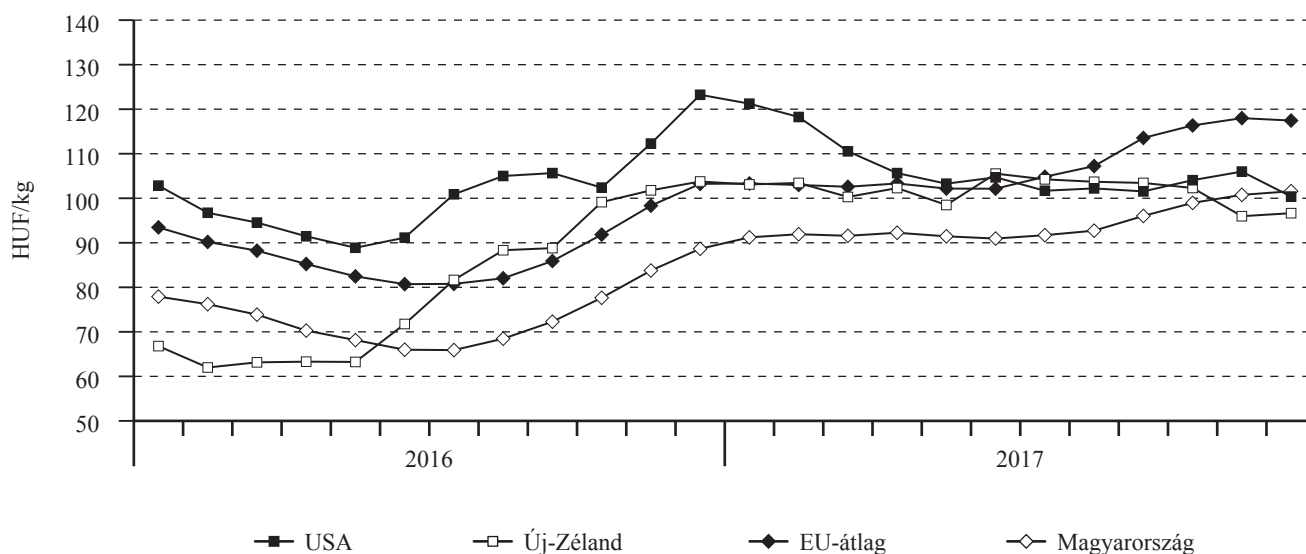

^{a)} 2,8 százalékos zsírtartalom.

^{b)} 1,5 százalékos zsírtartalom.

Forrás: AKI PÁIR

23. ábra: A nyerstej termelői ára a világon (2016–2017)

Forrás: USDA, LTO, Európai Bizottság, AKI PÁIR

Az AKI PÁIR adatai szerint a hazai gyártású adagolt vaj és az ömlesztett sajt belföldi értékesítése egyaránt 21 százalékkal, a 2,8 százalékos zsírtartalmú dobozos friss tej 9 százalékkal, a gyümölcsös joghurté 6 százalékkal nőtt, a trappista sajt stagnált, míg a 2,8 százalékos zsírtartalmú zacskós friss tej 4 százalékkal, a 2,8 százalékos zsírtartalmú dobozos tartós tej 5 százalékkal, a kefiré és a tehéntúróé egyaránt 6 százalékkal, a tejfölé 8 százalékkal, a vajkrémé 14 százalékkal, a natúr joghurté 15 százalékkal, az 1,5 százalékos zsírtartalmú dobozos tartós tejé 17 százalékkal csökkent 2017-ben az előző évihez képest (22. ábra).

A savanyított tejtermékek kivitele 129 százalékkal, a dobozos tejé 60 százalékkal, a sajt és túró termékcsoporthé 11 százalékkal, a tejsavóé 5 százalékkal bővült, míg a vaj és vajkrém termékcsoporthé 14 százalékkal csökkent 2017-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva (14. melléklet). A savanyított tejtermékek kivitelének 79 százaléka Romániába irányult, ahova 147 százalékkal nagyobb mennyiséget szállítottak ki. A sajt és túró 21 százaléka Olaszországba, 15 százaléka Libanonba, 12-12 százaléka Romániába és Irakba, 7 százaléka Jordániába, 5-5 százaléka Szlovákiába és Szaúd-Arábiába irányult. Libanonba 334 százalékkal, Szlovákiába 42 százalékkal, Irakba 38 százalékkal, Olaszországba 24 százalékkal, Szaúd-Arábiába 10 százalékkal több, míg Romániába 1 százalékkal, Jordániába 32 százalékkal kevesebb sajt és túró került. Magyarország tej- és tejtermék-külkereskedelmi egyenlege 2017-ben is negatív maradt, de értékben 16 százalékkal javult, mivel az export árbevétele nagyobb mértékben nőtt (+26 százalék), mint az import értéke (+18 százalék).

A piaci árak tendenciája

A nyerstej ára Magyarországon 27 százalékkal (15. melléklet), az USA-ban 8 százalékkal, az Európai Unióban 23 százalékkal, Új-Zélandon 29 százalékkal emelkedett 2017-ben a 2016. évihez képest (23. ábra). Magyarországon 2017 első felében nem változott a nyerstej ára, majd június és december között 12 százalékkal nőtt. Az Európai Unióban május és november között 15 százalékkal emelkedett, majd decemberben 1 százalékkal csökkent a nyerstej ára. A nagyobb növekedés hatására a januári 13 százalékról decemberre 16 százalékra nőtt az uniós és a hazai ár közötti különbség. A Ministry for Primary Industries (2017) szerint Új-Zélandon a nyerstej ára a 2016/2017. gazdasági évben (június–május) 53 százalékkal emelkedett, a 2017/2018. gazdasági évben további 7 százalékkal nőhet az előző szezonéhoz képest. Az USA-ban a nyerstej ára 2018-ban 9 százalékkal csökkenhet az egy évvel korábbihoz viszonyítva (USDA, 2018f).

A keresleti piac hatására a tejtermékek világpiaci ára jelentősen nőtt 2017-ben: a vajé (FOB Óceánia) 65 százalékkal, a teljes tejsavóé 28 százalékkal, a sajté 25 százalékkal, míg a sovány tejsavóé a magas készlet-szint miatt mindössze 3 százalékkal. A vaj árának a sovány tejsavóéhoz viszonyított erőteljesebb növekedése miatt a tejsír és a tejfehérje ára közötti különbség történelmi csúcsra emelkedett.

Magyarországon a tejágazat ösztámogatása 28 százalékkal 36,5 milliárd forintra csökkent 2017-ben az előző évihez képest. Ebből a termeléshez kötött tejhasznú tehéntartás támogatása 32 százalékkal 14,7 milliárd forintra, a nemzeti tejtermék támogatás 28 százalékkal 10,8 milliárd forintra, az iskolatejprogramé 11 szá-

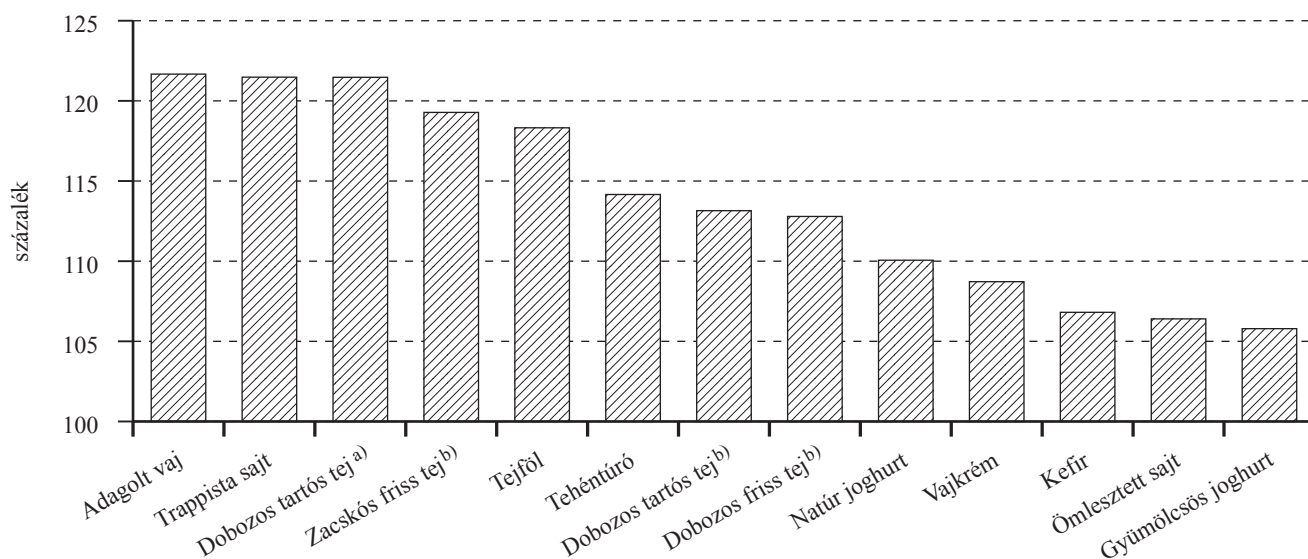
zalékkal 4 milliárd forintra csökkent. A termeléshez kötött anyatehén-támogatás 18 százalékkal 9,3 milliárd forintra nőtt ugyanekkor. A tejágazatban jelentkező 14 milliárd forintos támogatáscsökkenés részben abból adódik, hogy 2016-ban a tejpiazi válság hatásainak enyhítésére 5,9 milliárd forint ideiglenes rendkívüli tejtámogatást és ahhoz kapcsolódó 3,3 milliárd forint mezőgazdasági csekély összegű támogatást nyújtottak. A 2017-es évben erre a célra iskolatején kívüli tejtámogatás címen 5,9 milliárd forintot folyósítottak a termelőknek hazai és uniós forrásból (AKI, 2018).

Az AKI PÁIR adatai szerint a vizsgálatba vont tejtermékek feldolgozói értékesítési ára 2017-ben átlagosan 18 százalékkal volt magasabb a 2016. évinél (16. melléklet). Az adagolt vaj feldolgozói értékesítési

ára 22 százalékkal, a trappista sajté és az 1,5 százalékos zsírtartalmú dobozos tartós tejé egyaránt 21 százalékkal, a 2,8 százalékos zsírtartalmú zacskós friss tejé 19 százalékkal, a tejfölé 18 százalékkal, a tehéntúróé 14 százalékkal, a 2,8 százalékos zsírtartalmú dobozos tartós tejé és a 2,8 százalékos zsírtartalmú dobozos friss tejé egyaránt 13 százalékkal, a natúr joghurté 10 százalékkal, a vajkrémé 9 százalékkal, a kefiré és a gyümölcsös joghurté egyaránt 6 százalékkal nőtt 2017-ben az előző évihez viszonyítva (24. ábra).

A KSH adatai szerint a 2,8 százalékos zsírtartalmú pasztörözött friss tej és a trappista sajt fogyasztói ára áfa nélkül egyaránt 12 százalékkal, az 1,5 százalékos zsírtartalmú pasztörözött friss tejé pedig 13 százalékkal nőtt a vizsgált időszakban.

24 ábra: Néhány tejtermék feldolgozói értékesítési árának változása 2017-ben (2016=100)

^{a)} 1,5 százalékos zsírtartalom.

^{b)} 2,8 százalékos zsírtartalom.

Forrás: AKI PÁIR

Zöldségfélék

Európai piaci tendenciák

A zöldségfélék vonatkozásában összehasonlításra alkalmas világszintű információk jelenleg nem állnak rendelkezésre, ezért az európai, azon belül is elsősorban az uniós tendenciákat mutatjuk be. Ez utóbbit az is indokolja, hogy az unió kevés zöldségfélélet importál a harmadik országok piacáról, mivel a termékcsoport külkereskedelme főleg a tagországok között bonyolódik.

Az unió meghatározó görögdinnye-termesztő tagországai Spanyolország és Görögország. A legnagyobb spanyolországi görögdinnye-termelő tartományban 2017-ben 5-6 százalékkal 20-21 ezer hektárra nőtt a termelőterület 2016-hoz viszonyítva, amelyről 1,1-1,2 millió tonna görögdinnyét takarítottak be. A belföldi piacokra a feketehéjú, mag nélküli dinnyét termelik, míg az exportra kerülő termés nagy része a 3–5 kilogrammos, hűtőszekrényben könnyen tárolható dinnye. Görögországban 8-10 százalékkal csökkent a görögdinnye területe 2017-ben az előző évihez képest. Főleg belföldre termelnek, a felesleget június–júliusban a kelet-európai országokban vezetik le. Olaszországban 2016-hoz viszonyítva mintegy 10 százalékos területcsökkenés tapasztalható. A főszezon június vége és július közepe között volt, ekkor jelentős mennyiség került exportra. A nagy vízhiány miatt július második felétől az értékesített mennyiség – főleg az exportdinnye – jelentősen csökkent. Az unió 269-284 ezer tonna görögdinnyét importált a harmadik országokból (Marokkó, Brazília, Costa Rica, Törökország, Panama és Ukrajna) az elmúlt két évben. A közösség görögdinnye-kivitele a harmadik országok (elsősorban Svájc és Norvégia) felé 60 ezer tonna körül alakul évente.

A WPTC (2017) szerint globális szinten az ipari paradicsom mennyisége 1,9 százalékkal 37,35 millió tonnára csökkent 2017-ben a 2016. évihez képest. Az ipari paradicsom termése Olaszországban az előző évihez hasonlóan 5,2 millió tonna körül alakult, Spanyolországban 12 százalékkal 3,3 millió tonnára, Portugáliában 3 százalékkal 1,55 millió tonnára nőtt 2017-ben. Franciaországban a frisspiaci értékesítésre szánt paradicsom termőfelülete nem változott (2,35 ezer hektár), a termése 9 százalékkal 568,5 ezer tonnára csökkent 2017-ben az előző évihez képest (Agreste, 2017a). Az unió legnagyobb frissparadicsom-beszállítói Hollandia és Spanyolország. A belső piacra Hollandia paradicsomkivitele 9 százalékkal (1,05 millió tonnára) emelkedett, Spanyolországé 17 százalékkal (800,4 ezer tonnára) csökkent. A friss paradicsom vezető beszállí-

tója Marokkó, ahonnan az egy évvel korábbinál 2 százalékkal több (404,9 ezer tonna) paradicsom érkezett a közösségbe 2017-ben. Az oroszországi exportpiac kiesését követően a Fehéroroszországba, valamint a Norvégiába és a Svájcba irányuló kivitel erősödött. Az unió harmadik országok felé történő exportja 18 százalékkal 131,7 ezer tonnára esett vissza.

Az EU zöldségféléktermésének döntő hányadát Spanyolország, Hollandia, Olaszország és Magyarország adja. Spanyolországban a 9 ezer hektárnyi termőterület több mint 80 százalékan kaliforniai paprikát termelnek. Hollandiában a paprika területe újra növekedésnek indult, 2017-ben mintegy 1,3 ezer hektáron foglalkoznak a növényvel, ami 12 százalékkal több, mint a 2014–2015. években. Hollandia számára új piac Kína, ahol az új márkanévvel ellátott hollandiai terméknek promóciókat szerveztek Sanghaj és Kanton szupermarketjeiben. Spanyolország az egy évvel korábbihoz képest 2 százalékkal kevesebb (673 ezer tonna), míg Hollandia 21 százalékkal több (370 ezer tonna) zöldségféléket értékesített az unió belső piacán 2017-ben. A közösség paprika-külkereskedelmi egyenlege a harmadik országokkal szemben negatív. A behozatal – elsősorban Marokkóból, Törökországból és Izraelből – 1 százalékkal 185 ezer tonnára csökkent a vizsgált időszakban. Törökországban jelentős területen, 15 ezer hektáron terem paprika, főleg a kápiafajtákat részesítik előnyben. A közösség harmadik országok felé (főleg Fehéroroszországba) történő paprikakivitele 4 százalékkal 113 ezer tonnára nőtt ugyanekkor.

Az unió vöröshagymatermése 1 százalékkal 6,01 millió tonnára mérséklődött 2017-ben az egy évvel korábbihoz képest. Spanyolországban 11 százalékkal 1,30 millió tonnára csökkent, míg Hollandiában 7 százalékkal 1,28 millió tonnára, Lengyelországban 4 százalékkal 0,66 millió tonnára nőtt a betakarított vöröshagyma mennyisége (AMI, 2017). Németországban 11 ezer hektárról 541,3 ezer tonna vöröshagymát takarítottak be (Destatis, 2017).

Európában közel 400 ezer hektáron termesztnek káposztaféléket: Oroszország (110 ezer hektár), Ukrajna (71 ezer hektár), Románia (48 ezer hektár), Lengyelország (27 ezer hektár), majd Olaszország, Németország, Fehéroroszország és az Egyesült Királyság következnek a sorban, egyenként 10–15 ezer hektár közötti termőterülettel. Az EU-ban évente átlagosan 3,6-3,7 millió tonna káposztát takarítanak be. A közösség legnagyobb termelője Lengyelország, ahol a 2017. évi káposztatermés az előző évihez hasonlóan 1 millió tonna körül alakult (Agropogoda, 2017).

Az EU tagországai közül a legnagyobb sárgarépa- és petrezselyemgyökér-termelők Lengyelország és Franciaország. Franciaországban a sárgarépa termőterülete az előző évihez hasonlóan 8,2 ezer hektár volt 2017-ben, ugyanekkor a termése 2 százalékkal 322 ezer tonnára mérséklődött (Agreste, 2017b). Németországban 14 százalékkal 734 ezer tonnára nőtt a termés egy év alatt (Destatis, 2017). Lengyelországban a sárgarépa betakarított mennyisége meghaladta a 810 ezer tonnát (Agropogoda, 2017).

A világ két legnagyobb csemegekukorica-termelője az USA, valamint az Európai Unió, mellettük jelentős még Thaiföld termelése is. A magyar csemegekukorica-termesztés a nemzetközi élmezőnybe tartozik, a termőterületet tekintve Franciaországot megelőzve Magyarország az EU vezető termelője. A termésátlag viszont a technológiai színvonal és az időjárás függvényében ingadozik. Európában a legnagyobb hozamok, a legkiegyensúlyozottabb termések Franciaországban vannak, a leggyengébbek pedig Oroszországban. A magyarországi termésátlagok az európai középmezőnyben helyezkednek el (FruitVeB, 2017).

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A zöldségtermesztés mindkét ágazata (szabadföldi és hajtattott) – egy-két növénykultúra kivételével – jobban teljesített 2017-ben, mint egy évvel korábban. Az öntözésnek köszönhetően (a teljes terület 65-70 százaléka) ugyanis az aszálykárak kevésbé sújtották a zöldségágazatot, és a klíma is kedvező volt, az áprilisi fagyok kisebb kárt okoztak.

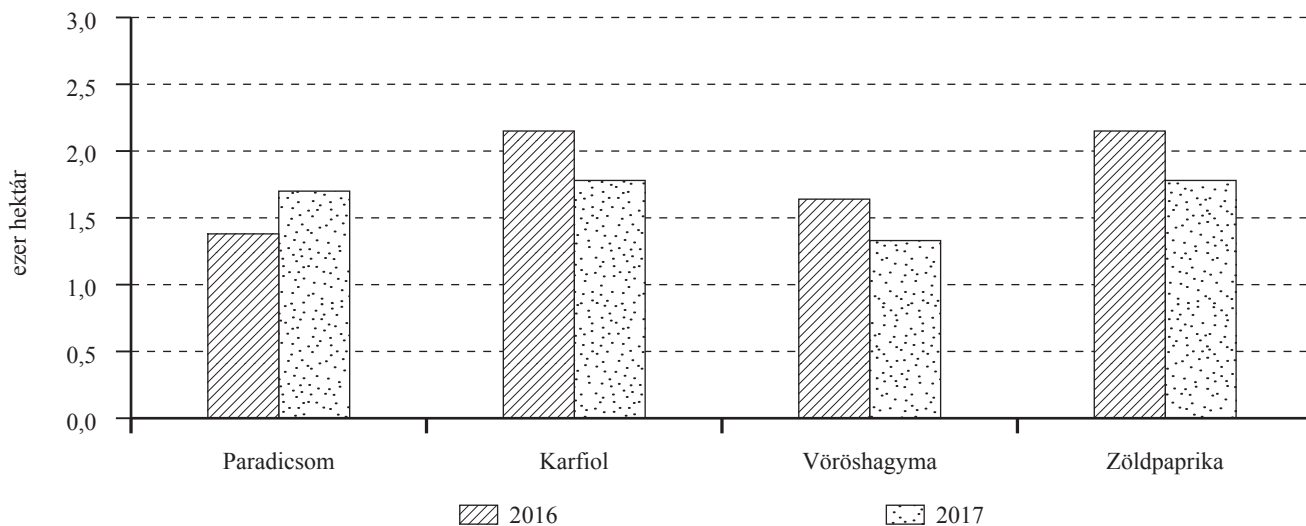
Az AKI Agrárstatisztikai Információs Osztálya által vizsgált gazdaságok adatai szerint a csemegekukorica termőterülete 2 százalékkal 30,2 ezer hektárra zsugorodott 2017-ben. A vizsgált zöldségfélék közül a szabadföldi paradicsom termőterülete 23 százalékkal, a karfiolé 16 százalékkal nőtt, míg a zöldpaprikáé 17 százalékkal, a vöröshagymáé pedig 19 százalékkal csökkent (25. ábra).

Az AKI PÁIR becslése szerint 2017-ben Magyarország összes zöldségtermése megközelítette az 1,72 millió tonnát, ami 100 ezer tonnával több a 2016. évi mennyiségnél.

A görögdinnye vetésterülete 1,7 százalékkal 5,7 ezer hektárra nőtt 2017-ben az egy évvel korábbihoz képest, ezzel együtt 10 százalékkal elmaradt a 2011–2015. évek átlagától (KSH, 2017). A görögdinnye termése 200 ezer tonna körül alakult 2017-ben, és a magyar dinnye nagyon korán jelent meg a piacon. A termelők fajta- és technológiai váltással folyamatosan alkalmazkodnak a változóban lévő fogyasztói igényekhez, csökken a nagy méretű görögdinnye iránti kereslet, és egyre több fogy a kisebb méretűből, sokan pedig a magszegény dinnyét keresik. Gondot jelentett 2017 júliusában, hogy hiába volt jó a minőség és a hozam, hiába alakult kedvezően a fogyasztás is, az exportot ebben az időszakban a spanyolok uralták. Folytatódott az évek óta megrendezésre kerülő fogyasztásösztönző kampány is.

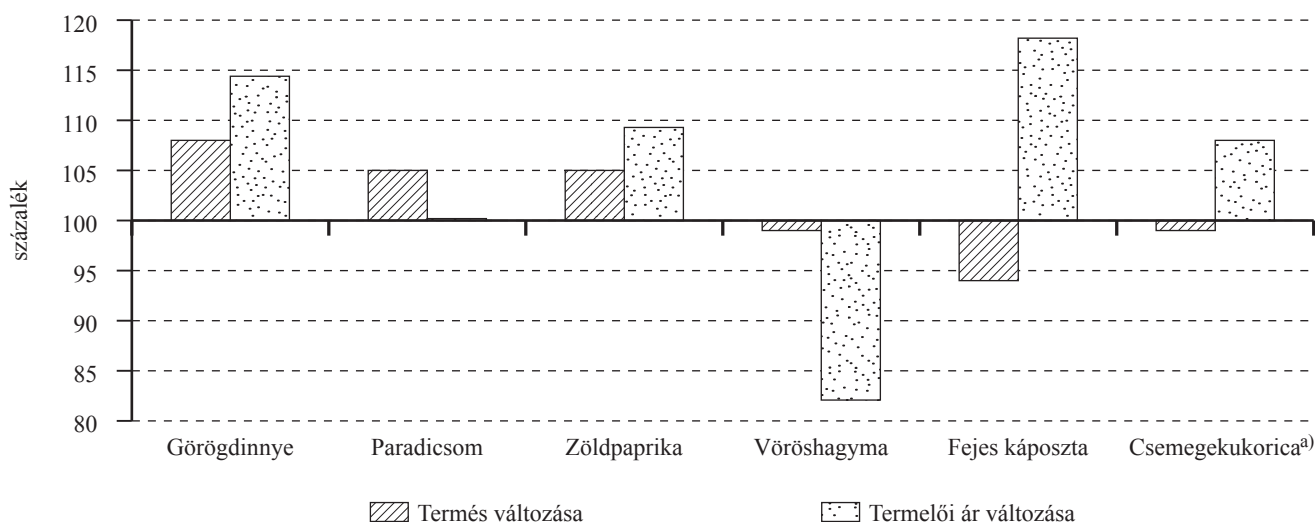
Az AKI Agrárstatisztikai Információs Osztálya által vizsgált gazdaságok adatai szerint a paradicsom termése a hozamok 5-6 százalékos javulásának köszönhetően 34 százalékkal 117 ezer tonnára nőtt 2017-ben az előző évihez képest. Szakértők szerint bizonyos időszakokban a belföldi piac nem tudja felvenni a teljes paradicsommennyiséget, viszont az exportpiacok még nem alakultak ki, így ezek kiépítése a következő évek feladata lesz. Az ipari paradicsom termelése 2010

25. ábra: Egyes zöldségfélék termőterületének alakulása (2016–2017)

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály, KSH

26. ábra: A zöldségfélék termésmennyiségének és termelői árának változása 2017-ben (2016=100)

^{a)} Felvásárlási ár változása.

Forrás: az AKI PÁIR, az AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály és a KSH adatai alapján az AKI Piaci és Árinformációs Osztályán készült számítás

körül majdnem megszűnt, 2017-ben viszont mintegy 1500 hektárról 120-125 ezer tonna ipari paradicsom került a feldolgozókhöz.

Az AKI Agrárstatisztikai Információs Osztálya által vizsgált gazdaságok adatai szerint a zöldpaprika termésátlaga 18,8 tonna/hektár volt 2017-ben, ami 14 százalékkal múlta felül a 2016. évi hozamot. Szabadföldi paprikát 850-900 hektáron termesztnek Magyarországon: fehér paprikát mintegy 250, paradicsompaprikát 300, kápiapaprikát pedig 350 hektáron. Az étkezési szabadföldi paprika termése 34–35 ezer tonna között mozog. A hajtított paprikát – főleg fóliás termesztőberendezésekben – 1500-1600 hektáron termesztik. A 170-180 ezer tonna termés döntő része a tölteni való paprika, a hegyes erős és a kápia, de kisebb mennyiségben paradicsom- és kaliforniai paprika is terem (26. ábra).

A KSH adatai szerint a vöröshagyma termése az utóbbi három évben 60–62 ezer tonna között mozgott. A vöröshagyma fejlődése szempontjából kedvezően alakult az időjárás 2017-ben, a termés átlagos volt, jó minőséget viszont csak azok a termelők érthettek el, akik tudtak öntözni.

A KSH adatai szerint a sárgarépa vetésterülete 23 százalékkal 1,5 ezer hektárra csökkent 2017-ben az egy évvel korábbihoz képest. A sárgarépa területének 90 százaléka öntözött. A gyökérezőségeket jó minőségben takarították be 2017-ben, ugyanakkor kevés a tárolókapacitás, pedig lenne rá igény. A gyökérezőségek közül elsőként a Makói petrezselyemgyökér – a Szentesi paprikához vagy a Gönci kajszihoz hasonlóan – kapta meg 2017-ben az OFJ (oltalom alatt álló földrajzi jelzés) nevű uniós eredetvédelmet.

A káposztafélék fogyasztása évről évre csökken, ennek oka, hogy veszítettek a hagyományos téli vita-

minforrás-szerepükből, ugyanakkor a vöröskáposzta iránt megnőtt az igény. A KSH adatai szerint a fejes káposzta termőterülete 2,5-2,6 ezer hektár körül mozgott az elmúlt években. A káposztát főleg szabadföldön termesztik, a hajtított fejes káposzta termőterülete 230–250 hektár között alakult, mivel az előző évi viszonylag rossz időnyt követően a korai káposzta területe 10-15 százalékkal csökkent.

Az elmúlt években átlagosan 30-34 ezer hektáron termesztettek csemegekukoricát, 100 százalékan öntözött területen. Az évi 500-600 ezer tonna termés kétharmadát a konzervipar, egyharmadát a hűtőipar dolgozza fel. A csemegekukorica vetésterülete a KSH adatai szerint 3 százalékkal 32,8 ezer hektárra csökkent 2017-ben a 2016. évihez képest, de így is 31 százalékkal meghaladta a 2011–2015. évek átlagát. Az AKI Agrárstatisztikai Információs Osztálya által vizsgált gazdaságok adatai szerint a csemegekukorica termésátlaga 16,9 tonna/hektár volt 2017-ben, ami 4,5 százalékkal alacsonyabb a 2016. évinél.

A zöldségfélék (dinnyével) importja 4 százalékkal 284 ezer tonnára emelkedett 2017-ben az előző évihez képest. A negatív külkereskedelmi egyenlegű zöldségfélék közül a friss paradicsom mennyisége 3 százalékkal (15,2 ezer tonnára) mérséklődött, ezen belül a legtöbb paradicsomot beszállító Spanyolországból 5,57 ezer tonnáról 4,92 ezer tonnára, Olaszországból 42 százalékkal 1,10 ezer tonnára csökkent a behozatal.

A KSH adatai szerint Magyarország 3 százalékkal több, 17,1 ezer tonna vöröshagymát importált 2017-ben, mint egy évvel korábban. A legtöbb vöröshagymát Németország szállította, ahonnan 22 százalékkal 6,11 ezer tonnára nőtt a behozatal. Hollandiából 33 százalékkal kevesebb, 2,65 ezer tonna vöröshagyma érkezett. A sárgarépa és a petrezselyemgyökér külke-

reskedelmi adatai együtt szerepelnek a KSH adatbázisában, a behozataluk 7 százalékkal 7,25 ezer tonnára emelkedett, Csehországból 263 százalékkal (2,11 ezer tonna) és Lengyelországból 221 százalékkal több (613 tonna), míg Belgiumból 60 százalékkal kevesebb (147 tonna) sárgarépa és petrezselyemgyökér érkezett Magyarországra a vizsgált időszakban. A fokhagyma importja 28 százalékkal 1,01 ezer tonnára csökkent a megfigyelt időszakban.

A pozitív külkereskedelmi egyenlegű friss zöldségfélék közül a KSH adatai alapján a friss zöldpaprika importja 1 százalékkal 7,02 ezer tonnára csökkent 2017-ben az előző évihez képest. Németországból 1,43 ezer tonna (+4 százalék), Spanyolországból 1,95 ezer tonna (-6 százalék) zöldpaprika érkezett, ugyanakkor Törökországból 66 százalékkal 272 tonnára esett vissza a behozatal.

A görögdinnye beszállítása (elsősorban Görögországból és Macedóniából) 48 százalékkal 16,71 ezer tonnára nőtt 2017-ben az előző évihez képest.

A fejes és vöröskáposzta behozatala 29 százalékkal 3,56 ezer tonnára csökkent a megfigyelt időszakban. A Németországból származó import 18 százalékkal 2,45 ezer tonnára nőtt, ugyanakkor a Hollandiából érkező 80 százalékkal 229 tonnára, a Lengyelországból származó 75 százalékkal 130 tonnára esett.

Bel- és külpiaci értékesítés

A KSH adatai szerint a zöldségfélék felvásárlása 11 százalékkal bővült 2017-ben az előző évihez képest. Megjegyezzük, hogy a 2017. évi felvásárlási adatok a tárolási zöldségfélék forgalmát is tartalmazzák, ami a 2016. évi terméssel függ össze.

A paradicsom felvásárolt mennyisége 132, a zöldpaprikáé 14, a zöldborsóé 6, a zöldbabé 12 százalékkal nőtt, míg a fejes káposztáé 4 és a vöröshagymáé 23 százalékkal csökkent.

A nagymagvú zöldségfélék közül a csemegekukorica felvásárlási ára 8 százalékkal emelkedett, míg a zöldborsóé és a zöldbabé, a fejes káposztáé és a vöröshagymáé egyaránt 1 százalékkal csökkent. A friss fogyasztásra szánt (hajtatott és szabadföldi együtt) paradicsom felvásárlási ára 10 százalékkal nőtt, míg az ipari célú paradicsom felvásárlási ára 2 százalékkal csökkent. A zöldpaprikát 7 százalékkal alacsonyabb áron vásárolták fel.

A KSH adatai szerint a zöldségfélék exportja (friss, fagyasztott, dinnyével együtt) 2 százalékkal 388,6 ezer tonnára nőtt 2017-ben az egy évvel korábbihoz képest (17. melléklet).

Magyarország 2002-ben még a világ harmadik legnagyobb görögdinnye-exportőre volt, ezt köve-

tően azonban csökkenő tendencia jellemezte a görögdinnye termesztését. Ennek ellenére a görögdinnye volumenében az egyik legjelentősebb exportzöldségfélének, külkereskedelmi egyenlege évek óta pozitív. A görögdinnye exportja 8 százalékkal 81,4 ezer tonnára csökkent 2017-ben az előző évihez képest. Csehország felé 19 százalékkal 23,8 ezer tonnára, Németországba 28 százalékkal 11,6 ezer tonnára csökkent a kiszállított mennyiség. A zöldségfélék exportjában a második legnagyobb részarányt képviselő étkezési paprika kivitele 10 százalékkal 28,9 ezer tonnára nőtt 2017-ben. A legnagyobb exportpiac Németország felé 2 százalékkal 17 ezer tonnára, Csehországba 44 százalékkal 3,82 ezer tonnára emelkedett a kivitel. A németországi nagybani piacokon szinte egész évben jelen volt a magyarországi paprika. A fejes és vöröskáposzta kivitele 32 százalékkal (2,57 ezer tonnára) csökkent, amelynek jelentős hányada Romániába, valamint a skandináv államokba (Finnország, Norvégia, Svédország) irányult.

A negatív külkereskedelmi egyenlegű friss zöldségek közül a paradicsom kivitele 20 százalékkal 3,89 ezer tonnára nőtt 2017-ben, elsősorban Románia (1,8 ezer tonna) felé. A vöröshagymaexport – főleg Romániába – 35 százalékkal 3 ezer tonnára emelkedett ugyanakkor. Magyarország sárgarépa- és petrezselyemgyökér-kiszállítása – döntően Romániába – 43 százalékkal (2,14 ezer tonnára) bővült a megfigyelt időszakban.

A fagyasztott zöldborsó exportja 3 százalékkal 20,17 ezer tonnára csökkent 2017-ben a 2016. évihez viszonyítva. A gyorsfagyasztott csemegekukorica exportja 1 százalékkal (72,9 ezer tonnára) mérséklődött, a kivitel elsősorban az Egyesült Királyságba, Belgiumba és Németországba irányult. A konzervzöldborsó kiszállítása 6 százalékkal 61,4 ezer tonnára csökkent a megfigyelt időszakban. Meg kell jegyezni, hogy Oroszország 2013-ban még 34 százalékkal részesedett a magyarországi konzervzöldborsó-exportból. Az oroszországi importtilalom a konzervekre nem vonatkozik, ezért Oroszország maradt a legnagyobb exportpiac, bár a kivitel 33 százalékkal 13,8 ezer tonnára esett vissza. A konzerv-csemegekukorica kiszállítása 4 százalékkal (186,7 ezer tonnára) bővült, legnagyobb része Németországba és Franciaországba került. Oroszország felé 37 százalékkal 2,19 ezer tonnára csökkent a kivitel.

Összességében megállapítható, hogy Magyarország zöldség-külkereskedelmi egyenlege (friss, fagyasztott, dinnyével együtt) pozitív maradt, de romlott 2017-ben az előző évihez képest, mivel a zöldségfélék behozatala nagyobb mértékben nőtt (+4 százalék), mint a kivitele (+2 százalék).

A piaci árak tendenciája

Az AKI PÁIR becslése szerint a zöldségfélék 2016. évi összes termelésen belüli részarányával súlyozott termelői árindexe 2017-ben 4 százalékkal emelkedett a Budapesti Nagybani Piacon az egy évvel korábbihoz viszonyítva (18. melléklet). A zöldségféléken belül a legnagyobb súlyarányal rendelkező görögdinnye termelői ára átlagosan 14 százalékkal volt magasabb.

A 2017-ben betakarított tárolási zöldségfélék nagyobb kínálata a termelői árak csökkenését okozta: a szabadföldi sárgarépa termelői ára 4 százalékkal, a szabadföldi petrezselyemgyökéré, valamint a barna

hjú vöröshagymáé 18 százalékkal csökkent, ugyanakkor a szabadföldi fehér fejes káposzta ára 18 százalékkal emelkedett.

A berakó uborka termelői ára 14 százalékkal emelkedett, míg a kígyóuborkáé nem változott lényegesen 2017-ben az előző évihez képest. A belföldi kilogrammos kiszerelésű tölteni való, édes paprika termelői ára sem módosult számottevően a 2017. júniustól decemberig tartó időszakban az előző év azonos hónapjaihoz képest. A paradicsom termelői ára típustól és mérettől függően változott: a kisebb méretű gömb paradicsom termelői ára 8 százalékkal emelkedett, míg a nagyobb méretűé 15 százalékkal csökkent a vizsgált időszakban.

Gyümölcsfélék

Világ- és európai piaci tendenciák

Az Európai Unióban a tavaszi fagyok a kajszi és az őszibarack kivételével fajtól függően 20–50 százalékos termés kiesést okoztak 2017-ben.

Az USDA (2017d) szerint Kínában az alma termése 44,5 millió tonna körül alakult 2017-ben, ez 600 ezer tonnával több, mint 2016-ban volt. A WAPA (2017) szerint Oroszországban 37, Mexikóban 30, Svájcban 21, Fehéroroszországban 19, Ukrajnában 10, Kanadában 5, az USA-ban 3 százalékkal csökkent, míg Törökországban 15 százalékkal emelkedett az alma termése 2017-ben. Az Európai Unió almatermése 21 százalékkal 9,34 millió tonnára csökkent 2017-ben, ami az elmúlt évtized legalacsonyabb termése. A Golden Delicious fajtából 18 százalékkal (1,98 millió tonna), az Idaredből 30 százalékkal (679 ezer tonna) kevesebb termett, míg a Gala fajtakörnél lényegesen kisebb a kiesés (–3 százalék, 1,27 millió tonna). Lengyelország 2,87 millió tonna (–29 százalék) és Olaszország 1,75 millió tonna (–23 százalék) almát takarított be 2017-ben. A legnagyobb mértékű termés kiesés Belgiumban volt, ahol a 2016. évi 234 ezer tonnával szemben alig valamivel több mint 70 ezer tonna almát takarítottak be 2017-ben. Szlovéniában és Lettországon 50 százalék körüli volt a termés kiesés. Franciaországban az alma termése 4 százalékkal 1,43 millió tonnára mérséklődött 2017-ben (Agreste, 2017c). Németország a közösség legnagyobb importőre, ahol a kibocsátás 46 százalékkal csökkent a 2016. évihez képest (WAPA, 2017).

Az unió körtetermése 2,14 millió tonna volt 2017-ben, ami 7 százalékos csökkenést jelentett az előző évihez képest (WAPA, 2017). Olaszországban 5 százalékkal 719 ezer tonnára nőtt a termés. Az európai vezető Conference körtefajta termése 7 százalékkal 844 ezer tonnára mérséklődött.

Az Európai Unió négy vezető őszibarack- és nektarintermelő tagországának (Spanyolország, Olaszország, Görögország és Franciaország) 2017. évi termése az előző évihez képest 12 százalékkal több, 3,08 millió tonna volt, ebből nektarin 1,47 millió tonna, őszibarack 1,29 millió tonna és laposbarack 314,2 ezer tonna (Europêch, 2017a). Emellett 832,7 ezer tonna ipari őszibarackot takarítottak be. Olaszországban 84,7 ezer tonna ipari célú őszibarack, 688,6 ezer tonna nektarin és 589,3 ezer tonna őszibarack termett. Spanyolországban az egy évvel korábbihoz viszonyítva 10 százalékkal 1,21 millió tonnára bővült az őszibarack és a nektarin (586,5 ezer tonna nektarin, 309,4 ezer

tonna őszibarack) termése 2017-ben, ami 26 százalékos emelkedést jelentett az előző öt év átlagához képest. Spanyolország az unió meghatározó lapos- vagy pogácsabarack-termelője, amelynek betakarított mennyisége öt év alatt 76 százalékkal 314,2 ezer tonnára emelkedett 2017-ben. Franciaországban az ültetvények területe 10 százalékkal 9,2 ezer hektárra zsugorodott 2017-ben az előző öt év átlagához képest az olcsóbb spanyolországi termék beáramlása, a csökkenő fogyasztás, valamint a sharkavírus károsítása következtében. Az őszibarack termése (beleértve a nektarint és az ipari barackot is) 214,8 ezer tonna volt 2017-ben, ami a 2016. évinél 4 százalékkal több, de a 2012–2016. évek átlagánál 5 százalékkal kevesebb (Agreste, 2017d). Görögországban az őszibarack-termelés legnagyobb részét az ipari célú őszibarack adja, amelynek mennyisége 159 ezer tonnával 439 ezer tonnára emelkedett 2017-ben az egy évvel korábbihoz képest.

Az unió négy vezető kajszi-termelő tagországának (Olaszország, Franciaország, Spanyolország és Görögország) termése 17 százalékkal volt több (572 ezer tonna) 2017-ben, mint egy évvel korábban. Olaszországban 20 százalékkal (241,7 ezer tonnára) nőtt a betakarított mennyiség (Europêch, 2017b). Franciaország a friss fogyasztásra szánt kajszi tekintetében első a tagországok rangsorában. Franciaország mezőgazdasági minisztériuma 145,1 ezer tonna termést prognosztizált 2017-re, ami 28 százalékos növekedést jelent a 2016. évihez, ugyanakkor 3 százalékos elmaradást a 2012–2016. évek átlagához viszonyítva (Agreste, 2016e). Spanyolországban a kajszi termése 102 ezer tonna körül alakult 2017-ben, ami 17 százalékkal kevesebb az egy évvel korábbi mennyiségnél és 13 százalékkal haladta meg az előző öt év átlagos kibocsátását. Görögországban a 2016. évinél 41 százalékkal több, azaz 77 ezer tonna kajszit takarítottak be 2017-ben.

Franciaországban a cseresznye termése 10 százalékkal 38,1 ezer tonnára emelkedett 2017-ben. A termőterület 8,2 ezer hektár körül alakult, nem változott az előző évihez képest (Agreste, 2017f). Görögországban az áprilisi alacsony hőmérséklet, majd május végén a heves esőzések miatt csökkent a cseresznye termése. Nyugat-Európában sok gyümölcsstermő területen száraz fagy pusztított, emiatt jelentős termés kieséssel kellett számolni. Németországban az áprilisi fagy miatt a cseresznye termése 44 százalékkal 16,5 ezer tonnára csökkent 2017-ben az előző évihez képest (Destatis, 2017). Lengyelországban az áprilisi, majd májusi fagy jelentős károkat okozott, a termés megfeleződött, 20 ezer tonna körül alakult (USDA, 2017e).

Az európai meggytermés jelentősen csökkent 2017-ben, mert a nagyobb meggytermesztő országokban fagy sújtotta az ültetvényeket. Lengyelországban 60 százalékos volt a termés kiesés, 70 ezer tonna meggyet takarítottak be (USDA, 2017e), Szerbiában pedig 20-50 százalékkal csökkent a termés. Németországban a termőterület zsugorodása és a kedvezőtlen időjárás (heves esőzések, jégeső, fagy) miatt felére esett a termés, és 8,3 ezer tonna meggyet takarítottak be 2017-ben (Destatis, 2017).

Az unió legnagyobb szilvatermelő tagországa Románia (485-502 ezer tonna), az itt termelt szilva többsége ipari célú feldolgozásra kerül. Az európai szilvatermés a tavaszi fagyok miatt csökkent 2017-ben, a megszokottnál 30-40 százalékkal kevesebb termett. Lengyelországban a felére zuhant a termés, 60 ezer tonna körül alakult (USDA, 2017e). Franciaországban mintegy 12 ezer hektáron termelnek szilvát, a termés 42 és 45 ezer tonna között alakult, ami csökkenést jelent a 2016. évi 52 ezer tonnához képest. Németországban az előző évinél 37 százalékkal kevesebb, azaz 23,8 ezer tonna szilva termett 2017-ben (Destatis, 2017).

A közösség legnagyobb szamócatermelője Spanyolország, ahol évente átlagosan 300 ezer tonna szamócát takarítanak be. Németország az elmúlt években az unió harmadik legnagyobb szamócatermelőjévé lépett elő, 2017-ben azonban a termés 18 százalékkal 106,5 ezer tonnára mérséklődött az egy évvel korábbihoz képest (Destatis, 2017). Franciaországban a szamócaültetvények területe nem változott jelentősen, 3719 hektár körül alakult, a termés pedig 3 százalékkal 58,6 ezer tonnára csökkent 2017-ben (Agreste, 2017g).

Az unió legnagyobb málnatermelője Lengyelország, ahol a termés 23 százalékkal 100 ezer tonnára csökkent 2017-ben (Freshplaza, 2017). Szerbia világ-

első a málna termelésében, közel 20 ezer hektáron 110 ezer tonna málna terem évente, amelynek több mint 90 százaléka exportra kerül.

Magyarországi piaci tendenciák

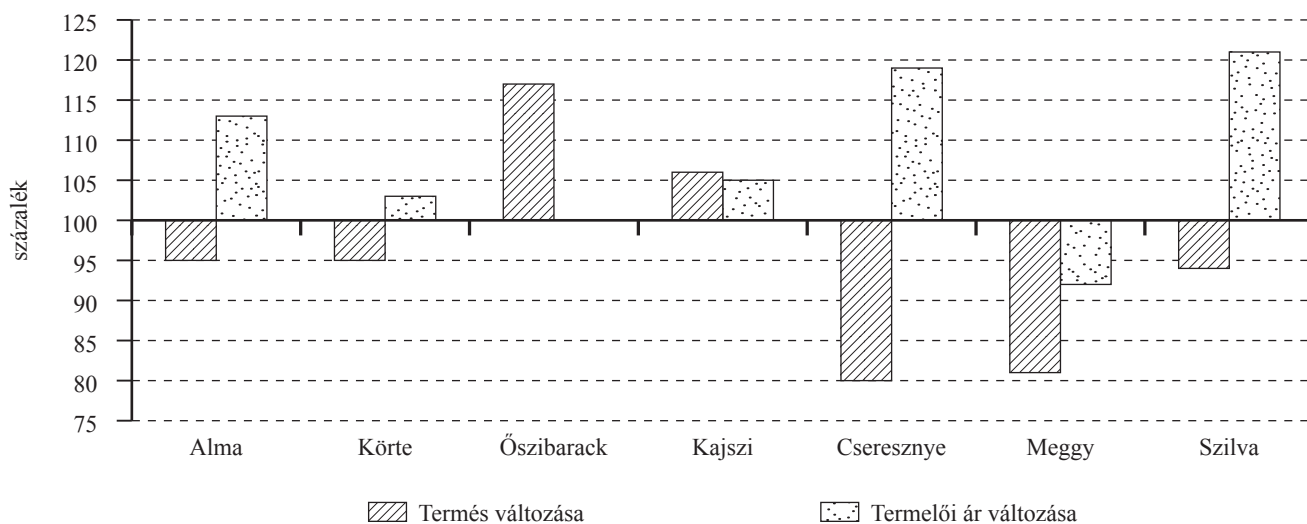
Kínálat

A téli és tavaszi fagykarak, a virágzaskor részben hűvös és csapadékos időjárás, valamint számos természetkörzetben a nyári csapadékhiány és aszály befolyásolták a 2017. évi gyümölcsstermést. Az AKI PÁIR becslése szerint 2017-ben Magyarország összes gyümölcsstermése 1 százalékkal 750 ezer tonnára csökkent a 2016. évihez képest. A hazai gyümölcsösök alig 20-25 százalékat öntözik. A csapadék, valamint az öntözés hiánya miatt a termés egy része kényszerérett lett.

Magyarország összes gyümölcsstermésének kétharmadát az alma adja. Az almatermés az áprilisi fagyok és az aszályos, meleg időjárás miatt közepes volt 2017-ben, 520–530 ezer tonna között alakult (27. ábra). Évente 20–36 ezer tonna körte termett az utóbbi években, 2017-ben a WAPA (2017) szerint 7 százalékkal csökkent a termésmennyiség.

Az őszibaracktermés – az időjárástól függően – 16–60 ezer tonna között mozgott az elmúlt években. A nektarin egyre kedveltebb, de még mindig a molyhos héjú fajták vannak többségben. A laposbarack iránt is élénkebb az érdeklődés. Az őszibarack termése 40-45 ezer tonna körül alakult 2017-ben, mivel a virágzaskori időjárás kedvezett a jó kötődésnek és a fő természetkörzeteket nagyjából a fagy is megkímélte.

27. ábra: A gyümölcsfélék termésmennyiségének és termelői árának változása 2017-ben (2016=100)

Forrás: az AKI PÁIR, az AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály és a KSH adatai alapján az AKI Piaci és Árinformációs Osztályán készült számítás

A kajszi szezonja korábban kezdődött 2017-ben és hamarabb fejeződött be a szokásosnál, az utóbbihoz a hosszú nyári forróság utáni esőzések és viharok járultak hozzá, amelyek országszerte jelentős károkat okoztak. A fitoplazma miatti fapuszulás is gondot okozott egyes kajsziültetvényeken. A kajszi a kiemelt nemzeti értéktárban szereplő gyümölcs, emellett uniós földrajzi védelemmel is rendelkezik.

A húsvét utáni fagyok, valamint a szokásosnál nagyobb mértékű természetes gyümölcshullás miatt a cseresznye termése körülbelül 20 százalékkal csökkent 2017-ben az előző évihez képest.

Meggyből gyenge közepes termés volt 2017-ben, az előző évinél kevesebb, 55-60 ezer tonna meggyet takaríthattak be, a termés csökkenését az okozta, hogy az áprilisi hűvös, csapadékos időjárás kedvezőtlenül hatott a virágzásra és a megporzásra, továbbá a fagykarak is jelentősek voltak. A korábbi évek kedvező tapasztalatait követően 2017-ben is ingyenes meggykóstolót tartottak a magyar termelők, hogy népszerűsítsék a gyümölcs fogyasztását és tudatosítsák az emberekben annak jótékony hatásait.

Az elmúlt években 37-70 ezer tonna között ingadozott a szilva termése. A tavaszi fagy, a jégverés, valamint a júliusi kánikula miatt az előző évinél kevesebb (40-50 ezer tonna) és kisebb méretű szilvát takarítottak be 2017-ben. Az ültetvényeket a monília gyümölcsrothadás is károsította. A termés csökkenéséhez az előregedett ültetvények mellett a jégpórák, valamint az öntözés hiánya is hozzájárult.

A szamócafeldeken a szokatlan áprilisi hideg és a havazás a termés csökkenését okozta. A hajtattott, fólia alatt termesztett szamóca esetében ugyanakkor jelentősebb mennyiségi és minőségi probléma nem lépett fel.

A KSH adatai szerint a gyümölcsök importja (déli gyümölccsel együtt) 3 százalékkal 271,7 ezer tonnára bővült 2017-ben az előző évihez képest. A banán behozatala 21 százalékkal 95 ezer tonnára nőtt (19. melléklet).

A friss alma beszállítása (beleértve az ipari almát is) 19 százalékkal 22,1 ezer tonnára csökkent 2017-ben az előző évihez képest az ipari alma importjának 43 százalékos (8,9 ezer tonna) zuhanása miatt, ugyanakkor az étkezési alma behozatala 14 százalékkal 13,1 ezer tonnára nőtt. Magyarország nektarinimportja (döntően Spanyolországból) 9 százalékkal 7,27 ezer tonnára, az őszibarack (főleg Németországból) beszállítása 11 százalékkal 4,23 ezer tonnára emelkedett 2017-ben az előző évihez képest. A friss körte importja 20 százalékkal 2,32 ezer tonnára csökkent 2017-ben az előző évihez képest. Németország lett a legnagyobb beszállító, ahonnan 104 százalékkal 542 tonnára nőtt a beszállított mennyiség, míg a korábbi évben vezető Hollandiából és Olaszországból 55, illetve 67 százalékkal kevesebb körte érkezett. Magyarország

évek óta nettó számócaimportőr, a termék beszállítása (főleg Spanyolországból) 10 százalékkal 2,98 ezer tonnára csökkent, míg a friss málnáé (Németországból és Spanyolországból) 121 százalékkal 268,1 tonnára nőtt 2017-ben.

A pozitív külkereskedelmi egyenlegű gyümölcsfélék közül a frissmeggy-import (elsősorban Szerbiából) 86 százalékkal 2,30 ezer tonnára, a cseresznyéé 139,8 tonnáról 2,74 ezer tonnára bővült. A friss kajszi importja (döntően Olaszországból) 48 százalékkal 1,93 ezer tonnára emelkedett 2017-ben az előző évihez képest.

A fagyasztott málna beszállított mennyisége 20 százalékkal 2,36 ezer tonnára nőtt a vizsgált időszakban, ezzel szemben a fagyasztott számócaé 12 százalékkal 1,37 ezer tonnára, a fagyasztott meggyé 34 százalékkal 613,9 tonnára csökkent.

Bel- és külföldi értékesítés

A KSH adatai szerint a gyümölcsfélék felvásárlása 12 százalékkal csökkent 2017-ben az előző évihez viszonyítva. Ennek oka, hogy az összes gyümölcsfelvásárlás 65 százalékát kitevő alma felvásárolt mennyisége 24 százalékkal 193,7 ezer tonnára esett vissza. A cseresznye felvásárlása 7 százalékkal, a meggyé 20 százalékkal, a szilváé 43 százalékkal csökkent, ugyanakkor a körtéé 8 százalékkal, az őszibaracké 65 százalékkal nőtt 2017-ben az előző évihez képest.

A KSH adatai szerint a gyümölcsök felvásárlási ára emelkedett 2017-ben. Így például az ipari célú felvásárlásra szánt alma felvásárlási ára 155 százalékkal (49 forint/kilogrammra), az étkezési almáé 30 százalékkal (107 forint/kilogrammra). A felvásárlási árak alakulására hatást gyakorolt a lengyelországi jelentős terméskiesés. Az almasűrűtmény világpiaci árát elsősorban Kína határozza meg, ahol a termés bővült a 2016. évihez képest. A cseresznye felvásárlási ára 9 százalékkal, a körtéé 11 százalékkal, a meggyé 63 százalékkal, a szilváé 90 százalékkal emelkedett, ugyanakkor az őszibarack felvásárlási ára 17 százalékkal csökkent.

A KSH adatai szerint a gyümölcskivitel (friss, fagyasztott, déligyümölccsel együtt) 40 százalékkal 173,5 ezer tonnára csökkent 2017-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva, ezen belül a banánreexport 46 százalékkal 15,1 ezer tonnára emelkedett (19. melléklet).

A pozitív külkereskedelmi egyenlegű friss gyümölcsök közül a friss kajszi kivitele 1 százalékkal (3,4 ezer tonna) mérséklődött 2017-ben. A legnagyobb célpiac továbbra is Ausztria volt, ahova 1 százalékkal több (1,69 ezer tonna) kajszit szállítottak ki. Németországba 2 százalékkal 1,11 ezer tonnára nőtt a kivitel 2017-ben. A friss szilva kiszállítása (döntően Németországba)

10 százalékkal volt kevesebb (11,1 ezer tonna) 2017-ben, mint egy évvel korábban. A külpiaci lehetőségek maradéktalan kihasználásához hasznos lenne a kedvező értékesítési időpontok (az egészen korai és a kései szilva) megtalálása, amikor nincs dömping az európai piacon. A friss cseresznye kivitele 33 százalékkal 686,1 tonnára csökkent 2017-ben. A frissmeggy-export 29 százalékkal 26,7 ezer tonnára emelkedett 2017-ben az előző évihez képest. A kivitel szempontjából meghatározó németországi piacon 20 százalékkal több, azaz 11 ezer tonna friss meggyet értékesítettek. A legnagyobb piaccá Lengyelország vált, ahova 753 százalékkal (11,4 ezer tonnára) ugrott meg a kivitel. Magyarország jelentős aszaltmeggy-exportőr is, évente 500-600 tonna szárított meggy készül. Az elmúlt évtizedben világszerte nőtt a kereslet a szárított gyümölcsök iránt, hosszabb távon komoly bevételi lehetőséget jelenthetne a magyar termelőknek, ha nagyobb tételekkel tudnának megjelenni a nemzetközi piacon.

A negatív külkereskedelmi egyenlegű friss gyümölcsök közül az őszibarack (beleértve a nektarint) kivitele csökkent 2017-ben az előző évihez képest: a nektariné 85 százalékkal 21,8 tonnára, az őszibaracké 60 százalékkal 19,5 tonnára. A friss szamóca kiszállítása 42 százalékkal 21,3 tonnára esett vissza. Friss málnából 62 százalékkal kevesebbet (2,3 tonnát) értékesítettek a nemzetközi piacon, elsősorban Románia felé.

A friss alma kivitele 119 százalékkal 36,2 ezer tonnára nőtt 2017-ben az egy évvel korábbihoz képest. Ezen belül az ipari alma exportja (elsősorban Lengyelország és Németország felé) 436 százalékkal 22,7 ezer tonnára, a friss fogyasztásra szánt almáé (főleg Szlovákia és Románia felé) 10 százalékkal 13,4 ezer tonnára emelkedett. Az almasűrítvény kivitele 12 százalékkal bővült ugyanekkor.

A friss körte kivitele 39 százalékkal 279,5 tonnára nőtt, amelynek legnagyobb része (163,6 tonna) a romániai piacon került elhelyezésre.

Magyarország fagyasztottmeggy-külkereskedelmi egyenlege pozitív volt 2017-ben, az export 31 százalékkal 7,38 ezer tonnára bővült, elsősorban Németország felé. A fagyasztott málna kivitele 19 százalékkal 1,30 ezer tonnára nőtt, a legnagyobb piacok Svájc és Svédország voltak. A fagyasztott szamóca kiszállítása 1 százalékkal 228,7 tonnára emelkedett. A cseresznye és a meggybefőtt kivitele 8 százalékkal 37,2 ezer tonnára nőtt 2017-ben.

Összességében megállapítható, hogy Magyarország gyümölcs-külkereskedelmi egyenlege (friss, fagyasztott, déligyümölccsel együtt) továbbra is negatív volt, de javult 2017-ben, mivel az export lényegesen nagyobb mértékben (+40 százalék) emelkedett, mint az import (+3 százalék).

A piaci árak tendenciája

Az AKI PÁIR becslése szerint a gyümölcsfélék 2016. évi összes termelésen belüli részarányával súlyozott termelői árindexe 2017-ben 11 százalékkal nőtt a Budapesti Nagybani Piacon az előző évihez képest (20. melléklet). A gyümölcsféléken belül legnagyobb súlyarányal rendelkező alma termelői ára átlagosan 13 százalékkal emelkedett (27. ábra).

Valamennyi bogyógyümölcsű termelői ára emelkedett, a köszmétéé 2 százalékkal, a szamócáé 8 százalékkal, a piros ribiszkéé és a málnáé 13 százalékkal, kivételt a szeder jelentett, amelynek termelői ára 12 százalékkal csökkent.

A körte termelői ára 3 százalékkal, az őszibaracké 4 százalékkal, a kajszié 5 százalékkal, a cseresznyéé 20 százalékkal, a szilváé 21 százalékkal emelkedett, míg a nektariné 4 százalékkal, a meggyé 8 százalékkal csökkent 2017-ben az előző évihez képest.

Bor

Világ- és európai piaci tendenciák

Az OIV (2018) szerint a világ szőlőterülete 7,6 millió hektárt tett ki 2017-ben és csaknem megegyezett a 2016. évivel (-22 ezer hektár). Az Európai Unió szőlőterülete 3,3 millió hektár volt 2017-ben, 5,6 ezer hektárral csökkent az előző évihez képest. A szőlőterületek nem változtak lényegesen Franciaországban (787 ezer hektár), Romániában (191 ezer hektár), Görögországban (106 ezer hektár) és Németországban (102 ezer hektár). Spanyolország szőlőterülete 8 ezer hektárral 967 ezer hektárra csökkent, míg Olaszországa 5 ezer hektárral 695 ezer hektárra nőtt. Kínában a szőlőterületek bővülése tíz év intenzív növekedés után lelassult és nagysága 2017-ben 870 ezer hektárt tett ki, míg Törökországban 19,7 ezer hektárral 448 ezer hektárra csökkent kiterjedésük. Ázsiában, a világ szőlőterület-növekedésének fő központjában kismértékű csökkenés volt megfigyelhető. Észak- és Dél-Amerikában nem változtak jelentősen a szőlőterületek a vizsgált időszakban. Ausztráliában (145 ezer hektár) lelassult a csökkenés, míg Új-Zélandon 40 ezer hektár körül stabilizálódott a terület. A Dél-afrikai Köztársaságban 2012 óta lassan csökken a szőlőterület és 2017-ben 125 ezer hektárt tett ki.

Az OIV (2018) szerint a globális bortermelés (szőlőlé és szőlőmust nélkül) történelmi mélypontra, 250 millió hektoliterre csökkent 2017-ben, 23,6 millió hektoliterrel elmaradt a 2016. évitől. Az USA bortermelése 23,3 millió hektolitert tett ki 2017-ben, 1 százalékkal csökkent 2016-hoz képest. Dél-Amerika bortermelése változóan alakult a különböző országokban az *El Niño* 2016. évi hatásának következtében. Argentína bortermelése 25 százalékkal 11,8 millió hektoliterre emelkedett, Brazíliában pedig 69 százalékkal több bor készült 2017-ben, mint egy évvel korábban, azaz 3,4 millió hektoliter. Chilében csaknem 6 százalékkal 9,5 millió hektoliterre mérséklődött a bortermelés. A Dél-afrikai Köztársaság 10,8 millió hektoliter bort állított elő 2017-ben, ami 3 százalékos bővülést jelentett a 2016. évihez képest. Ausztrália bortermelése 2017-ben 13,7 millió hektoliterre tehető, ami 5 százalékkal több az egy évvel korábbinál. Új-Zéland 2017-ben 2,9 millió hektoliter bort állított elő, ami 9 százalékkal maradt el a 2016. évi mennyiségtől.

Az EC (2018d) szerint az unió bortermelése (szőlőlé és szőlőmust nélkül) 145 millió hektoliter volt 2017-ben, 15 százalékkal kevesebb, mint a 2016. évi. A közösség nagyobb bortermelő országai közül Olaszországban készült a legtöbb bor 2017-ben, 40 millió

hektoliter, ami 21 százalékkal kevesebb az egy évvel korábbinál. Spanyolország bortermelése 15 százalékkal 36,8 millió hektoliterre, Franciaországa 18 százalékkal 37,2 millió hektoliterre csökkent 2017-ben a 2016. évihez képest. A tagországok közül Németország 2017. évi megtermelt bormennyisége a negyedik a rangsorban 7,5 millió hektoliterrel, ami 17 százalékkal kevesebb, mint egy évvel korábban volt. A bortermelés Portugáliában 10 százalékkal 6,6 millió hektoliterre nőtt. A 2017. évi megtermelt bormennyiség Romániában 61 százalékkal 5,3 millió hektoliterre emelkedett. Görögországban 5 százalékkal 2,5 millió hektoliterre, Ausztriában 23 százalékkal 2,4 millió hektoliterre, Bulgáriában 9 százalékkal 1,4 millió hektoliterre nőtt a bortermelés.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarországon 59,5 ezer hektár ültetvényről 457 ezer tonna borszőlőt szüreteltek, ebből 2,9 millió hektoliter seprős újbort fejtettek 2017-ben (HNT, 2018). Összehasonlításképpen 2016-ban az előállított bor mennyisége 2,8 millió hektolitert tett ki, vagyis a 2017. évi bortermelés csaknem 4 százalékkal volt több az előző évinél.

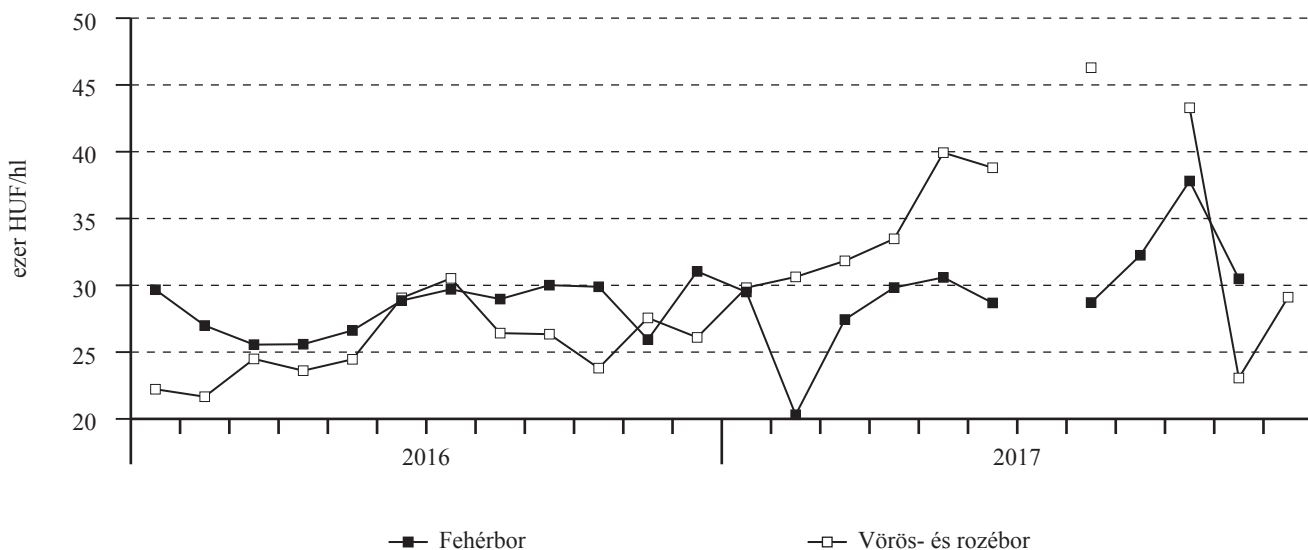
A KSH adatai szerint Magyarország borimportja 18 százalékkal csökkent 2017-ben az előző évihez képest. Az import 72 százaléka lédig, a többi palackos kiszerelésű volt. A lédig borok 98 százaléka Olaszországból érkezett. A palackos borok 38 százalékát Németországból, 21 százalékát Olaszországból, 11 százalékát Spanyolországból vásároltuk.

Bel- és külpiaci értékesítés

Az AKI PÁIR csak az összes bortermelés 50-60 százalékát kitevő földrajzi jelzés nélküli (FN) borok és az oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel (OFJ) ellátott borok értékesített mennyiségét és árát figyeli meg, az oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel (OEM) ellátott borok piaci folyamatainak alakulásáról nem állnak rendelkezésünkre információk (kivéve külpiaci értékesítés).

Az FN- és OFJ-borok belföldön értékesített mennyisége 8 százalékkal nőtt 2017-ben az előző évihez viszonyítva. Az összes forgalom 57 százalékát a fehérborok tették ki, amelyekből 9 százalékkal többet

28. ábra: A földrajzi jelzés nélküli borok feldolgozói értékesítési ára (2016–2017)

Forrás: AKI PÁIR

értékesítettek. A vörös- és rozéborok értékesítése csaknem 7 százalékkal emelkedett 2017-ben a 2016. évihez képest.

A KSH adatai szerint Magyarország bor-külkereskedelmi egyenlege (gyöngyöző bor és pezsgő nélkül) mind mennyiségben, mind értékben pozitív volt, mennyisége 12 százalékkal nőtt, míg értéke 5 százalékkal csökkent 2017-ben az előző évihez képest. A palackos és lédig borok exportja volumenben csaknem 3 százalékkal nőtt, ugyanakkor értékben 5 százalékkal csökkent (21. melléklet). A külpiazi értékesítés nagyobb hányadát a lédig borok (58 százalék) tették ki, 2017-ben részarányuk 4 százalékponttal nőtt az előző évihez képest. A palackos borok kiszállítása 2 százalékkal, a lédig boroké csaknem 3 százalékkal emelkedett. Magyarország lédigbor-kivitelének 28 százaléka Csehországba, 26 százaléka Szlovákiába, 17 százaléka Németországba irányult. Palackos borból a legtöbbet Csehországba (21 százalék), az Egyesült Királyságba (11 százalék), Németországba (10 százalék) és Szlovákiába (8 százalék) szállították ki. A nemzetközi piacon továbbra is a magyar fehérborok voltak keresettebbek, a kivitel belüli részarányuk – egy év alatt 5 százalékponttal csökkenve – 75 százalékot tett ki.

Magyarország pezsgő-külkereskedelmi egyenlege mind mennyiségben, mind értékben pozitív volt 2017-ben. A behozatal 31 százalékkal csökkent, a kivitel 40 százalékkal nőtt a 2016. évihez képest. Az export-

ból származó bevétel 11 százalékkal emelkedett, míg az import értéke 10 százalékkal csökkent. A pezsgő-behozatal 57 százaléka Olaszországból, 27 százaléka Németországból származott. Pezsgőt számos országba exportáltak, a legnagyobb mennyiségeket Szlovákiába és Romániába (20-20 százalék), továbbá Észtországba (16 százalék) és Svédországba (15 százalék) szállítottak.

A piaci árak tendenciája

A KSH adatai szerint a borszőlő felvásárlási ára az előző évihez képest csaknem 1 százalékkal emelkedett 2017-ben. Az AKI PÁIR adatai szerint az FN- és OFJ-borok feldolgozói értékesítési ára 5 százalékkal volt magasabb 2017-ben, mint egy évvel korábban. A fehérborok ára 7 százalékkal, a vörös- és rozéboroké csaknem 5 százalékkal emelkedett. A fehér FN-borok ára 5 százalékkal, a fehér OFJ-boroké 7 százalékkal nőtt. A vörös- és rozéborok közül az FN-borok ára 16 százalékkal, az OFJ-boroké 3 százalékkal volt magasabb a 2016. évinél (28. ábra, 22. melléklet).

A KSH adatai szerint a literes kiszerezésű fehér FN-borok fogyasztói ára 2 százalékkal, a vörösboroké pedig 3 százalékkal csökkent 2017-ben a 2016. évi átlagárhoz viszonyítva.

Executive summary

Introduction

This publication discusses the market developments of the most important agricultural commodities in 2017, mainly by presenting price trends. Further, based on preliminary quantitative information from 2017, it introduces the fundamental changes of supply and demand. In addition, it gives short forecasts on next year's prospective trends.

Methodology

The analysis is based on the price information and data of the Market Price Information System managed by the Research Institute of Agricultural Economics, from various Hungarian and international sources, and from the production, industrial statistics and external trade reports of the Hungarian Statistical Office (KSH). The publications of the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), of the Food and Agricultural Organization of the United Nations (FAO), of the United States Department of Agriculture (USDA) and of the European Commission (EC) were utilised to present the prospective supply and demand trends in Europe and worldwide. The demonstration of the market processes was carried out according to the following structure:

- Global and European market trends.
- Market trends in Hungary:
 - supply, domestic production, imports and stocks;
 - demand, domestic sales, exports.
- Market price trends: worldwide, in the European Union (EU) and in Hungary.

Results

According to preliminary data, world cereals production (excluding rice) decreased by 2 per cent in the 2017/2018 marketing year compared to the previous season, while the level of utilisation remained the same. Record stocks may ease by 4 per cent since in this season cereals output (excluding rice) is lagging behind demand. Owing to the 1.3 per cent increase in average yields (5.44 tonnes per hectare) and the 7.9 per cent decline in the harvested area, 5.237 million tonnes

of wheat were harvested in Hungary in 2017, 6.5 per cent less than last year's figure. Maize production in 2017 fell from last year's near-record volume of 8.7 million tonnes to 6.8 million tonnes because of a 22 per cent decline in the average yield (to 6.89 tonnes per hectare). The producer price of milling wheat increased by 8 per cent to HUF 44.5 thousand per tonne in 2017, while for feed wheat it went up by 10 per cent to HUF 42.5 thousand per tonne, and for feed maize by 5 per cent to HUF 43.4 thousand per tonne.

World production of the ten most important oilseeds (soybean, cottonseed, groundnut, sunflower seed, rapeseed/canola, sesame seed, palm kernel, copra, linseed and castor seed) was estimated to have reached 560.3 million tonnes in 2017/2018, similar to the previous marketing year's record level. In Hungary, the area of sunflower seed hit a new high of 696 thousand hectares in 2017, 10 per cent above last year's area. The average yield of 2.87 tonnes per hectare lagged 4 per cent behind 2016's record, but the increasing area has compensated for the lower yields, and the largest-ever amount of sunflower seed (2 million tonnes or +6 per cent) was harvested in 2017. Meanwhile, rapeseed production increased by 2 per cent to 939 thousand tonnes. Sunflower seed was 5 per cent cheaper (HUF 99.3 thousand per tonne) in 2017 compared to 2016, while the producer price of rapeseed grew by 2.4 per cent to HUF 112 thousand per tonne.

The relevant market analyst workshops forecast an increase in the global production of sugar in the 2017/2018 marketing year: ABARES: 192 million tonnes, USDA: 185 million tonnes and ISO: 178.7 million tonnes. Sugar production in the EU amounted to 20.9 million tonnes in 2017/2018, which is 13 per cent higher than the output of the previous year. In Hungary, 1,143 thousand tonnes of sugar beet were harvested in 2017, an increase of 2 per cent compared to the level of 2016.

Global pork production was 111.03 million tonnes in 2017, almost 1 per cent higher than in the previous year. Despite the increase in output, the world pork trade slackened in 2017 because of the expansion of domestic consumption: global pork imports decreased by 1.2 per cent and global pork exports by 1 per cent. As in previous years, Hungarian pork prices followed the trends of prices in the EU in 2017. The pig producer price was HUF 502 per kilogramme warm carcass weight, 10.8 per cent higher than one year earlier.

Global chicken meat production increased by 1 per cent compared to the previous year, to 90.2 million tonnes in 2017. World chicken meat exports grew by

3.7 per cent to 11.1 million tonnes in 2017. More than three quarters of the turnover was from Brazil, the USA and the EU. In Hungary the producer prices of slaughter chickens decreased by 1.1 per cent compared to the previous year, to HUF 246 per kilogramme in 2017. In the EU, egg production eased by 0.5 per cent to 7.7 million tonnes in 2017 compared to the previous year. The sales prices of eggs increased by 33.5 per cent in Hungary in the observed period.

Global beef production was 61.4 million tonnes in 2017, 1.5 per cent higher than in the previous year. Global beef and veal exports went up by 3.9 per cent in 2017 and global imports amounted to 7.75 million tonnes, a very similar quantity to the previous year. In the EU, the price of 'R3' class young bulls was EUR 3.8 per kilogramme cold carcass weight, a 3 per cent increase over a year. In Hungary, cattle producer prices increased 9.5 per cent in 2017.

Global sheep meat production, at 14.48 million tonnes in 2017, did not change considerably from the previous year. Sheep and goat meat production increased by 1.8 per cent and reached 886 thousand tonnes in the EU. Hungary sold 1.5 per cent more lambs on the international market than one year earlier. The price of lambs in HUF increased by 1.5 per cent.

Among the key players in the global dairy market, milk production in the EU increased by 2 per cent, in New Zealand and in the USA by 1 per cent, while in Australia the level of production remained unchanged in 2017 compared to previous year. The raw milk price increased in Hungary by 27 per cent, in the USA by 8 per cent, in the EU by 23 per cent and in New Zealand by 29 per cent. The wholesale price of dairy products

in Hungary was 18 per cent higher in 2017 compared to 2016.

Vegetable production in Hungary reached 1.72 million tonnes in 2017, i.e. 100 thousand tonnes more than in the previous year. Hungary's foreign trade balance in vegetables (fresh, frozen, melons included) remained positive, but deteriorated in 2017 compared to the previous year, because imports increased more than exports. At the Budapest Wholesale Market, the producer price index of vegetables increased by 4 per cent in 2017 compared to 2016.

Fruit production in Hungary decreased by 1 per cent in 2017 compared to 2016, to 750 thousand tonnes. Hungary's foreign trade balance in fruits (fresh, frozen, tropical fruits included) remained negative, but improved in 2017, because exports increased substantially more than imports. At the Budapest Wholesale Market, the producer price index of fruits went up by 11 per cent compared to 2016.

Total world wine production (excluding juice and musts) was 250 million hectolitres in 2017, which was a historic low and 23.6 million hectolitres less than in 2016. EU wine production (excluding juice and musts) was 145 million hectolitres in 2017, 15 per cent lower than in 2016. The National Council of Wine Communities recorded that from 59.5 thousand hectares of vineyards in Hungary, 457 thousand tonnes of grapes were harvested in 2017, from which 2.9 million hectolitres of new wine were made. The processors' sale prices of wines without geographical indication and wines with protected geographical indication (PGI) increased by 5 per cent in 2017 compared to the previous year.

Kivonat

A fontosabb termékpályák piaci folyamatai 2017

Stummer Ildikó (szerk.)

A kiadvány a fontosabb termékpályák 2017. évi piaci folyamatait mutatja be, elsősorban az ártrendeken keresztül. Az összeállítás az Agrárgazdasági Kutató Intézet Piaci Árinformációs Rendszerének adataira, valamint a különböző magyarországi és nemzetközi forrásokból származó árinformációkra és adatokra támaszkodik. Az étkezési búza termelői ára 8 százalékkal 44,5 ezer forint/tonnára, a takarmánybúzáé 10 százalékkal 42,5 ezer forint/tonnára, a takarmánykukoricáé 5 százalékkal 43,4 ezer forint/tonnára emelkedett 2017-ben az előző évihez képest. A napraforgómag a 2016. évinél 5 százalékkal volt olcsóbb (99,3 ezer forint/tonna), míg a repcemag termelői ára 2,4 százalékkal 112,0 ezer forint/tonnára emelkedett 2017-ben az előző évihez képest. Magyarországon 1143 ezer tonna cukorrépat szedtek fel 2017-ben, ami 2 százalékos növekedést jelent a 2016. évihez képest.

A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan 2017-ben is követték az uniós árak tendenciáját. A vágósertés termelői ára 502 forint/kilogramm hasított meleg súly volt, 10,8 százalékkal múlva felül az egy évvel korábbi átlagárat. A vágócsirke élősúlyos termelői ára 1,1 százalékkal 246 forint/kilogramorra csökkent 2017-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A vágómarha termelői ára 9,5 százalékkal, a vágóbáránnyé 1,5 százalékkal, a nyerstejé 27 százalékkal emelkedett 2017-ben a 2016. évi átlagárhoz képest. A zöldségfélék és a gyümölcsök termelése egyaránt nőtt, termelői árak 4, illetve 11 százalékkal emelkedett 2017-ben. A földrajzi jelzés nélküli (FN) borok és az oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel (OFJ) ellátott borok feldolgozó értékesítési ára 5 százalékkal volt magasabb 2017-ben, mint egy évvel korábban.

Abstract

The market developments of the most important agricultural commodities in 2017

STUMMER, Ildikó (ed.)

This publication discusses the market developments of the most important agricultural commodities in 2016, mainly by presenting price trends. The material is based on the price information and data of the Market Price Information System of the Research Institute of Agricultural Economics, and of various Hungarian and international sources. The producer price of milling wheat decreased by 15 per cent to HUF 41.2 thousand/tonne in 2016, while it fell for feed wheat by 14 per cent to HUF 38.4 thousand/tonne. The producer price of feed maize remained almost unchanged at HUF 41.4 thousand/tonne in 2016. Sunflower seed was 3 per cent cheaper (HUF 104.6 thousand/tonne) in 2016 compared to 2015, while the producer price of rapeseed declined by 2.5 per cent to HUF 109.5 thousand/tonne. In Hungary, 1076 thousand tonnes sugar beet were harvested in 2016, an increase of

18 per cent over 2015. As in previous years, in 2016 Hungarian pork prices tracked the prices in the European Union. The pig producer price was HUF 453 per kilogramme warm carcass weight, 5.9 per cent higher than one year earlier. The producer prices of slaughter chickens increased by 3 per cent compared to the previous year, to HUF 254 per kilogramme in 2016. In Hungary the cattle and lamb producer prices fell by 8.0 and 4.4 per cent respectively in 2016, while the raw milk price decreased by 8 per cent. The production of fruit and vegetables increased in 2016 compared to 2015, and the producer prices decreased by 15–17 per cent. The processors' sale prices of wines without geographical indication and wines with protected geographical indication (PGI) increased by 4 per cent in 2016 compared to the previous year.

Mellékletek

Mellékletek jegyzéke

1. melléklet: A főbb szakágazatok termelési és értékesítési volumenváltozása (2000 = 100)	58	12. melléklet: A baromfihúsok feldolgozói értékesítési ára.....	61
2. melléklet: A gabonafélék külkereskedelmi forgalma	58	13. melléklet: A vágómarha és a vágóbárány termelői ára	62
3. melléklet: A gabonafélék termelői ára és a malomipari termékek feldolgozói értékesítési ára.....	58	14. melléklet: A tejtermékek külkereskedelmi forgalma	62
4. melléklet: Az olajnövények és származékaik külkereskedelmi forgalma.....	59	15. melléklet: A nyers tehéntej termelői ára	62
5. melléklet: Az olajnövények termelői ára és a származékaik feldolgozói értékesítési ára.....	59	16. melléklet: A feldolgozott tej és a főbb tejtermékek feldolgozói értékesítési ára.....	63
6. melléklet: A cukorrépa és származékai külkereskedelmi forgalma.....	59	17. melléklet: A zöldségfélék (dinnyével) külkereskedelmi forgalma.....	63
7. melléklet: Az élő állat és hús külkereskedelmi forgalma (sertés, szarvasmarhafélék, bárány).....	60	18. melléklet: A vizsgálatba vont zöldségfajok termelői árának változása a Budapesti Nagyban Piacon	64
8. melléklet: A vágósertés termelői ára.....	60	19. melléklet: A gyümölcsfélék (déli gyümölccsel, dinnye nélkül) külkereskedelmi forgalma	65
9. melléklet: A nyers húsok feldolgozói értékesítési ára.....	60	20. melléklet: A vizsgálatba vont gyümölcsfajok termelői árának változása a Budapesti Nagyban Piacon	65
10. melléklet: A baromfifélék külkereskedelmi forgalma	61	21. melléklet: A bor külkereskedelmi forgalma.....	66
11. melléklet: A vágócsirke és a vágópulyka termelői ára, valamint az étkezési tojás csomagolóhelyi ára	61	22. melléklet: A belföldön termelt borok feldolgozói értékesítési ára	66

1. melléklet: A főbb szakágazatok termelési és értékesítési volumenváltozása (2000 = 100)

Ágazat megnevezése	Megnevezés	2015	2016	2017
Húsfeldolgozás és -tartósítás	Ipari termelés	64,54	65,06	71,44
	Belföldi ipari értékesítés	48,38	49,16	60,61
Baromfi-hús feldolgozása, tartósítása	Ipari termelés	97,94	103,81	92,60
	Belföldi ipari értékesítés	109,77	110,54	109,54
Tejtermék gyártása	Ipari termelés	73,73	80,15	84,96
	Belföldi ipari értékesítés	69,90	73,60	73,24
Malomipari termék gyártása	Ipari termelés	43,15	38,28	41,64
	Belföldi ipari értékesítés	36,16	32,47	34,61

Forrás: KSH

2. melléklet: A gabonafélék külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2016	2017	2017/2016,	2016	2017	2017/2016,
	milliárd HUF	milliárd HUF	%	milliárd HUF	milliárd HUF	%
10019900 Búza, nem vető	112,02	140,92	125,80	8,03	5,88	73,22
10059000 Kukorica, nem vető	122,09	160,86	131,76	2,45	3,89	158,47
10039000 Árpa, nem vető	27,92	40,11	143,70	1,82	1,34	73,77
Összesen	262,02	341,89	130,48	12,30	11,11	90,31

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2016	2017	2017/2016,	2016	2017	2017/2016,
	ezer tonna	ezer tonna	%	ezer tonna	ezer tonna	%
10019900 Búza, nem vető	2 307,96	2 833,31	122,76	183,17	129,79	70,85
10059000 Kukorica, nem vető	2 464,26	3 386,35	137,42	59,43	93,76	157,76
10039000 Árpa, nem vető	635,41	937,12	147,48	33,94	25,74	75,84

Forrás: KSH

3. melléklet: A gabonafélék termelői ára és a malomipari termékek feldolgozó értékesítési ára

Megnevezés	Mértékegység	2017	2017/2015, %	2017/2016, %
Étkezési búza	Termelői ár, HUF/tonna	44 533	91,75	108,12
Takarmánybúza	Termelői ár, HUF/tonna	42 453	94,92	110,45
Takarmánykukorica	Termelői ár, HUF/tonna	43 361	104,37	104,78
Takarmányárpa	Termelői ár, HUF/tonna	36 107	88,05	99,33
Finomliszt, BL 55	Feldolgozó értékesítési ár, HUF/kg	71,56	90,84	96,22
Rétesliszt, BFF 55	Feldolgozó értékesítési ár, HUF/kg	83,42	94,13	97,22
Fehér kenyérliszt, BL 80	Feldolgozó értékesítési ár, HUF/kg	66,25	90,30	95,92
Tésztaipari liszt	Feldolgozó értékesítési ár, HUF/kg	73,21	92,42	97,05
Étkezési búzadara, AD	Feldolgozó értékesítési ár, HUF/kg	87,87	92,91	96,60
Gabonaalapú termékek (lisztek és búzadara)	–	–	91,05^{a)}	96,38^{a)}

^{a)} Fisher-index.

Forrás: AKI PÁIR

4. melléklet: Az olajnövények és származékaik külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2016	2017	2017/2016, %	2016	2017	2017/2016, %
	milliárd HUF	milliárd HUF		milliárd HUF	milliárd HUF	
1206 Napraforgómag	67,72	58,31	86,11	35,27	29,93	84,86
1512 Napraforgóolaj	120,99	138,28	114,29	6,81	4,50	66,04
1205 Repcemag	72,50	93,75	129,30	14,15	11,52	81,37
1514 Repceolaj	6,36	11,44	180,04	9,83	12,72	129,32
2304 Szójadara	11,57	16,48	142,49	51,70	46,79	90,50
Összesen	279,14	318,27	114,02	117,77	137,29	116,57

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2016	2017	2017/2016, %	2016	2017	2017/2016, %
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
1206 Napraforgómag	375,80	335,20	89,20	159,16	198,32	124,61
1512 Napraforgóolaj	472,17	567,09	120,10	28,30	18,34	64,81
1205 Repcemag	625,60	792,27	126,64	94,70	68,86	72,71
1514 Repceolaj	25,99	46,75	179,90	41,72	51,28	122,91
2304 Szójadara	99,93	144,63	144,72	478,50	452,93	94,66

Forrás: KSH

5. melléklet: Az olajnövények termelői ára és a származékaik feldolgozó értékesítési ára

Megnevezés	2017, HUF/tonna	2017/2015, %	2017/2016, %
Ipari napraforgómag	99 256	91,63	94,89
Repcemag	112 038	99,79	102,35
Ömlesztett nyers napraforgóolaj	219 983	97,90	94,90
Palackozott finomított napraforgóolaj	278 409	101,76	97,21
Napraforgódara	50 756	85,14	86,46

Forrás: AKI PÁIR

6. melléklet: A cukorrépa és származékai külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2016	2017	2017/2016, %	2016	2017	2017/2016, %
	milliárd HUF	milliárd HUF		milliárd HUF	milliárd HUF	
121291 Cukorrépa	1,51	0,98	65,14	0,05	0,18	361,79
1701 Cukor	13,07	14,20	108,64	43,78	30,34	69,30
1702 Izoglükóz	33,55	35,76	106,60	6,00	6,37	106,20
1703 Melasz	0,17	0,20	115,93	4,95	5,99	121,08
Összesen	48,30	51,14	105,89	54,77	42,88	78,28

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2016	2017	2017/2016, %	2016	2017	2017/2016, %
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
121291 Cukorrépa	129,60	87,29	67,36	0,97	3,46	354,82
1701 Cukor	82,57	86,20	104,40	320,30	205,28	64,09
1702 Izoglükóz	366,03	377,58	104,29	21,40	21,80	101,89
1703 Melasz	3,77	4,10	116,74	156,63	195,31	124,69

Forrás: KSH

7. melléklet: Az élő állat és hús külkereskedelmi forgalma (sertés, szarvasmarhafélék, bárány)

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2016	2017	2017/2016, %	2016	2017	2017/2016, %
	milliárd HUF	milliárd HUF		milliárd HUF	milliárd HUF	
0103 Élő sertés	15,57	16,16	103,81	30,61	47,11	153,91
0203 Sertéshús	101,39	109,87	108,36	85,53	100,16	117,11
0102 Élő szarvasmarhafélék	46,41	38,62	83,21	11,63	13,12	112,80
Marhahús ^{a)}	10,57	11,81	111,76	15,43	17,86	115,75
01041030 Bárány	10,41	10,77	103,39	0,69	1,11	161,04
Összesen	184,35	187,23	101,56	143,89	179,36	124,65

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2016	2017	2017/2016, %	2016	2017	2017/2016, %
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
0103 Élő sertés	32,52	28,14	86,55	57,61	77,50	134,53
0203 Sertéshús	137,06	141,66	103,36	144,25	155,17	107,57
0102 Élő szarvasmarhafélék	49,46	42,92	86,79	15,53	18,55	119,48
Marhahús ^{a)}	14,11	13,76	97,49	12,37	13,66	110,44
01041030 Bárány	13,33	13,53	101,53	0,85	1,21	145,86

^{a)} 0201 Szarvasmarhafélék húsa frissen vagy hűtve, 0202 Szarvasmarhafélék húsa fagyasztva.

Forrás: KSH

8. melléklet: A vágósertés termelői ára

Minőségi osztály	2017, HUF/kg hasított meleg súly	2017/2015, %	2017/2016, %
S	515,20	117,02	109,62
E	501,05	116,97	110,17
U	482,59	117,08	111,60
R	466,43	120,77	115,05
O	441,67	120,64	117,12
P	454,89	130,37	117,75
Nem minősített	473,63	112,53	109,81
M1	405,69	108,63	114,86
Vágósertés összesen	502,30	117,14	110,79

Forrás: AKI PÁIR

9. melléklet: A nyers húsok feldolgozó értékesítési ára

Megnevezés	2017, HUF/kg	2017/2015, %	2017/2016, %
Csontos marhahús frissen, félben	980,00	102,32	105,11
Csontos marhahús frissen, negyedben, eleje	964,40	110,85	102,85
Csontos marhahús frissen, negyedben, hátulja	1135,38	114,04	103,81
Csontos sertéshús, lehúzott, félben	769,49	124,77	112,79
Szalonnás és bőrös sertéshús, félben	594,89	116,62	112,44
Sertéskaraj, csonttal, szűzpecsenye nélkül	867,28	98,01	100,93
Sertéscomb, csont nélkül	871,12	100,52	101,52
Sertéstarja, csonttal	828,63	109,70	112,18
Darabolt sertéshús (karaj, tarja, comb)	–	102,81^{a)}	102,42^{a)}

^{a)} Fisher-index.

Forrás: AKI PÁIR

10. melléklet: A baromfifélék külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2016 milliárd HUF	2017 milliárd HUF	2017/2016, %	2016 milliárd HUF	2017 milliárd HUF	2017/2016, %
Tyúkfélék nem darabolva ^{a)}	1,46	1,58	108,32	0,83	1,24	148,73
Tyúkfélék darabolva ^{b)}	52,55	42,90	81,63	12,86	19,81	154,01
Pulyka nem darabolva ^{c)}	0,35	0,45	126,50	0,03	0,08	264,40
Pulykadarabok ^{d)}	35,86	31,01	86,48	2,91	2,73	93,79
Összesen (víziszármáyssal együtt)	132,61	95,03	71,66	17,66	24,79	140,34
0407 Héjas tojás összesen	12,71	12,09	95,15	7,93	11,14	140,62

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2016 ezer tonna	2017 ezer tonna	2017/2016, %	2016 ezer tonna	2017 ezer tonna	2017/2016, %
Tyúkfélék nem darabolva ^{a)}	3,09	3,44	111,35	2,01	2,98	148,44
Tyúkfélék darabolva ^{b)}	114,78	96,94	84,46	30,84	41,32	134,00
Pulyka nem darabolva ^{c)}	0,37	0,47	125,84	0,04	0,08	196,66
Pulykadarabok ^{d)}	41,94	35,35	84,27	4,99	5,65	113,16
0407 Héjas tojás összesen	10,75	8,76	81,52	19,11	20,29	106,19

^{a)} 020711 Tyúkfélék nem darabolva, frissen vagy hűtve, 020712 Tyúkfélék nem darabolva, fagyasztva.

^{b)} 020713 Tyúkfélék darabolva, frissen vagy hűtve, 020714 Tyúkfélék darabolva, fagyasztva.

^{c)} 020724 Pulyka nem darabolva, frissen vagy hűtve, 020725 Pulyka nem darabolva, fagyasztva.

^{d)} 020726 Pulykadarabok frissen vagy hűtve, 020727 Pulykadarabok fagyasztva.

Forrás: KSH

11. melléklet: A vágócsirke és a vágópulyka termelői ára, valamint az étkezési tojás csomagolóhelyi ára

Megnevezés	Mértékegység	2017	2017/2015, %	2017/2016, %
Vágócsirke	HUF/kg	246,42	94,34	98,87
Vágópulyka	HUF/kg	378,73	96,41	97,75
Étkezési tojás	HUF/db	27,44	119,51	133,53

Forrás: AKI PÁIR

12. melléklet: A baromfihúsok feldolgozói értékesítési ára

Megnevezés	2017, HUF/kg	2017/2015, %	2017/2016, %
Friss csirke egészben, 70%-os	431,37	90,55	99,85
Friss csirke egészben, 65%-os	448,60	94,16	100,40
Friss csirkecomb, csontos	419,13	90,27	104,60
Friss csirkemell	995,59	99,04	102,63
Fagyasztott csirke egészben, 65%-os	453,79	120,09	84,59
Friss csirkehús összesen	–	96,27^{a)}	102,95^{a)}
Friss pulykacomb alsó, csontos	388,93	92,34	94,50
Friss pulykacomb felső, csontos	798,87	92,97	101,78
Friss pulykamellfilé	1 300,08	93,38	96,78
Friss pulykahús összesen	–	93,22^{a)}	97,66^{a)}

^{a)} Fisher-index.

Forrás: AKI PÁIR

13. melléklet: A vágómarha és a vágóbárány termelői ára

Megnevezés	Minőségi osztály	Mértékegység	2017	2017/2015, %	2017/2016, %
Fiatál bika	E–P	HUF/kg hasított meleg súly	783,88	102,63	102,26
Vágótehén	E–P	HUF/kg hasított meleg súly	554,59	100,01	111,23
Vágóüsző	E–P	HUF/kg hasított meleg súly	604,24	106,83	118,16
Vágómarha összesen	E–P	HUF/kg hasított meleg súly	598,28	100,64	109,50
Vágóbárány	13–35 kg élősúly	HUF/kg élősúly	780,74	95,98	101,54

Forrás: AKI PÁIR

14. melléklet: A tejtermékek külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2016 milliárd HUF	2017 milliárd HUF	2017/2016, %	2016 milliárd HUF	2017 milliárd HUF	2017/2016, %
0401 Tej és tejszín sűrítés, édesítés nélkül	36,11	46,86	129,77	14,58	18,23	125,05
0402 Tej és tejszín sűrítve, édesítve	0,10	0,12	127,09	5,25	5,42	103,20
0403 Tejföl, joghurt, kefir	1,66	4,36	262,18	15,95	19,46	122,06
0404 Tejsavó	10,02	12,61	125,88	2,99	3,37	112,74
0405 Vaj és vajkrém	0,89	0,99	111,19	8,46	11,08	130,95
0406 Sajt és túró	32,76	37,92	115,76	54,97	62,61	113,89
Összesen	81,54	102,87	126,15	102,21	120,18	117,59

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2016 ezer tonna	2017 ezer tonna	2017/2016, %	2016 ezer tonna	2017 ezer tonna	2017/2016, %
0401 Tej és tejszín sűrítés, édesítés nélkül	366,58	386,62	105,47	94,76	93,16	98,31
0402 Tej és tejszín sűrítve, édesítve	0,10	0,11	113,62	9,58	7,60	79,32
0403 Tejföl, joghurt, kefir	4,73	10,82	228,82	54,70	64,68	118,26
0404 Tejsavó	34,50	36,19	104,88	7,81	7,67	98,13
0405 Vaj és vajkrém	1,06	0,91	86,14	7,91	7,11	89,86
0406 Sajt és túró	29,15	32,42	111,22	62,47	61,13	97,86

Forrás: KSH

15. melléklet: A nyers tehéntej termelői ára

Termék	2017, HUF	2017/2015, %	2017/2016, %
Alapár	89,69	114,65	127,49
Átlagár	94,20	117,19	127,30
Kiviteli ár	100,88	126,19	130,02

Forrás: AKI PÁIR

16. melléklet: A feldolgozott tej és a főbb tejtermékek feldolgozói értékesítési ára

Termék	2017, HUF	2017/2015, %	2017/2016, %
2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej	142,61	105,81	119,28
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej	156,82	108,79	112,79
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tartós tej	164,05	111,66	113,15
1,5% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tartós tej	140,92	119,99	121,47
Adagolt vaj, 1 kg	1 529,79	115,47	121,67
Vajkrém natúr, 1 kg	875,90	107,41	108,72
Tehéntúró, 1 kg	628,09	103,85	114,16
Tejföl, 1 kg	424,72	111,96	118,32
Joghurt natúr, 1 kg	247,35	91,20	110,06
Joghurt gyümölcsös, 1 kg	353,31	85,75	105,79
Kefir, 1 kg	241,96	93,49	106,81
Érlelt félkemény sajt (trappista), 1 kg	1 162,78	118,76	121,48
Ömlesztett sajt, 1 kg	1 068,42	102,76	106,40
Tejtermékek összesen	–	110,94^{a)}	117,60^{a)}

^{a)} Fisher-index.

Forrás: AKI PÁIR

17. melléklet: A zöldségfélék (dinnyével) külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2016	2017	2017/2016, %	2016	2017	2017/2016, %
	milliárd HUF	milliárd HUF		milliárd HUF	milliárd HUF	
Zöldségfélék	92,75	93,18	100,46	67,22	69,50	103,40
Ebből:						
Dinnye frissen	6,08	6,30	103,67	1,93	2,26	117,01
Paradicsom frissen	1,63	1,43	87,93	7,19	7,66	106,53
Vöröshagyma frissen	0,56	0,67	118,28	1,87	1,58	84,47
Édes paprika frissen	7,79	7,94	102,03	2,67	2,89	108,04
Csemegekukorica fagyasztva	16,33	16,01	98,02	0,74	0,37	49,44

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2016	2017	2017/2016, %	2016	2017	2017/2016, %
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
Zöldségfélék	382,55	388,64	101,59	274,05	284,04	103,65
Ebből:						
Dinnye frissen	107,68	101,92	94,65	16,67	20,85	125,12
Paradicsom frissen	3,26	3,90	119,52	15,65	15,23	97,31
Vöröshagyma frissen	2,23	3,01	134,70	16,69	17,18	102,96
Édes paprika frissen	26,21	28,91	110,30	7,11	7,02	98,83
Csemegekukorica fagyasztva	73,53	72,96	99,23	3,70	1,94	52,43

Forrás: KSH

18. melléklet: A vizsgálatba vont zöldségfajok termelői árának változása a Budapesti Nagyban Piacon

Faj	Fajta/ típus	Méret	Termelési mód	Kiszereles	Termelői ár változása 2017/2016, %	Ár- összeha- sonlítás időszaka	Megjegyzés	Mennyiségi részarány az összes zöldségterme- lésen belül 2016-ban, %
Fejes káposzta	–	–	szabadföldi	kg	118,20	26–52. hét	a primőr termék kifutásától	3,26
Sárgarépa	–	–	szabadföldi	kg	95,96	32–52. hét	a primőr termék kifutásától	5,59
Petrezselyem	–	–	szabadföldi	kg	82,07	32–52. hét	a primőr termék kifutásától	2,34
Vöröshagyma	barna héjú	–	szabadföldi	kg	82,08	23–52. hét	a 2016. évi termés kifutásától	3,82
Görögdinnye	–	–	szabadföldi	kg	114,44	25–40. hét	piacra lépéstől	11,35
Paradicsom	gömb	40–47 mm	szabadföldi/ termesztő- berendezés	kg	108,04	33–52. hét	az 57–67 mm-es termék megjele- nésétől	10,65
		47–57 mm		kg	108,02	33–52. hét		
		57–82 mm		kg	84,50	33–42. hét		
Uborka	kígyó	–	szabadföldi/ termesztő- berendezés	kg	99,31	március– december	piacra lépéstől	2,12
	berakó	–		kg	114,27	április– október		
Paprika	zöld- paprika	30–70 mm	szabadföldi/ termesztő- berendezés	kg	99,94	június– december	db-os kiszereles piaci kínálatból való kikerülé- sétől	8,45
				db	118,94	január– május	júniustól nincs a piac kínálatában	
		kg		101,39	június– december	db-os kiszereles piaci kínálatból való kikerülésétől		
		db		116,89	január– május	júniustól nincs a piac kínálatában		
70 mm felett								
Összesen					103,89^{a)}			47,58

^{a)} 2017. évi árindex (2016. évi súlyarányokkal).

Forrás: AKI PÁIR, KSH

19. melléklet: A gyümölcsfélék (délgyümölcsessel, dinnye nélkül) külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2016	2017	2017/2016, %	2016	2017	2017/2016, %
	milliárd HUF	milliárd HUF		milliárd HUF	milliárd HUF	
Gyümölcsfélék	34,81	45,78	131,50	76,67	84,56	110,30
Ebből:						
Banán	2,37	3,04	128,24	18,05	21,83	120,90
Alma frissen	1,71	3,33	195,51	2,25	2,94	130,41
Kajszi frissen	1,38	1,13	82,20	0,38	0,61	161,26
Cseresznye és meggy frissen	4,49	7,96	177,42	0,19	3,30	1 738,89

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2016	2017	2017/2016, %	2016	2017	2017/2016, %
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
Gyümölcsfélék	123,92	173,53	140,03	264,62	271,78	102,71
Ebből:						
Banán	10,30	15,09	146,59	78,33	95,05	121,35
Alma frissen	16,54	36,24	219,02	27,31	22,19	81,24
Kajszi frissen	3,48	3,46	99,35	1,31	1,94	147,54
Cseresznye és meggy frissen	21,70	27,41	126,31	1,38	5,05	366,28

Forrás: KSH

20. melléklet: A vizsgálatba vont gyümölcsfajok termelői árának változása a Budapesti Nagyban Piacon

Faj	Fajta/típus	Termelői ár változása 2017/2016, %	Ár-összehasonlítás időszaka	Mennyiségi részarány az összes gyümölcsstermelésen belül 2016-ban, %
Alma	minden fajta, Jonathan, Idared, Golden nélkül	113,17	júliustól, a 2017. évi termék piacra lépésétől	54,02
	Jonathan	112,84	szeptembertől, a 2017. évi termék piacra lépésétől	13,45
	Idared	112,58	szeptembertől, a 2017. évi termék piacra lépésétől	22,69
	Golden	111,77	szeptembertől, a 2017. évi termék piacra lépésétől	9,84
Körte	minden fajta, Vilmos nélkül	108,68	júliustól, a 2017. évi termék piacra lépésétől	2,84
	Vilmos	96,36	augusztustól, a 2017. évi termék piacra lépésétől	
Szamóca	–	108,19	14–28. hét	0,74
Piros ribiszke	–	113,03	23–32. hét	0,56
Málna	–	112,90	23–38. hét	0,15
Szeder	–	88,25	25–38. hét	0,27
Köszméte	–	101,73	22–30. hét	0,11
Meggy	–	91,86	22–30. hét	9,07
Cseresznye	–	119,06	20–30. hét	1,31
Kajszi	–	104,58	23–37. hét	2,90
Őszibarack	hagyományos fajták	103,90	24–39. hét	5,04
	nektarin	95,77	26–39. hét	
Szilva	házi szilva	136,08	július–október	5,89
	japán szilva	113,55	augusztus–október	
	ringlő	114,42	július–augusztus	
Összesen		111,57^{a)}		90,13

^{a)} 2017. évi árindex (2016. évi súlyarányokkal).

Forrás: AKI PÁIR, KSH

21. melléklet: A bor külkereskedelmi forgalma

Termék		Export értéke			Import értéke		
Kiszereelés	Borkategória	2016	2017	2017/2016, %	2016	2017	2017/2016, %
		milliárd HUF	milliárd HUF		milliárd HUF	milliárd HUF	
Palackos	Fehér	9,67	10,20	105,31	0,71	0,71	99,98
	Vörös és rozé	3,95	3,67	92,93	1,63	1,86	113,78
	Összesen	13,62	13,88	101,86	2,35	2,57	109,59
Lédig	Fehér	7,42	5,77	77,80	0,05	0,05	103,79
	Vörös és rozé	0,68	0,90	131,74	1,82	1,35	74,14
	Összesen	8,10	6,67	82,35	1,87	1,40	74,89
Palackos és lédig összesen		21,73	20,55	94,58	4,21	3,97	94,21

Termék		Export mennyisége			Import mennyisége		
Kiszereelés	Borkategória	2016	2017	2017/2016, %	2016	2017	2017/2016, %
		ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
Palackos	Fehér	174,57	183,07	104,87	15,06	13,27	88,12
	Vörös és rozé	79,16	76,68	96,87	24,52	28,34	115,57
	Összesen	253,73	259,76	102,38	39,58	41,61	105,13
Lédig	Fehér	317,84	313,86	98,75	2,44	3,14	128,87
	Vörös és rozé	30,84	44,63	144,74	145,50	108,15	74,33
	Összesen	348,67	358,49	102,82	147,94	111,29	75,23
Palackos és lédig összesen		602,40	618,25	102,63	187,52	152,90	81,54

Forrás: KSH

22. melléklet: A belföldön termelt borok feldolgozó értékesítési ára

Megnevezés	2017, HUF/hl	2017/2015, %	2017/2016, %
Fehérbor	FN	30 155	117,81
	OFJ	25 571	111,55
Összes fehérbor		26 011	110,11
Vörös- és rozébor	FN	29 948	125,73
	OFJ	30 042	103,63
Összes vörös- és rozébor		30 041	109,36
FN-bor összesen		30 128	121,57
OFJ-bor összesen		27 604	108,43
FN- és OFJ-bor összesen		27 761	109,85

Megjegyzés: FN-bor – földrajzi jelzés nélküli bor, OFJ – oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel ellátott bor.

Forrás: AKI PÁIR

Rövidítések jegyzéke

ABARES	<i>Australian Bureau of Agricultural and Resource Economics and Science</i> (Ausztrál Agrárgazdasági és Erőforrás-gazdálkodási Tudományok Hivatala)
ABPA	<i>Associação Brasileira de Proteína Animal</i> (Brazíliai Sertés- és Baromfitenyésztők Szövetsége)
Agreste	<i>Ministère de l'alimentation, de l'agriculture et de la pêche</i> (Élelmezésügyi, Mezőgazdasági és Halászati Minisztérium, Franciaország)
AKI PÁIR	Agrárgazdasági Kutató Intézet Piaci Árinformációs Rendszer
AMI	<i>Agrarmarkt Informations-Gesellschaft mbH</i> (Agrárpiaci Információs Szolgálat, Németország)
BÉT	Budapesti Értéktőzsde
CME/CBOT	<i>Chicago Mercantile Exchange, Chicago Board of Trade</i> (Chicagói árutőzsde)
EC	<i>European Commission</i> (Európai Unió)
FAO	<i>Food and Agriculture Organisation</i> (az ENSZ Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete)
FN-bor	Földrajzi jelzés nélküli bor
FOB	<i>Free on bord</i> (Költségmentesen a hajó fedélzetére)
FruitVeB	Magyar Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet
HNT	Hegyközségek Nemzeti Tanácsa
ICE	<i>Intercontinental Exchange</i> (Nemzetközi Tőzsde, New York)
IGC	<i>International Grains Council</i> (Nemzetközi Gabonatanács)
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
LIFFE	<i>London International Financial Futures and Options Exchange</i> (Londoni Nemzetközi Határidős és Opció Tőzsde)
LTO	<i>Land-en Tuinbouworganisatie Nederland</i> (Holland Mezőgazdasági és Kertészeti Szervezet)
MATIF	<i>Marche A Terme d' Instruments Financiers</i> (Párizsi árutőzsde)
MINAGRI	<i>Ministerio de Agricultura, Ganadería y Pesca</i> (Földművelési, Állattenyésztési és Halászati Minisztérium, Argentína)
MPB	<i>Marché du Porc Breton</i> (Bretagne-i Sertésszövetség)
MRiRW ZSRIR	<i>Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Zintegrowany System Rolniczej Informacji Rynkowej</i> (Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium Integrált Agrárpiaci Információs Rendszer, Lengyelország)
OECD	<i>Organization for Economic Co-operation and Development</i> (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet)
OEM-bor	Oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel ellátott bor
OFJ-bor	Oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel ellátott bor
OIV	<i>Organisation Internationale de la Vigne et du Vin</i> (Nemzetközi Szőlészeti és Borászati Hivatal)
PPA ATIS	<i>Pôdohospodárska platobná agentúra Agrárne trhové informácie Slovenska</i> (Mezőgazdasági Kifizető Ügynökség Agrár Piaci Információk, Szlovákia)
USDA	<i>United States Department of Agriculture</i> (Amerikai Egyesült Államok Mezőgazdasági Minisztériuma)
WAPA	<i>World Apple and Pear Association</i> (Világ Alma és Körte Szövetsége)
WPTC	<i>World Processing Tomato Council</i> (Paradicsomfeldolgozók Világszövetsége)

Hivatkozások jegyzéke

1. ABARES (2017a): Agricultural commodities, December Quarter 2017.
http://data.daff.gov.au/data/warehouse/agcomd9abcc004/agcomd9abcc20171212_IhhYv/AgCommodities201712_v1.0.0.pdf
2. ABARES (2017b): Agricultural commodities, September Quarter 2017.
http://data.daff.gov.au/data/warehouse/agcomd9abcc004/agcomd9abcc20170919_7AmMy/AgCommodities201709_v1.0.1.pdf
3. ABARES (2018): Agricultural commodities, March Quarter 2018.
http://www.agriculture.gov.au/abares/publications/display?url=http://143.188.17.20/anrdl/DAFFService/display.php?fid=pb_agcomd9abcc20180306_6R2bY.xml
4. ABPA (2018): Receita das exportações de carne de frango encerra 2017.
<http://abpa-br.com.br/noticia/artigos/todas/receita-das-exportacoes-de-carne-de-frango-encerra-2017-com-alta-de-57-2298>
5. Agreste (2017a): Une récolte de tomates 2017 confirmée en repli sur un an mais une amélioration des cours en fin de campagne.
http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/2017_175inforap tomate.pdf
6. Agreste (2017b): Légère amélioration des cours de la carotte depuis septembre.
http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/2018_007inforapcarotte.pdf
7. Agreste (2017c): En octobre 2017, le marché de la pomme de table est peu actif et, dans un contexte de faiblesse de la production, les cours se maintiennent au dessus de ceux des précédentes campagnes.
http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/2017_171inforapomme.pdf
8. Agreste (2017d): En août, un marché de la pêche relativement équilibré.
http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/2017_130inforapêche.pdf
9. Agreste (2017e): Une production d'abricots en hausse par rapport à la moyenne quinquennale, mais des prix très en retrait.
http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/2017_114inforapabricot.pdf
10. Agreste (2017f): En juin, les cours de la cerise s'effritent.
http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/2017_100inforapcerise.pdf
11. Agreste (2017g): En juin 2017, la météo estivale a soutenu la consommation de fraises mais fragilisé la récolte.
http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/2017_110inforapfraise.pdf
12. Agropogoda (2017): Przedwinkowy szacunek zbiorów warzyw gruntowych w 2017 r.
<https://www.agropogoda.pl/gus-przedwinkowy-szacunek-zb-vi>
13. AKI (2018): Pénzügyi hírlevél. XI. évfolyam 1. szám
http://repo.aki.gov.hu/3131/1/P%C3%A9nz%C3%BCgyi_H%C3%ADrlev%C3%A9l_2018_1_sz%C3%A1m.pdf
14. AMI (2017): Wieder grosse Zwiebelernte in der EU.
<http://www.fruchtportal.de/artikel/wieder-grosse-zwiebelernte-in-der-eu/031020>

15. Destatis (2017): Land- und Forstwirtschaft, Fischerei.
<https://www.destatis.de/DE/ZahlenFakten/Wirtschaftsbereiche/LandForstwirtschaftFischerei/ObstGemueseGartenbau/ObstGemueseGartenbau.html>
16. EC (2017a): Prospects for the EU agricultural markets and income 2017-2030 – December 2017.
https://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/medium-term-outlook_en
17. EC (2017b): Short Term Outlook for EU agricultural markets in 2017 and 2018 – Autumn 2017.
https://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/short-term-outlook_en
18. EC (2017c): Producton forecast: February 2018.
<https://circabc.europa.eu/sd/a/cdd4ea97-73c6-4dce-9b01-ec4fdf4027f9/24.08.2017-Poultry.pptfinal.pdf>
19. EC (2018a): EU Sugar Market Observatory, Balance sheets, 12 April 2018.
https://ec.europa.eu/agriculture/market-observatory/sugar/balance-sheets_en
20. EC (2018b): Short Term Outlook for EU agricultural markets in 2018 and 2019 – Spring 2018.
https://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/short-term-outlook_en
21. EC (2018c): Milk Market Observatory Historical Series – EU Export of Dairy Products to Third countries 2018.02.13.
https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/market-observatory/milk/pdf/eu-historical-trade-series_en.pdf
22. EC (2018d): DG Agri Dashbord Wine – March 2018.
https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/dashboards/wine-dashboard_en.pdf
23. Europêch' (2017a): Synthèse de la récolte européenne 2016, prévisions de récolte 2017: Pêche – Nectarine – Pavie – Pêches plates.
<http://www.agro-alimentarias.coop/ficheros/doc/05365.pdf>
24. Europêch' (2017b): Synthèse de la récolte européenne 2016, prévisions de récolte 2017: Abricot.
<http://www.agro-alimentarias.coop/ficheros/doc/05364.pdf>
25. FAO (2017): Food Outlook Biannual report on global food markets – November 2017.
<http://www.fao.org/3/a-I8080e.pdf>
26. Freshplaza (2017): Polnische Himbeerproduktion fiel um 23% in 2017.
<http://www.freshplaza.de/artikel/15193/Polnische-Himbeerproduktion-fiel-um-23-prozent-in-2017>
27. FruitVeB (2017): Csemegekukorica termelés helyzetelemzése.
<https://fruitveb.hu/csemegekukorica-termeles-helyzetelemzese/>
28. HNT (2018): 2017. évi statisztika.
<http://hnt.hu/statisztikak>
29. https://ec.europa.eu/agriculture/eggs/presentations_en
30. IGC (2017): Grain Market Report, GMR 473 – 19 January 2017.
31. IGC (2018a): Grain Market Report, GMR 485 – 22 February 2018.
32. IGC (2018b): Grain Market Report, GMR 486 – 22 March 2018.

33. KSH (2017): Statisztikai tükör. A fontosabb növények vetésterülete, 2017. június 1.
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/vet/vet1706.pdf>
34. Ministry for Primary Industries (2017): Situation and Outlook for Primary Industries – December 2017.
<https://www.mpi.govt.nz/dmsdocument/26362-2017-december-situation-and-outlook-for-primary-industries-sopi>
35. New Zealand Economic Service (2018): Mid-Season Update 2017-18.
<https://beeflambnz.com/data-tools>
36. OECD-FAO (2017): Agricultural Outlook 2017-2026 July 2017.
http://www.oecd-ilibrary.org/agriculture-and-food/oecd-fao-agricultural-outlook-2017-2026_agr_outlook-2017-en
37. Oil World (2018): World Supply, Demand and Price Forecasts for Oilseeds, Oils and Meals. Monthly. No. 11 (61) 16 March 2018
38. OIV (2018): State of the vitiviculture world market. April 2018
<http://www.oiv.int/public/medias/5958/oiv-state-of-the-vitiviniculture-world-market-april-2018.pdf>
39. Stratégie grains (2017a): Grain report. 25 (300) 14 December 2017.
40. Stratégie grains (2017b): Oilseed report. 5 (63) 30 November 2017.
41. Stratégie grains (2018a): Grain report. 26 (303) 15 March 2018.
42. Stratégie grains (2018b): Oilseed report. 6 (66) 29 March 2018.
43. USDA (2015): Gain Report. Argentina. New Government Lifts Currency Controls and Cuts Export Taxes.
http://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/New%20Government%20Lifts%20Currency%20Controls%20and%20Cuts%20Export%20Taxes_Buenos%20Aires_Argentina_12-17-2015.pdf
44. USDA (2017a): Sugar: World Markets and Trade, 2017. november 17.
<https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/Sugar.pdf>
45. USDA (2017b): Livestock and Poultry: World Markets and Trade – October 2017.
<http://usda.mannlib.cornell.edu/MannUsda/viewDocumentInfo.do;jsessionid=44A8F26DE6614D26F4709DF92BD27805?documentID=1488>
46. USDA (2017c): Dairy: World Markets and Trade – December 2017.
<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/current/dairy-market/dairy-market-12-15-2017.pdf>
47. USDA (2017d): Fresh Deciduous Fruit: World Markets and Trade (Apples, Grapes, & Pears).
<https://www.fas.usda.gov/data/fresh-deciduous-fruit-apples-grapes-pears-world-markets-and-trade>
48. USDA (2017e): Poland 2017 Stone Fruit Annual.
https://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/2017%20Stone%20Fruit%20Annual_Warsaw_Poland_8-14-2017.pdf
49. USDA (2018a): World Agricultural Supply and Demand Estimates. WASDE-575.
<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/current/wasde/wasde-03-08-2018.pdf>
50. USDA (2018b): Grain: World Markets and Trade – March 2018.
<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/current/grain-market/grain-market-03-08-2018.pdf>

51. USDA (2018c): Gain Report: Thailand Sugar Annual 2018. 2018. április 12.
https://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/Sugar%20Annual_Bangkok_Thailand_4-12-2018.pdf
52. USDA (2018d): Cold storage – January 2018.
<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/nass/ColdStor//2010s/2018/ColdStor-01-24-2018.pdf>
53. USDA (2018e): Dairy Products – February 2018.
<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/nass/DairProd//2010s/2018/DairProd-02-01-2018.pdf>
54. USDA (2018f): Livestock, Dairy and Poultry Outlook – February 2018.
<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/current/LDP-M/LDP-M-02-14-2018.pdf>
55. WAPA (2017): European apple and pear crop forecast.
http://www.wapa-association.org/docs/2017/European_Summary_2017.pdf
56. WPTC (2017): WPTC World production estimate of tomatoes for processing (in 1000 metric tonnes).
<https://www.wptc.to/pdf/releases/WPTC%20World%20Production%20estimate%20as%20of%2012%20October%202017%20rev.pdf>
57. ZuivelNL (2018): World Trade Update January–December 2017 – March 2018.
<http://www.zuivelnl.org/wp-content/uploads/2018/03/Wereldzuivelhandel-actueel-201712.pdf>

